

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Veronika Mašková

Prohlašování post-brutalistních nemovitostí 80. let 20. století
za kulturní památky, se zaměřením na případy Hotelu Praha a Nové
scény Národního divadla

Diplomová práce

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Prohlašování post-brutalistních nemovitostí 80. let 20. století za kulturní památky, se zaměřením na případy Hotelu Praha a Nové scény Národního divadla* vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 180 052 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 20. května 2024

.....

Veronika Mašková

Poděkování

V první řadě bych chtěla touto cestou poděkovat své vedoucí diplomové práce JUDr. Monice Horákové, Ph.D. Ta mi nejen svými cennými radami pomohla vypracovat tuto diplomovou práci, ale především svým laskavým a zapáleným přístupem potvrdila, že problematika kulturních památek je bohaté, ale v právních kruzích opomíjené téma. Právě díky ní jsem si uvědomila, že na právo je potřeba pohlížet i z jiného úhlu pohledu. Dále zde nesmím opomenout Studentskou právní poradnu. SPP mi poskytla nejen útočiště pro psaní diplomové práce, ale její členové i nutnou psychickou podporu. Avšak největší díky bezesporu patří mé rodině a partnerovi, kteří mě po celou dobu práce velmi podporovali, dodávali sílu a od začátku věřili, že tato diplomová práce bude pouhou tečkou za mým dosavadním studiem.

Obsah

Úvod	7
1 Památková legislativa se zaměřením na ochranu nemovitostí	10
1.1 Ústavně-právní a mezinárodní rovina ochrany kulturních památek.....	11
1.2 Zákonná úprava	14
1.2.1 Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči	14
1.2.2 Návrh zákona o ochraně památkového fondu	16
1.2.3 Správní řád a podzákonná právní úprava	19
2 Brutalismus a představení Nové scény Národního divadla a Hotelu Praha 21	21
2.1 Pojem brutalismus a jeho charakteristické prvky	21
2.2 Představení vybraných budov postbrutalistní architektury	23
2.2.1 Nová scéna Národního divadla.....	24
2.2.2 Hotel Praha	26
3 Prohlašování postbrutalistních nemovitostí kulturní památkou	29
3.1 Prohlašovací princip	29
3.2 Pojem nemovitá kulturní památka	30
3.3 Postup před zahájením řízení o prohlášení kulturní památkou a zahájení řízení	34
3.3.1 Podání podnětu jako součást postupu před zahájením řízení o prohlašování kulturní památkou a jeho problematické aspekty	34
3.3.2 Sdělení o naložení s podnětem a šetření podnětu	40
3.4 Zkoumání naplnění znaků hodnotových kritérií u postbrutalistních souborů nemovitostí.....	45
3.4.1 Obecně ke znakům hodnotových kritérií.....	45
3.4.2 Časové hledisko.....	47
3.4.3 Hodnota urbanistická.....	49
3.4.4 Hodnota historická.....	52
3.4.5 Umělecká hodnota	53
3.5 Řízení o prohlášení kulturní památkou a rozhodnutí	55

4	Aktuální stav	59
4.1	Hotel Praha – obrana, demolice, a co bylo dál	59
4.2	Nová scéna Národního divadla – obnova kulturní památky.....	61
	Závěr	64
	Zdroje.....	70
	Shrnutí	81
	Abstract	82
	Klíčová slova.....	83
	Key words	83

Použité zkratky

CIAM	sdužení architektů meziválečné a poválečné architektury pořádající Mezinárodní kongresy moderní architektury
Hotel Praha	hotel Praha, Sušická 2450/20, Praha 6, Dejvice
MK ČR	Ministerstvo kultury České republiky
NPÚ	Národní památkový ústav
NSS	Nejvyšší správní soud
NSND	Nová scéna Národního divadla
OSN	Organizace spojených národů
UNESCO	Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu
ÚV KSČ	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
Granadská úmluva	Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy
Listina	ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
SŘ	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
SŘS	zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
Úmluva UNESCO	Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví
vyhláška č. 66/1988 Sb.	vyhláška Ministerstva kultury Československé socialistické republiky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči
ZOPK	zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
ZSPP	zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Tématem této diplomové práce je prohlašování postbrutalistních nemovitostí 80. let 20. století za kulturní památky, se zaměřením na případy Hotelu Praha a Nové scény Národního divadla. Pro účely této diplomové práce a dodržení rozsahu byly vybrány pouze dva komplexy postbrutalistních nemovitostí, které jsou spolu komparovány z hlediska postupu prohlašování kulturní památkou. Nicméně do budoucna by bylo vhodné do komparace zahrnout i další procesy, které vedlo či v budoucnu povede Ministerstvo kultury v případech brutalistních či jiných moderních staveb, jenž spadají do 2. poloviny 20. století či počátku 21. století. Na základě vypracování širší komparace by následně bylo možné vytvořit profil vhodného kandidáta pro prohlášení kulturní památkou reprezentujících toto období.

Problematika prohlašování kulturních památek je tradiční součástí správy kultury - památkové péče, a to již od dob Rakouska-Uherska. Avšak zaměření na památkovou ochranu či posuzování moderní architektury v odborné právní literatuře chybí. Na druhou stranu právě téma ochrany moderní architektury je v dnešní době velmi diskutovaným tématem, a to nejen v kruhu odborné, ale i laické veřejnosti. Stále častěji se památková péče setkává s případy, kdy je podán podnět na prohlášení moderní nemovitosti kulturní památkou, jako prakticky poslední možnost ochrany moderní architektury před demolicí či nezvratným pozměněním při novodobé rekonstrukci. Dále je téma aktuální z toho důvodu, že se stále očekává přijetí rekodifikace nové památkové legislativy a v něm nového postupu prohlašování kulturní památkou. Proto bude součástí diplomové práce i úprava této problematiky, z nejaktuálnějšího návrhu zákona o ochraně památkového fondu, aplikovaná na případy vybraných postbrutalistních nemovitostí. Navíc, zvolené téma diplomové práce umožňuje zpracování multioborové práce, kde se prohlubují znalosti a dovednosti nabyté nejen ze studií oboru právo, ale taktéž i z oborů historie, architektury a umění, jež jsem získala v rámci volitelných předmětů na filozofické fakultě.

V této diplomové práci jsem si stanovila následující hypotézu: Aktuální i navrhovaná památková právní úprava stanovuje adaptabilní postup, kterým lze posuzovat kandidáty na prohlášení kulturní památkou z řad postbrutalistních nemovitostí, a Ministerstvo kultury při posuzování kandidátů nečiní v postupech rozdíly. K zodpovězení této hypotézy jsem si stanovila následující výzkumné otázky. První z nich se zaměří na samotnou aktuální a navrhovanou právní úpravu a její případné nedostatky. S tím, že se pokusím zaměřit na to, zda Ministerstvo kultury v postupu prohlašování kulturní památkou postupuje v souladu se základními zásadami činnosti správních orgánů a cíli památkové ochrany. Druhá výzkumná

otázka se bude zabývat tím, zda Ministerstvo kultury při posuzování kandidátů na prohlášení kulturní památkou z řad postbrutalistních nemovitostí nečinní rozdíly pomocí památkových metodik.

Cílem této diplomové práce je nalezení problematických aspektů postupu prohlašování nemovitosti kulturními památkami, a to právě skrze dva již uzavřené případy Hotelu Praha a Nové scény Národního divadla. A taktéž skrze tyto dva zástupce postbrutalistní architektury zjistit, zda je postup prohlašování kulturní památkou připraven na tento druh moderní architektury, jakožto potenciální kulturní památky.

Pro nalezení odpovědi na výše uvedené otázku se v diplomové práci budu věnovat analýza nejen české právní úpravy a v ní uvedeném postupu. Taktéž bude postup prohlašování nemovitých kulturních památek částečně komparován se španělskou, rakouskou, německou, ale především i slovenskou památkovou právní úpravou. Zvolené právní řády jsou vybrány nejen kvůli příbuznosti s českým právním řádem, či v případě Španělska naopak pro jeho odlišnosti, ale taktéž kvůli tomu, že všechny státy, včetně České republiky, jsou ratifikujícími stranami Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy. Navíc se pokusím, jak již bylo zmíněno výše, i o komparaci mezi aktuální právní úpravou a nejnovější navrhovanou rekonfigurací památkové legislativy. Dále bude využita analýza rozhodnutí Ministerstva kultury a jiných správních orgánů, odborné literatury, ale dále i judikatury hlavně Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu. Vybraná judikatura se věnuje obecně problematice prohlašování kulturních památek či správního řízení, poněvadž soudní praxe se doposud nezabývala případy k mnou zvolenému tématu. V neposlední řadě použita i metoda deskriptivní, která bude využita hlavně pro část diplomové práce věnující se právnímu rámci dané problematiky, ale především v kapitole věnující se architektonicko-historickému a uměleckému vzhledu do dané problematiky.

Diplomová práce je rozdělena do pěti kapitol. V první kapitole se budu věnovat platné právní úpravě na úseku památkové péče, ale již se zaměřením na nemovitosti a jejich prohlašování kulturními památkami. Součástí první kapitoly je i analýza nejaktuálnějšího návrhu nového zákona o ochraně památkového fondu z roku 2019, a to taktéž se zaměřením na nemovitosti jakožto kandidáty na prohlášení kulturní památkou. Druhá kapitola je atypicky věnována problematice spadající spíše do oblasti architektury a dějin umění, nicméně, zařazení této části je důležité pro dotvoření celkového obrazu komplexní problematiky prohlašování postbrutalistních budov kulturními památkami. Z toho důvodu je zde zařazena podkapitola o pojmu brutalismus a následně dvě podkapitoly věnované historii a architektonickému a výtvarnému zpracování Nové scény Národního divadla a Hotelu Praha.

Třetí, nejdelší kapitola, se věnuje rozboru samotného procesu prohlašování nemovitostí kulturními památkami, a to ve všech fázích, které mohou v tomto procesu nastat. V této kapitole je kladen důraz na komparaci a taktéž na identifikování problémů či mezer, které obecně proces prohlašování kulturních památek může skýtat. Poslední kapitola je následně věnována aktuálnímu právnímu i neprávnímu stavu zkoumaných budov.

Diplomová práce je zpracována k právnímu stavu ke dni 8. května 2024.

1 Památková legislativa se zaměřením na ochranu nemovitostí

Vytváření a ochrana kulturního dědictví je jeden z významných celospolečenských veřejných zájmů, který je realizovaný státem¹ a zároveň i nepostradatelným ukazatelem vyspělosti moderní společnosti. Hlavním cílem má být bezpochyby sesbírat a následně chránit vybrané hmotné i nehmotné prvky naší kultury, abychom je zachovali pro současnou, ale především i pro další generaci, a prostřednictvím památkové péče zabráňovali jejich ničení či ztrátě.² Zároveň by se však při výběru takových objektů a tradic mělo dbát na pestrost celé skladby, aby bylo zastoupeno, v co možná největším rozsahu, vše, jež je způsobilé být nositelem našeho vývoje jako společnosti. Celkový výběr by pak v ideálním případě měl vytvořit ucelenou mozaiku reprezentující prvky od prvopočátků naší existence až téměř po současnost. Zde ale narážíme na jeden z problémů ochrany kulturního dědictví, a to, kde se nachází hranice mezi historií, kterou jako společnost chceme skrze nástroje památkové péče chránit, a co ještě ochrany není hodno. Prvním krokem, pro vyjasnění tohoto problému, má být stanovení legislativního postupu pro výběr pamětihodností a jejich prohlašování kulturní památkou.

Celou legislativní úpravu ochrany kulturních památek nejlépe vystihuje myšlenka, že „*starost o historii (v našem případě o kulturní památky) není primárním výrazem naší životní potřeby, ale výrazem naší svobody.*“³ Jak již bylo zmíněno výše, legislativní zakotvení ochrany kulturního dědictví je zároveň i ukazatelem vyspělosti dané země a není samozřejmostí. Musíme si uvědomit, že právní zakotvení ochrany kulturních památek je nadstandardním krokem, pro který jsme se jako společnost rozhodli. Je na každém státu, jaký způsob ochrany zakotví, a jak daná opatření bude aplikovat a následně i vymáhat. Některé země se prozatím uchýlili k tomu, že svůj zájem soustředí na tzv. superpamátky⁴ a ostatní kulturně hodnotné objekty a tradice jsou v ústraní, bez větší pozornosti.⁵ Tento přístup k památkové ochraně je typický například pro země Blízkého východu, kdy vzhledem k politicko-geografické situaci tohoto regionu nelze dosáhnout památkové ochrany v evropském měřítku.

¹ HORÁKOVÁ, Monika. In: SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo. Zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 3. vydání. Praha: Leges, 2022, s. 381. či DVOŘÁK, Max. *Katechismus památkové péče*. 2. vydání. Praha: Národní památkový ústav, 2004, s. 35.

² DVOŘÁK: *Katechismus památkové péče*, s. 14.

³ MATOUŠEK, Alexandr. *Kolik historie potřebujeme pro život? (Péče o dějiny a památkového dědictví)*. In: HŮRKOVÁ, Ludmila, PRIX, Dalibor (eds.). *Teoretické základy památkové péče na prahu 21. století*. Praha: Ústav dějin umění AV ČR, 2019, s. 72.

⁴ Typickým příkladem tzv. superpamátek jsou památky zapsané na Seznamu kulturního dědictví UNESCO. HORÁČEK, Martin. *Úvod do památkové péče*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, s. 80.

⁵ Tamtéž.

1.1 Ústavně-právní a mezinárodní rovina ochrany kulturních památek

Prohlašování postbrutalistních nemovitostí kulturními památkami je úzká problematika spadající pod souhrnnou legislativu památkové péče. Proto je na začátek důležité zmínit, že pro ucelený přehled v dané problematice se nejdříve budu věnovat ústavněprávní a mezinárodní úpravě této problematiky. Následně přejdu k rozboru aktuální právní úpravy, kde zahrnu i komparaci s připravovaným návrhem nového památkového zákona a i komparaci se zahraničními právními úpravami.

Na ústavní úrovni nalezneme ochranu kulturního dědictví na několika místech. Prvním z nich je již Preambule Ústavy České republiky. Zde se nachází proklamace, že „*My občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku ... odhodláni společně strážiti a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství, ...*“.⁶ I když preambule nemá normativní význam, lze říci, že ji lze brát jako výkladový či politickovýchovný korektiv, který je součástí našeho právního řádu.⁷ Takto vyjádřená proklamace podporuje zásadu památkové péče vyjádřenou již na počátku 20. století, že zachování statků dějinného vývoje je celospolečenskou záležitostí a je spojováno s celospolečenskými povinnostmi.⁸ Prohlášení v preambuli dále pak v Ústavě ČR rozvíjí například i čl. 7 Ústavy, který se zaměřuje na závazek k ochraně a šetrnému využívání přírodních zdrojů a bohatství.⁹

O něco bližší vhled do problematiky ochrany kulturních památek nám přináší na ústavní úrovni Listina základních práv a svobod (dále jen jako „Listina“). V její preambuli nenalezneme konkrétní proklamaci, ale je zde vyjádřena výzva budoucím generacím k odpovědnosti za osud veškerého života na zemi.¹⁰ Pod tuto širokou výzvu můžeme podřadit i ochranu kulturních památek, jakožto součást současného, ale i budoucího života společnosti. Dále pak v Listině nalezneme klíčové články zařazené pod tzv. kulturní práva.¹¹ V kontextu ochrany kulturních památek jsou jimi čl. 34 odst. 2 a čl. 35 odst. 3 Listiny. V čl. 34 odst. 2 Listiny zaručuje přístup ke kulturnímu bohatství, a to za podmínek stanovených zákonem. Konkretizačním zákonem může být například zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči či zákon č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů. Úskalím tohoto ustanovení je však jeho dominantní hodnotová funkce, která

⁶ Preambule ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ MIKULE, Vladimír, SUCHÁNEK, Radovan. In: SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Ústava České republiky. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 2 (preambule).

⁸ DVOŘÁK: *Katechismus památkové péče*, s. 35.

⁹ Čl. 7 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ MIKULE, SUCHÁNEK. In: SLÁDEČEK: *Ústava České republiky. Komentář*, s. 7 (preambule).

¹¹ KRATOCHVÍL, Jan. In: BARTOŇ, Michal a kol. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016, s. 465 a 505.

slouží spíše jako regulativní idea pro zákonodárce při legislativní tvorbě,¹² a jeho přímá vykonatelnost se nepředpokládá. I tak lze z ustanovení práva na přístup ke kulturnímu bohatství dovodit jednoznačnou povinnost státu kulturní bohatství chránit a rozvíjet.¹³ V čl. 35 odst. 3 Listiny jsou stanoveny přímé povinnosti každého, spočívající ve zdržení se poškození či ohrožování kulturních památek. Taktéž stát může určit povinnosti v podobě omezení některého z práv. Pro užívání kulturních památek se stejně tak může z Listiny využít i obecná ochrana vlastnictví zakotvená v čl. 11 a to v případech, kdy je omezováno vlastnictví vlastníka památkově chráněného¹⁴ předmětu či objektu.¹⁵

Dále je Česká republika signatářem několika mezinárodních úmluv, jenž se konkrétně zaměřují na problematiku ochrany kulturního dědictví, a to včetně architektonických památek. Tyto úmluvy můžeme rozdělit do dvou skupin, podle toho při jaké mezinárodní organizaci vznikly.

První úmluvou je Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (dále jen jako „Úmluva UNESCO“). Byla uzavřena v rámci iniciativy OSN, konkrétně jako jeden z dokumentů její specializované agentury UNESCO, a následně byla publikována v české sbírce zákonů pod č. 159/1991 Sb.¹⁶ Hlavním posláním Úmluvy UNESCO je zastavit ničení a zanikání kulturního a přírodního dědictví s nenahraditelnou univerzální hodnotou. Stejně tak apeluje na smluvní státy, aby zajistily označení, ochranu, zachování a předání kulturního a přírodního dědictví další generaci.¹⁷ Na základě Úmluvy UNESCO byl zřízen Seznam světového kulturního a přírodního dědictví, do kterého jsou zanášeny jednotlivé vybrané památky¹⁸ a Fond světového dědictví, jenž slouží jako podpůrný zdroj financování celého projektu.¹⁹ Pro architektonické památky je tato úmluva důležitá, a to z hlediska, že dle dat zveřejněných na oficiálních stránkách UNESCO, nemovité kulturní památky představují

¹² MORAVEC, Ondřej. In: HUSSEINI, Faisal a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 973 (čl. 34).

¹³ ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina. In: WAGNEROVÁ, Eliška a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 696 (čl. 34).

¹⁴ K určitému druhu omezení dispozičního práva k věci dochází již ve chvíli, kdy se zahajuje proces prohlášení movité či nemovité věci kulturní památkou. Od zaslání vyrozumění vlastníkov, o jehož věci se jedná, jakožto o potenciální kulturní památce, má vlastník oznamovací povinnost vůči MK ČR, a taktéž je povinen chránit danou věc, aby nedošlo k jejím zničení apod. Viz ustanovení § 3 odst. 2 a 3 ZSPP.

¹⁵ HORÁKOVÁ. In: SLÁDEČEK. *Správní právo. Zvláštní část (vybrané kapitoly)*. s. 383.

¹⁶ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 159/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví.

¹⁷ PETRLÍKOVÁ, Olga a kol. *Legislativní analýza právních předpisů v oblasti památkové péče*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013, s. 27–28.

¹⁸ Čl. 11 Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 159/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví.

¹⁹ Tamtéž, čl. 4.

nezanedbatelnou část celého kulturního dědictví.²⁰ Úmluva UNESCO není jedinou úmluvou podepsanou v rámci UNESCO, jejíž smluvní stranou se Česká republika stala. Další úmluvou, kterou je vhodné pro ochranu nemovitého kulturního dědictví zmínit je například i Úmluva na ochranu kulturních statků v případě ozbrojených konfliktů.²¹

Druhou mezinárodní organizací, jež vydává úmluvy na úseku ochrany kulturních památek je Rada Evropy. Stejně jako OSN, vydala Rada Evropy několik úmluv, nicméně zde je důležité vyzdvihnout jednu z nich, kterou je Úmluva o ochraně architektonického dědictví. Ta se někdy zkráceně nazývá Granadská úmluva, a to dle místa jejího přijetí. Granadská úmluva byla vydána v české sbírce mezinárodních smluv pod č. 73/2000. Na rozdíl od Úmluvy UNESCO, se tato úmluva specializuje na úzkou výšeč problematiku kulturního dědictví, a to ihned ze dvou hledisek. Zaprvé, zaměřuje se pouze na architektonickou lidskou tvorbu, nikoli na kulturní dědictví jako celek, a za druhé věnuje pozornost pouze tvorbě, jež se nachází na evropském kontinentu.²² Cíle úmluvy jsou zachování rozmanitosti architektonického dědictví na území Evropy, jejich zpřístupňování veřejnosti a aktivní začleňování do běžného provozu a života. Dále pak zdůrazňuje potřebu zahájit debatu a spolupráci mezi jednotlivými subjekty, které mohou architektonické památky ovlivňovat (např. developři, urbanisté apod.), ale též i spolupráci mezi jednotlivými členskými státy.²³

Z hlediska problematiky postbrutalistních nemovitostí jako kulturních památek, které se v následujících kapitolách budu věnovat, je Granadská úmluva podstatným mezinárodním pramenem. Nabízí definici architektonického dědictví,²⁴ zakotvení jeho ochrany a nastavení spolupráce mezi státy. Navíc může sloužit jako inspirace i širší výklad pro aplikaci české legislativy, na konkrétní případy architektury, které mohou být z pohledu české památkové péče opomíjeny.

²⁰ UNESCO své památky třídí do kategorií kulturní, přírodní a smíšené. Nikde na oficiálních stránkách neexistuje konkrétní statistika rozdělená dle kritérií na movité, nemovité a nehmotné památky. Nicméně dle dostupného seznamu lze odvodit, že momentálně se nachází v kategorii kulturní památka na 900 objektů a tradic. Z toho odhadem více jak polovina jsou nemovité kulturní památky v podobě historických jader měst a vesnic, sakrální nemovité památky a jejich komplexy, hrady, zámky, mausolea, hřbitovy, mosty apod. UNESCO. *World Heritage List* [online]. whc.unesco.org, [10. dubna 2023]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/?&type=cultural>.

²¹ Ve sbírce zákonů tuto úmluvu nalezneme jako vyhlášku č. 94/1958 Sb., vyhláška ministerstva zahraničních věcí o Úmluvě na ochranu kulturních statků v případě ozbrojených konfliktů.

²² Dle důvodové zprávy k této úmluvě, se tato úmluva nevztahuje na architektonické dědictví vytvořené Evropou či dle evropských architektonických stylů, na území jiného kontinentu. Důvodová zpráva k Úmluvě o ochraně architektonického dědictví, úvod, str. 4.

²³ Důvodová zpráva k Úmluvě o ochraně architektonického dědictví, úvod, str. 3–4.

²⁴ Čl. I Sdělení ministerstva zahraničních věcí č. 73/2000 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy.

Nicméně v žádném z výše uvedených ústavně-právních ani mezinárodních dokumentů nenalezneme konkrétní úpravu prohlašování nemovitých kulturních památek, natož prohlašování moderní architektury kulturní památkou. Vzhledem k univerzalitě těchto dokumentů to nelze ani očekávat, a konkrétní úpravu nalezneme v českém právním řádu až na úrovni zákonné, o které bude pojednáváno dále. Je ale důležité podotknout, že zakotvení všeobecné problematiky ochrany kulturního dědictví na nejvyšší právní úrovni přidává této problematice na vážnosti. Stejně tak dokládá, že ochrana kulturního dědictví se řadí mezi zájmy, které česká, evropská, ale i dokonce celosvětová společnost, považuje za hodné k řešení.

1.2 Zákonná úprava

Následující podkapitola bude věnována zákonné a krátce i podzákonné právní úpravě. Záměrem bude v této kapitole představit tři hlavní zákonné předpisy na úseku památkové péče, kterými jsou zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, dále návrh zákona o ochraně památkového fondu, a v neposlední řadě zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. Cílem je nejen představení obecně známých faktů, ale i rozbor problémů spojených s jejich aplikací a to nejen v souvislosti s kandidáty na nemovité kulturní památky.

1.2.1 Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

Základním pramenem, zahrnující hmotněprávní i procesní normy, jež nabízí komplexní právní úpravu památkové péče je zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (dále jen jako „ZSP“). Tento právní předpis byl tvořen za „jiného společenského zřízení“²⁵, což v dnešní době způsobuje, že jeho textace nereflktuje veškeré potřeby moderní památkové péče. Reliktem původní ideologie je zde například prohlubování politicko-organizátorské a kulturně výchovné funkce státu při péči o kulturní památky.²⁶ S tím souvisí i nepřipuštění možnosti soukromého vlastnictví významných kulturních památek apod. S touto nerovnováhou se snaží vypořádat judikatura Ústavního soudu i správních soudů.²⁷ Proto je potřeba mít při výkladu, studiu a aplikaci norem obsažených v ZSP, na paměti, že je nutné jej vždy vykládat v souladu s ústavním pořádkem České republiky, jeho principy a hodnotami, na kterých je postaven.²⁸

²⁵ HORÁKOVÁ. In: SLÁDEČEK: *Správní právo. Zvláštní část (vybrané kapitoly)*, s. 385.

²⁶ PETRLÍKOVÁ: *Legislativní analýza...*, s. 46.

²⁷ ŠIMÁČKOVÁ. In: WAGNEROVÁ: *Listina základních práv a svobod. Komentář*, s. 700 (čl. 34).

²⁸ HORÁKOVÁ. In: SLÁDEČEK: *Správní právo. Zvláštní část (vybrané kapitoly)*, s. 385.

ZSPPP je členěn do šesti částí. Z pohledu tématu této diplomové práce je nejdůležitější část první. Jedná se část *Základní ustanovení* a nastiňuje účel zákona, úkoly péče státu o kulturní památky, a v neposlední řadě pak poskytuje definice jednotlivých druhů a stupňů památkové ochrany. Teorie dělí památkovou ochranu na individuální a plošnou (někdy nazývanou jako územní). Do první kategorie řadíme ochranu movitých či nemovitých věcí v podobě kulturních památek a národních kulturních památek, do druhé pak památkovou rezervaci a památkovou zónu.²⁹

Nicméně mezi základními druhy památkové ochrany nalezneme poněkud nesystematicky zařazena i procesní ustanovení o prohlašování věcí za kulturní památky a zrušení prohlášení věcí za kulturní památky.³⁰ Dle mého názoru, by se zařazení těchto ustanovení v aktuálním znění zákona tematicky více hodilo do části druhé – Péče o kulturní památky. Popřípadě, druhé řešení naskýtá návrh zákona o ochraně památkového fondu, kdy je úprava kulturních památek vyčleněna do samostatného dílu v rámci Hlavy I. – Ochrana památkového fondu.³¹ Problematika definice nemovité kulturní památky, kritéria pro její prohlášení a postup prohlašování bude podrobněji zpracován v kapitole č. 3 této diplomové práce.

Druhou, neméně podstatnou částí, která je důležitá pro praktické využití části první, je část čtvrtá – Orgány a organizace státní památkové péče. Zde je zakotvena struktura státní památkové péče, vymezení působnosti a vzájemných vztahů jednotlivých orgánů, jejich úkoly, povinnosti a oprávnění. Avšak tato část ZSPPP není předmětem zkoumání této diplomové práce.

²⁹ HORÁKOVÁ. In: SLÁDEČEK: *Správní právo. Zvláštní část (vybrané kapitoly)*, s. 386.

³⁰ VARHANÍK, Jiří, MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 15.

³¹ V aktuální verzi návrhu zákona o ochraně památkového fondu, dostupné na stránkách MK ČR, se zákonodárce snažil vše logicky uspořádat do tematických uzavřených celků, a to rozčleněním problematik do částí, hlav a jednotlivých dílů. V tomto návrhu je právní úprava prohlašování věcí za kulturní památku ,a zrušení prohlášení věcí za kulturní památku zařazena do Části první – Ochrana památkového fondu, Hlavy III. – Vymezení prvků památkového fondu, díl 1 – kulturní památka. Do tohoto dílu je zařazena i právní úprava druhého druhu individuální ochrany kulturních památek, kterým je prohlášení kulturní památky za národní kulturní památku. Ministerstvo kultury České republiky. *Příprava nového památkového zákona* [online]. mk.gov.cz, [10. dubna 2023]. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/priprava-noveho-pamatkoveho-zakona-cs-255>.

1.2.2 Návrh zákona o ochraně památkového fondu

ZSPP byl od doby svého vydání nesčetněkrát novelizován, poslední větší novelou bylo přijetí zákona č. 284/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona. Nejaktuálnější novelou je pak novela č. 81/2024 Sb., z března roku 2024, jenž se dotýká úpravy vývozu kulturních památek.³² Nicméně, i po této novelizaci jsou tu neustálé snahy o změnu zákona.³³ Četné novelizace tohoto zákona jsou důsledkem nejenom měnicího se českého právního řádu, ale především toho, že je zde snaha přizpůsobit tento zákon dnešním standardům moderní legislativy. I přes snahu zákonodárce tuto propast překlenout, stále nebyla vyřešena některá úskalí koncepce tohoto právního předpisu. Takovým úskalím může být, například skutečnost, že při tvorbě novodobého legislativního rámce určité problematiky, zde památkové péče, je zpravidla v úvodních ustanoveních vydefinována působnost předmětného zákona, avšak u ZSPP tomu tak není, a je nutné působnost následně vyvozovat z jednotlivých ustanovení.³⁴ Dalším problémem je pak i samotné vymezení kulturní památky, nicméně této problematice se budu věnovat v kapitole č. 3 této diplomové práce.

Pokusy o generální aktualizaci stavu památkové legislativy nenaplnují představy odborné veřejnosti. Z toho důvodu se všechna očekávání upínají k návrhu nového památkového zákona. Při přepracování návrhu či tvorbě nového zákona, který by rekonfiguroval stávající ZSPP, je dle Varhaníka potřeba, aby při změně památkové legislativy bylo postupováno dílčími kroky. Taktéž zmiňuje, že je nutné, aby se nová legislativa vypořádala s již momentálně existujícími elementárními problémy, na které aktuální zákon nezná přímou odpověď a je nutné ji dovozovat. Stejně tak je potřeba vycházet z reálných možností, aby zamýšlená opatření a předsevzaté cíle byly ve stanoveném časovém horizontu splnitelné.³⁵ S těmito závěry nelze než souhlasit, avšak převedení těchto představ do reálného veřejností uznávaného legislativního výsledku je prakticky nesplnitelné.

První snahy o rekonfiguraci památkového zákona tu byly již na začátku 90. let minulého století. Postupně následovaly návrhy z roku 2002, 2008 a 2017. Všechny výše zmíněné pokusy dopadly neúspěšně.³⁶ Neúspěch by se dal přikládat právě i nenásledování kritérií, která navrhuje Varhaník. Posledním pokusem je přepracovaný návrh z roku 2019 s názvem zákon o ochraně

³² Zákon č. 81/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

³³ Například zmínka v legislativním plánu vlády pro rok 2023, aby Ministerstvo kultury předložilo novely ZSPP či snahy jednotlivých zastupitelstev krajů o novelizaci.

³⁴ PETRLÍKOVÁ: *Legislativní analýza...*, s. 46.

³⁵ VARHANÍK, MALÝ: *Zákon o státní památkové péči. Komentář.* s. XXVIII – XXIX.

³⁶ Tamtéž, s. XXVI – XXXI.

památkového fondu.³⁷ Ten se vlivem covidové pandemie a dalších krizových situací odložil a stále čeká na své projednání.³⁸ Avšak, ani tento návrh se neshledal u části odborné veřejnosti s kladnou odezvou,³⁹ proto vyvstává otázka, zda při případném projednání bude tento návrh přijat jako nová právní úprava pro oblast památkové péče.

Za velmi zajímavý návrh, z pohledu prohlášení postbrutalistních nemovitostí za kulturní památky, považuji implementaci několika ustanovení týkající se ochrany architektonického dědictví, které vyplývají z Granadské úmluvy. Velmi ambiciózním krokem je aktivní přizvání veřejnosti při jeho ochraně, které nalezneme v § 11 návrhu zákona o ochraně památkového fondu. Veřejnost je zde omezena na subjekty, které dle svého zakladatelského jednání (stanov, statutu, zřizovací listiny) vyvíjí činnost ve smyslu Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy (dále jen jako „zájmová veřejnost“).⁴⁰ Do stejné kategorie subjektů, jimž mají být dle tohoto ustanovení přiznána určitá práva, patří i obce. Výše zmíněné subjekty budou moci písemně požádat, aby jim byly předem zaslány informace o všech zahajovaných řízeních a jiných postupech týkající se architektonického dědictví, která povede orgán památkové péče jako příslušný orgán, i jako dotčený orgán. Tento požadavek by měl platit po dobu 1 roku, a může být podán opakovaně.⁴¹ Dále pak budou výše uvedeným subjektům přiznávána určitá procesní práva. Jejich využití budou muset písemně oznámit nejpozději ve lhůtě 8 dnů od informování památkovým orgánem o zahájení daného řízení či jiného postupu.⁴²

V případě navrhovaného znění § 11 se jedná o velmi podobný legislativní model participace veřejnosti ve správních řízeních, který česká legislativa již v minulosti využila. Momentálně se jedna z verzí tohoto modelu nachází například v § 70 odst. 2 a odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“).

³⁷ Ministerstvo kultury České republiky. *Příprava nového památkového zákona* [online]. mk.gov.cz, [10.dubna 2023]. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/priprava-noveho-pamatkoveho-zakona-cs-255>.

³⁸ Tato diplomové práce byla dokončena na začátku května 2024, tudíž budoucí projednání či nové návrhy rekonfigurace legislativy na úseku památkové nejsou vyloučeny.

³⁹ Česká komora architektů například vydala stanovisko, ve kterém poukazuje na nevhodnou dobu pro projednávání zákona, poněvadž měl být projednáván před změnou nového stavebního zákona. Upozorňují, že nový památkový zákon a nový stavební zákon budou navzájem provázány, a proto by bylo vhodné oba předpisy a jejich nové znění projednávat současně. Dále pak byl zaslán na MK ČR dopis sepsaný historiky umění a akademiky, který se vyjadřuje k oslabení role Národního památkového ústavu. ČKA. *Stanovisko ČKA k návrhu zákona o ochraně památkového fondu* [online]. cka.cz, [cit. 12. dubna 2023]. Dostupné z: <https://www.cka.cz/komora/o-komore/pro-media/tiskove-zpravy-cka/stanovisko-cka-k-navrhu-zakona-o-ochrane-pamatkoveho-fondu>.

⁴⁰ Důvodová zpráva k návrhu zákona o ochraně památkového fondu, k § 11 – úloha veřejnosti při ochraně architektonického dědictví, str. 34. Ministerstvo kultury České republiky. *Příprava nového památkového zákona* [online]. mk.gov.cz, [10.dubna 2023]. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/priprava-noveho-pamatkoveho-zakona-cs-255>.

⁴¹ § 11 odst. 1 návrhu zákona o ochraně památkového fondu, ve znění k 3. červenci 2019.

⁴² Tamtéž, § 11 odst. 2.

V ZOPK je, na rozdíl od navrhovaného řešení v návrhu zákona o ochraně památkového fondu, přiznáno ekologickým spolkům účastenství v řízení vedených dle ZOPK,⁴³ a nikoliv jen procesní práva. Cílem úpravy je zvýšení společenské kontroly skrze zapojení zájmové veřejnosti do řízení v této oblasti práva a taktéž rozšíření možnosti ochrany památkového fondu.⁴⁴

Z pohledu Granadské úmluvy a jejich požadavků, aktuální návrh znění § 11 obsahuje minimální požadavek na zapojení veřejnosti do různých stupňů rozhodovacího procesu.⁴⁵ Na druhou stranu, momentálně navrhovaná úprava § 11, není dle mého názoru správným krokem. Oceňuji, že se zákonodárce rozhodl pro přizvání veřejnosti do řízení týkajících se architektonického dědictví, nicméně možnosti a nástroje, které veřejnosti nabídl pro prosazení názoru, jsou nedostačující. Pokud máme pohlížet na veřejnost jako rovnocenného partnera, který může mít vhléd a názor na danou problematiku, je potřeba mu poskytnout i patřičné nástroje k jejich prosazení. Ve stávající variantě návrhu patří mezi využitelná procesní práva veřejnosti navrhování důkazů, nahlížení do spisu a vyjadřování se k podkladům.⁴⁶ Jak správně poukazuje ve své připomínce z 30. července 2019 k návrhu zákona bývalá veřejná ochránkyně práv Šabatová, zájmová veřejnost a obce budou moci využívat výše uvedená práva v průběhu řízení, ale jakmile jim dojde konečné rozhodnutí, a nebudou s ním souhlasit, nemají již možnost využít opravných prostředků v podobě odvolání či správní žaloby.⁴⁷ Tím se participace na řízení značně omezuje a nevede k zamýšlenému cíli. Dle mého názoru, nesprávné nastavení hranice pro zapojení zájmové veřejnosti, by mohlo vést k závěru, že veřejnost není v tomto typu řízení potřebná, a to především z důvodu průtahů v řízení způsobených její aktivitou. Pokud by současný návrh § 11 měl výše zmíněné dopady, byl by to pouze krok zpět pro modernizaci legislativy památkové péče.

Na druhou stranu je vhodné vyzdvihnout, že byly zde v pravidelných vlnách předkládány nové návrhy na rekonfiguraci památkové legislativy, i když stále s neúspěšným výsledkem. Periodické snahy o rekonfiguraci značili uvědomění si potřeby nového památkového zákona. Nicméně momentální situace, kdy stávající návrh zákona o ochraně památkového

⁴³ Původní znění § 70 odst. 3 ZOPK přiznávalo ekologickým spolkům účast ve všech správních řízeních. Nicméně, po novelizaci stavebního zákona, zákonem č. 225/2017 Sb., a po přezkumu ústavnosti této novely Ústavním soudem (nález Ústavního soudu ze dne 2. února 2021, sp. zn. Pl. ÚS 22/17), bylo právo na účastenství zúženo pro ekologické spolky pouze pro řízení vedených podle ZOPK. Tím byla jejich role značně omezena.

⁴⁴ Důvodová zpráva k návrhu zákona o ochraně památkového fondu, k § 11 – úloha veřejnosti při ochraně architektonického dědictví, str. 34.

⁴⁵ Čl. 14 Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 159/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví.

⁴⁶ § 11 odst. 2 návrhu zákona o ochraně památkového fondu.

⁴⁷ Připomínky veřejné ochránkyně práv ze dne 30. července 2019, č. j. KVOP-34320/2019/S.

fondy leží v Poslanecké sněmovně již několik let bez povšimnutí, spíše vede k závěru, že rekonstrukce na úseku památkové péče není prioritou ani pro následující léta.

1.2.3 Správní řád a podzákonná právní úprava

Neopominutelnou součástí výše rozebíraného právního rámce je bezesporu i obecná úprava obsažená v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále je jako „SŘ“). Nicméně, ne vždy tomu tak bylo. Znění § 44 ZSPP do roku 2005 vylučovalo aplikaci obecných předpisů o správním řízení v konkrétních řízeních probíhajících dle ZSPP. Mezi tato řízení patřilo i řízení o prohlašování kulturních památek obsaženém v ustanovení § 3 ZSPP.⁴⁸

Přelomovým se pro tuto problematiku stal nálezy Ústavního soudu ze dne 26. dubna 2005, sp. zn. Pl. ÚS 21/04, který zrušil část ustanovení § 44 ZSPP týkající se vyloučení aplikace SŘ při prohlašování kulturních památek.⁴⁹ Ústavní soud přikročil ke zrušení této části ustanovení z důvodu nesouladu předmětného ustanovení s ústavním pořádkem České republiky. Samotné vyloučení aplikace SŘ by nebylo z právního hlediska problémem.⁵⁰ Nicméně ZSPP v případě procesu prohlašování kulturních památek nenabízel vlastní dostatečnou procesní úpravu, která by obecnou úpravu mohla nahradit, a která by její vyloučení ospravedlňovala. Jedním z navrhovaných řešení situace bylo využití analogie,⁵¹ avšak prostor pro její aplikaci ve veřejném právu je výrazně zúžen a k tomuto kroku by měl zákonodárce přistoupit až jako *ultima ratio*.⁵² Z toho důvodu, pro zachování široké palety práv účastníků řízení, bylo nejlepším východiskem zrušit problematickou část ustanovení § 44 ZSPP, a dovodit v procesu prohlašování kulturní památkou subsidiaritu SŘ. Jak, ale ukáže níže popsaná aplikace SŘ v případech postbrutalistních komplexů staveb, aplikace SŘ může být značně problematickou.

Na závěr této podkapitoly pro úplnost doplňuji, že pro dotvoření celého památkového právního rámce jsou využívány i podzákonné právní předpisy. Za nejvýznamnější z pohledu prohlašování nemovitostí kulturními památkami považuji prováděcí vyhlášku Ministerstva kultury ČSR č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní

⁴⁸ § 44 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění zákona č. 3/2005 Sb.

⁴⁹ Bod č. IV nálezu Ústavního soudu ze dne 26. dubna 2005, sp. zn. Pl. ÚS 21/04.

⁵⁰ Například vyloučení aplikace SŘ nalezneme v ustanovení § 262 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹ Bod č. VII nálezu Ústavního soudu ze dne 26. dubna 2005, sp. zn. Pl. ÚS 21/04.

⁵² MATES, Pavel. Analogie ve správním právu, kdy ano a kdy ne. *Správní právo*, 2014, roč. XLVII, č. 1–2, s. 29 a 32.

památkové péči. Úpravu obsaženou v § 1 vyhlášky můžeme považovat za technické doplnění zákonného ustanovení § 3 ZSPP, týkající se prohlašování kulturních památek.⁵³

V této kapitole byl vymezen právní rámec památkové legislativy se snahou o zaměření na nemovitosti, respektive architektonické dědictví. Není však pochyb, že i u takhle úzce vymezeného tématu diplomové práce bylo potřeba obsáhnout i obecnější charakteristiku jednotlivých právních předpisů na různé úrovni českého, ale i mezinárodního práva. Dále se v rámci rozboru památkové legislativy projeví vlivy v podobě judikatury Ústavního soudu, kdy byla dovozena nezbytnost subsidiárního využití SŘ. Tímto vlivem došlo k rozšíření právního rámce v oblasti prohlašování kulturní památkou o další právní předpis. Stejně tak lze po provedení rozboru konstatovat, že návrh zákona o ochraně památkového fondu sice má ambici provést celkovou rekonstrukci památkové legislativy, s jasným inspiračním zdrojem v Granadské úmluvě, nicméně ta se prozatím jeví vcelku nedotaženým dojmem. V následujících kapitolách bude věnována pozornost hlavně zákonné úpravě a navrhované zákonné úpravě.

⁵³ § 1 vyhlášky Ministerstva kultury Československé socialistické republiky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

2 Brutalismus a představení Nové scény Národního divadla a Hotelu Praha

Pro zasazení do celkového kontextu diplomové práce považuji za důležité věnovat následující podkapitolu pojmu, který sice není pojmem právním, ale pro následující kapitoly stěžejním, a to je pojem brutalismus, respektive postbrutalismus. V této podkapitole budou přiblíženy i charakteristické prvky tohoto architektonického stylu, které mohou ovlivnit posuzování postbrutalistní budovy v případě prohlášení kulturní památkou. Dále považuji za důležité zaměřit další podkapitolu na projevy postbrutalismu u zkoumaných nemovitostí Nové scény Národního divadla a Hotelu Praha. Důraz zde bude kladen i na skutečnosti, které se v těchto konkrétních případech mohly následně projevit při postupu prohlášení kulturní památkou.

2.1 Pojem brutalismus a jeho charakteristické prvky

Brutalismus je jeden z moderních směrů architektury, který se prosazuje ve 2. polovině 20. století, konkrétně v 50. až 70. letech,⁵⁴ respektive 80. let.⁵⁵ Polovina 70. let a počátek 80. let je pak spojován s pojmem tzv. postbrutalismu, kdy je brutalismus ovlivňován i dalšími architektonickými směry tehdejší doby a nejedná se již o čistou formu tohoto architektonického stylu. Avšak 80. léta 20. století nejsou pro brutalismus konečnou. Stejně jako i další architektonické styly se i brutalismus nadále rozvíjí a i dnes se prosazuje na poli moderní architektury, a to např. v podobě tzv. eko brutalismu.⁵⁶

V odborné literatuře existuje několik verzí, jak tento architektonický styl získal své pojmenování. Dle teoretiků je nejvíce pravděpodobnou variantou odvození názvu z francouzského výrazu *béton brut*, v překladu režný nebo pohledový beton. Naopak někteří, někdy až hanlivě, odvozují název tohoto architektonického směru z brutálního výrazu či dojmu, kterými stavby působí v již existující výstavbě.⁵⁷ Nicméně zasazení do již vybudované výstavby bylo jedním z nejtěžších úkolů, se kterým se tehdejší architekti a urbanisté museli vypořádat.⁵⁸

⁵⁴ TURNER, Jane (ed.). *Dictionary of Art. 5. Bruggen, ter to Casson*. Londýn: Macmillan, 1996, s. 55.

⁵⁵ 80. léta jsou již doznávajícím obdobím postbrutalismu, kdy jsou dokončovány stavby, jenž byly projektovány v 70. letech.

⁵⁶ Tento moderní styl má všechny znaky brutalismu, jak jej známe z 2. poloviny 20. století. Nicméně přidává se zde i zaměření na symbiózu betonové či jinak monolitické stavby s přírodou, která nemovitost zdánlivě pohlcuje. OKAFOR, Jenifer. *What is Eco Brutalism, and is it Eco-Friendly?* [online]. trvst.world, 10. června 2022 [cit. 17. června 2023]. Dostupné z: <https://www.trvst.world/responsible-business/eco-brutalism/>.

⁵⁷ HAAS, Felix. *Architektura 20. století*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978, s. 390.

⁵⁸ Bylo potřeba se vypořádat se zasazením do historické výstavby, ale i do výstavby vzniklé v 1. polovině 20. století, avšak především té vzniklé po 2. světové válce. Pro poválečný urbanismus byla předloha v tzv. Athénské chartě, která se zakládala na koncepci 4 složek (bydlení, rekreace, doprava a práce), které musely

Mezi hlavní znak brutalismu, včetně postbrutalismu, lze považovat již výše zmiňovaný beton, respektive tzv. pohledový beton. Z něj jsou až s přehnaným důrazem tvořeny robustní kusy či nadimenzované linie,⁵⁹ tvořící samotný tvar stavby. Cílem architektů je především přiznání konstrukčního materiálu,⁶⁰ který je využit nejen jako stavební prvek, ale zároveň jako dekorace.⁶¹ Vedle betonu se později objevují ve větších plochách i mramor či keramické obklady.⁶² Čisté a monolitické plochy následně kontrastují s malými okny či skleněnými prvky, a to například v podobě tzv. luxferů či skleněných světelných dekorací.⁶³

Za typické půdorysy a tvary brutalismu lze z počátku považovat kvádr či jejich seskupení, které pramení z inspirace funkcionalismem.⁶⁴ Následně postbrutalistní architekti inklinovali k popření strohého pojetí architektury, a do tvorby zařazovali čím dál častěji diagonály, křivky a dynamické tvary.⁶⁵ Nemovitosti, na něž je zaměřena tato diplomová práce, odpovídají spíše postbrutalistnímu pojetí, a to proto, že se u nich projevují převážně oblé tvary konstrukce, které kontrastují s ostrými krystalickými tvary v podobě dekorací.⁶⁶

Druhá polovina 20. století se dále vyznačuje prefabrikovanými výrobky a materiály, a tento trend se objevuje i v architektuře, kdy se čím dál častěji využívá celých prefabrikovaných kusů konstrukce pro novou výstavbu. Proto byl brutalismus pro svou ekonomickou a konstrukční nenáročnost velmi oblíben po celé Evropě, ale posléze především v sovětské architektuře.⁶⁷ Betonové směsi podléhaly neustálému vývoji a byly podrobovány testování. Železobetonové konstrukce s požadovanými vlastnostmi byly rovnou vytvořeny

být při výstavbě či reorganizaci města striktně dodržovány. Naopak brutalistní architekti, již museli pracovat s omezeným prostorem, a proto se rozhodli jít směrem organické městské výstavby, kdy kladou důraz na individuální přístup dané stavby vůči místu její výstavby. HRŮZA, Jiří. *Charty moderního urbanismu*. Praha: Agora, 2002. s. 9, 11, 37–48. a HAAS: *Architektura 20. století*, s. 388.

⁵⁹ HONOUR, Hugh a kol. *The Penguin dictionary of architecture*. 3. vydání. Londýn: Penguin Books, 1980, s. 51–52.

⁶⁰ Jak zmiňuje Felix Haas ve své publikaci *Architektura 20. století* z roku 1978, v některých případech se architekti uchýlili i k tomu, že nechali jako dekoraci vyniknout instalační vedení či vzduchotechniku. HAAS: *Architektura 20. století*, s. 389.

⁶¹ DUDÁK, Vladislav a kol. *Encyklopedie světové architektury: od menhiru k dekonstruktivismu. Díl 1, A–K*. Praha: Baset, 2000, s. 137.

⁶² Keramické obklady se objevují například na Hotelu Praha či skleněné opláštění u Nové scény Národního divadla.

⁶³ DUDÁK: *Encyklopedie světové architektury: ... Díl 1, A–K*, s. 137.

⁶⁴ Funkcionalismus je architektonický styl, který se rozvíjel v období před nástupem brutalismu a jedná se o původní architektonický styl charakteristický pro švýcarského architekta Le Corbusiera. Zakládal se na jasném určení prostorů a jasných liniích, bez zbytečných příkras.

⁶⁵ DVOŘÁČEK, Petr. *Obrazový průvodce stavebními styly: poklady architektury českých zemí*. Praha: Vyšehrad, 2022, s. 357.

⁶⁶ Příkladem mohou být díla z dílny Pavla Hlavy, která byla umístěna v Nové scéně Národního divadla (skleněná plastika s funkcí osvětlení na hlavním mramorovém schodišti) a v jednom ze salonků v již strženém Hotelu Praha (lustr). I když zde můžeme obecně hovořit o minimálních ostrých akcentech v interiéru obou budov, je nutno podotknout, že i tyto ostré prvky, v jinak oblé architektuře, připomínají organický prvek a to především v předobrazu shluku krystalů.

⁶⁷ HAAS: *Architektura 20. století*, s. 390.

na míru již v továrně.⁶⁸ Avšak neustálý tlak na rychlost výstavby se projevil v kvalitě sériově vytvořených materiálů, a již v 70. letech se ozývaly první ohlasy kritizující kvalitu prefabrikátů.⁶⁹ Právě kvalita výstavby z prefabrikovaných kusů materiálů a následná potřeba oprav či nahrazení takových kusů, zakládá velký problém i na poli památkové péče.

Výše uvedené typické prvky pro tento architektonický styl jsou v dnešní době především zkoumány z hlediska památkové kvality, pro případné prohlášení nemovité věci kulturní památkou. Vzhledem k tomu, že se jedná o moderní architekturu, jejíž výstavba proběhla před necelými 45 lety, její typické prvky, či dokonce celá výstavba, ustupují ideálům dnešní moderní výstavby. Nebo naopak pro zachování brutalistních nemovitostí se přistupuje k přizpůsobení nemovitosti tak, aby vyhovovala moderním požadavkům využití prostoru či jeho komfortního využití.

Nicméně, nejen pohodlí či modernizace jsou příčinou devalvování brutalistních staveb. Svou vinu nese právě i unikátnost prefabrikovaných kusů materiálů či využití neobvyklých materiálů, jejichž postupy či vzory se dodnes nedochovaly. Ne vždy bylo při opravách možné, aby byl použitý stejný materiál, či aby byl nahrazen stejným prefabrikovaným kusem. V lepším případě docházelo k výměně za materiál podobný, nikoliv však stejný. V horším případě pak docházelo k výměně za úplně jiné materiály. Z toho důvodu pak při nevydařených rekonstrukcích nemovitosti přicházeli a stále přicházejí o svou jedinečnost, ale i možnost stát se kulturní památkou.

2.2 Představení vybraných budov postbrutalistní architektury

V předchozí části této kapitoly jsem nastínila typické znaky brutalismu jakožto architektonického stylu. Nyní v dalších podkapitolách představím dvě vybrané nemovitosti postbrutalistní architektury, na něž se tato diplomová práce soustředí. Těmito nemovitostmi jsou NSND na Novém Městě v Praze a bývalý Hotel Praha, jenž se nacházel v Praze-Dejvicích. Výběr výše zmíněných budov je záměrný. Obě budovy mají velké množství společných rysů, a z toho důvodu je možné komparovat postupy MK při posuzování vhodnosti těchto nemovitostí jakožto kandidátů na prohlášení kulturní památkou dle stávající památkové legislativy.

Společnými znaky, mimo postbrutalistní charakter výstavby, je především umístění. Obě zmíněné budovy se nacházejí, respektive nacházely, na území hlavního města Prahy a to v jeho

⁶⁸ MARGOLDOVÁ, Jana. *Z historie užití betonu*. In: *Beton v architektuře* [online]. erch.cz, 15. července 2005 [cit. 12. června 2023]. Dostupné z: <https://www.earch.cz/architektura/clanek/z-historie-uziti-betonu>.

⁶⁹ HAAS: *Architektura 20. století*, s. 389.

historických částech, které měly již před výstavbou svébytný architektonický ráz. Dále pak jejich výstavba byla dokončena v blízkém časovém rozmezí. Hotel Praha začal svůj zkušební provoz v únoru roku 1981⁷⁰ a NSND byla veřejnosti otevřena v listopadu 1983.⁷¹ A v neposlední řadě můžeme za spojovací prvek mezi těmito nemovitostmi považovat jejich účel a technického řešení pro dosažení tohoto účelu. Toto spojení není zjevné, avšak obě budovy byly zaměřeny na kulturu, popřípadě reprezentaci. U NSND je spojení s kulturou a reprezentací nasnadě. Naopak Hotel Praha svou reprezentační funkci spojoval se svým primárním účelem, který bylo ubytování nejvýznamnějších zahraničních delegací a elit československé politiky. Dále se zde projevuje i funkce kulturní, kdy byly navrženy prostory i pro kulturní využití, jako například konferenční sál, kinosál, banketní salonky či společenská hala.⁷²

Naopak hlavním rozhodujícím faktorem, proč jsme se rozhodla diplomovou práci zaměřit na tyto konkrétní nemovitosti, je skutečnost, že obě nemovitosti byly navrženy na prohlášení za kulturní památku. Avšak bylo dosaženo různých výsledků. NSND byla prohlášena kulturní památkou, ale Hotel Praha prohlášen nebyl, a nedlouho po nezdařilém pokusu o prohlášení, byl zbourán.

2.2.1 Nová scéna Národního divadla

Komplex NSND, nacházející se na Novém Městě v Praze, byl vybudován mezi lety 1981 až 1983.⁷³ Návrhy na výstavbu nového funkčního komplexu, který by taktéž pomohl vyřešit nedostatečnou kapacitu Národního divadla, se objevili již počátku 20. století.⁷⁴ S přestávkami se pak o vybudování další nemovitosti (či komplexu nemovitostí) hovořilo ve 40. letech, a následně pak v 50. a 60. letech, kdy byla vypsána veřejná dvoukolová soutěž.⁷⁵ Po porovnání návrhů z obou kol soutěže nakonec v roce 1964 zvítězil návrh skupiny architektů pod vedením Bohuslava Fuchse.⁷⁶

Všechny návrhy byly funkčně zaměřeny na víceúčelové prostory, které by bylo snadné přestavět pro jakoukoliv kulturní příležitost. Avšak Fuchsův návrh nebyl nakonec realizován

⁷⁰ ZIKMUND-LENDER, Ladislav. *Soutěž, projekt výstavba*. In: KAROUS, Pavel (ed.). *Hotel Praha*. Praha: BiggBoss, 2019, s. 26.

⁷¹ BIEGEL, Richard, SEDLÁKOVÁ, Radomíra. *Nová scéna Národního divadla*. Praha: Národní divadlo, 2010, s. 99.

⁷² KAROUS, Pavel. *Komentována prohlídka hotelu Praha*. In: KAROUS (ed.). *Hotel Praha*. s. 96–114, 133.

⁷³ BIEGEL, SEDLÁKOVÁ: *Nová scéna Národního divadla*, s. 99.

⁷⁴ Národní divadlo. *Nové scéna – historie* [online]. Narodni-divadlo.cz, [cit. 25. února 2024]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/sceny/nova-scena/historie>.

⁷⁵ BIEGEL, SEDLÁKOVÁ: *Nová scéna Národního divadla*, s. 25 a 40.

⁷⁶ Tamtéž, s. 66.

ve své původní podobě. Po jeho smrti na začátku 70. let došlo k přeprojektování návrhu, a to nejen po vizuální, ale i funkční stránce. Ideová rada rozhodla, že není potřeba vytvářet další multifunkční kulturní prostory,⁷⁷ a proto měla být nová výstavba zaměřena pouze pro divadelní účely. Projekt převzal v roce 1981 po další vypsané soutěži o dostavbu architekt Karel Prager.⁷⁸ Při projektování a následné výstavbě musel dodržet dvě hlavní podmínky. Těmito podmínkami bylo, zaprvé využití již vybudovaných základů (navíc byla instalována i část železné konstrukce) a zároveň celou stavbu stihnout vybudovat ke 100. výročí otevření Národního divadla, tedy do 18. listopadu 1983.⁷⁹

NSND byla vystavěna namísto původních empírových Kaurových domů, které byly kvůli zanedbanému stavu na konci 50. let 20. století strženy.⁸⁰ O umístění nové budovy na prostranství rozléhající se mezi novorenesanční budovou Národního divadla a kostela sv. Voršily, se původně pomýšlelo jako na jednu z posledních možností. Dle tehdejších ohlasů zde byla obava o to, aby nově vystavěná budova nezastínila Zídkovo novorenesanční Národní divadlo.⁸¹ Nicméně nakonec se umístění, vzhledem k funkčnímu propojení s Národním divadlem, zdálo velmi příhodné, a i návrhy zasílané do veřejných soutěží byly vždy koncipovány do blízkosti Národního divadla.⁸²

Především kvůli časové tísni musel Prager při realizaci výstavby učinit několik ústupků ze svého původního plánu. Jedním z hlavních ústupků bylo především rozhodnutí pevně ukotvit sedadla v hlavním divadelním sále. Ten byl původně Pragerem projektován jako přestavitelný sál, kdy bylo možné scénu s hledištěm přetvořit do různých formátů.⁸³ Momentálně je hlediště koncipováno pro 400 diváků, což dle tehdejších ohlasů divadelníků nebyla dostačující kapacita.⁸⁴

Naopak v některých případech se Karel Prager vypořádal s nastalou změnou okolností velmi originálně. Největší dominantou a zároveň i technickým řešením bylo osazení hlavní

⁷⁷ V roce 1981 byl dostavěn například i Palác kultury, dnešní Kongresové centrum, se kterým měl hotel Praha společný rozpočet na výstavbu. ZIKMUND-LENDER: *Soutěž, projekt výstavba*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 26.

⁷⁸ BIEGEL, SEDLÁKOVÁ: *Nová scéna Národního divadla*, s. 82–84.

⁷⁹ GEBRIAN, Adam. *Prohlédněte si překvapivý interiér Nové scény národního divadla*. [online]. @agebrian, 3. listopadu 2022 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=QEx5vB0paq4>.

⁸⁰ POPELOVÁ, Lenka. *Nová scéna Národního divadla*. In: POPELOVÁ, Lenka a kol. *Stavby století Čech, Moravy a Slezska 1918–2018*. Praha: Foibos books s.r.o.: Národní památkový ústav, 2018, s. 384.

⁸¹ BIEGEL, SEDLÁKOVÁ: *Nová scéna Národního divadla*, s. 10–17.

⁸² Tamtéž s. 11, 19–67. V rozmezí stran 19–67 jsou v dané publikaci uvedeny výkresy původních návrhů zaslaných do soutěží pořádaných od 20. let 20. století.

⁸³ Plánované byla tzv. kukátková scéna (pro 405 diváků), alžbětinská scéna (pro 461 diváků) a aréna (pro 563 diváků). POPELOVÁ: *Nová scéna Národního divadla*. In: POPELOVÁ: *Stavby století Čech, Moravy a Slezska 1918–2018*. s. 386.

⁸⁴ Tamtéž.

budovy (v části s divadelním sálem) 4 306 skleněnými foukanými tvarovkami. Tyto tvarovky, někdy nazývané jako tzv. televizní obrazovky, plní nejenom estetický účel, ale především po změně účelu nemovitosti, slouží jako odhlučňující izolace městského ruchu z Národní třídy. Plášť vytvořili přední čeští sklenáři Stanislav Libenský s Jaroslavou Brychtovou ve spolupráci s architektem Karlem Pragrem. Jejich jedinečnost tkví v tom, že byly foukány pouze z jednoho bodu, jež následně slouží jako úchyt do kamenné fasády.⁸⁵ Dalším neotřelým prvkem je jejich neprůhlednost a využití techniky probarvení kovem,⁸⁶ kdy po následném prozáření získaly tvarovky svou atypickou nazelenalou barvu.⁸⁷ Opláštění zbytku hlavní budovy a dalších dvou zbývajících budov v komplexu jsou taktéž proskleny, nicméně zde bylo použito tzv. determální sklo, které je mírně průsvitné.

Interiéry hlavní budovy, pojaté minimalisticky, byly výkladní skříní tehdejší postbrutalistní architektury a designu. Hlavní dominantou je točité schodiště z leštěného serpentinitu dovezeného z Kuby, v jehož středu je zavěšena skleněná socha, sloužící jako osvětlení, od Pavla Hlavy a Jaroslava Štrusy.⁸⁸

2.2.2 Hotel Praha

Druhou nemovitostí, na kterou se tato diplomová práce zaměřuje, je Hotel Praha, jenž do roku 2014⁸⁹ stál v pražských Dejvicích, konkrétně ve čtvrti Hanspaulka. Již od 60. let 20. století zde byla myšlenka vystavět v této čtvrti nový luxusní hotel, jehož primárním účelem mělo být ubytování zahraničních delegací a hostů ÚV KSČ, popřípadě i hlavních představitelů tehdejší domácí politiky.⁹⁰

V souvislosti se zaměřením hotelu na politickou a diplomatickou klientelu bylo prioritou celý objekt zabezpečit, a to na nejvyšší úrovni. Výstavba byla považována za státní zájem. Hotel Praha byl již při vytváření projektu zařazen do kategorie nejstřeženějších objektů tehdejší Československé socialistické republiky. Do stejné kategorie například patřil i Pražský hrad. Dle rozkazu ministra vnitra ze dne 21. května 1974 byl vytvořen Organizační řád Správy ochrany stranických a ústavních činitelů (dále jen jako „organizační řád“). Na základě tohoto

⁸⁵ GEBRIAN, Adam. *Prohlédněte si překvapivý interiér Nové scény národního divadla*. [online]. @agebrian, 3. listopadu 2022. [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=QEx5vB0paq4>.

⁸⁶ RUPERT, Veronika. *Eva Jiřičná: Každý architekt dělá chyby. To, co se povede, je příští projekt, který ještě nezačal*. [online]. Radio Wave, Český rozhlas, 22. března 2018 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: [https://wave.rozhlas.cz/eva-jiricna-kazdy-architekt-dela-chyby-co-se-povede-je-pristi-projekt-ktery-6945686](https://wave.rozhlas.cz/eva-jiricna-kazdy-architekt-dela-chyby-co-se-povede-je-pristi-projekt-ktery-je-sti-projekt-ktery-6945686).

⁸⁷ BIEGEL, SEDLÁKOVÁ: *Nová scéna Národního divadla*, s. 94–95.

⁸⁸ Tamtéž, s. 97–98.

⁸⁹ KAROUS, Pavel. *Konec srpna v hotelu Ozon, Provozování hotelu Praha 2002–2014*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*. s. 212.

⁹⁰ ZIKMIND-LENDER: *Soutěž, projekt výstavba*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*. s. 17.

organizačního řádu mohly jednotlivé složky správy ochrany stranických a ústavních činitelů provádět zajištění oblasti hotelu, ale stejně tak odposlouchávat všechny pokoje či toxikologicky testovat pokrmy podávané ubytovaným delegacím.⁹¹ Umístění do vilové čtvrti Hanspaulka bylo vybráno ze strategického důvodu, a to především pro krátkou dojezdovou vzdálenost z pražského letiště i do centra Prahy.

Vzhledem k důležitosti celého projektu byla hospodářskou správou ÚV KSČ vypsaná jednokolová soutěž, do které bylo pozváno pouze 7 vybraných předních československých architektů. Vítězným návrhem se stal návrh pražského projekčního týmu pod vedením architekta Jana Sedláčka.⁹²

Sedláček zvolil pro stavbu horizontálně členěný koncept složený z terasovitě ustupujících pater. Všech 5 nadzemních pater spojuje společný prvek, a to kopírování esovitého půdorysu, jež ve výsledku vzbuzuje dojem vlnění budovy. Každé z pater má jiné proporce, aby stavba působila plastickým dojmem. Terasovité hotely v 60. a 70. letech byly velmi populárním konceptem především u horských hotelů umístěných ve svahu, ojediněle se tento koncept využíval i u hotelů městských.⁹³ Terasovitěho konceptu Hotelu Praha byl zvolen pro lepší začlenění hotelu do plánovaného parku, který byl nezanedbatelným prvkem celého konceptu stavby. Pro testování stavebních postupů, technik a vhodnosti užitých materiálů byla v parku zřízena i tzv. experimentální buňka. Z buňky se následně po dokončení celé stavby hotelu stal samostatný vilový objekt, jenž taktéž sloužil k ubytování hostů hotelu Praha.⁹⁴

Součástí projektu výstavby byl požadavek na využití stavebního materiálu, jenž byl výhradně československé výroby. Podmínka se týkala nejenom prefabrikovaných kusů stavby, ale i umělecké výzdoby hotelu.⁹⁵ V souladu s tehdejší politikou, vtělenou do tzv. čtyřprocentního zákona,⁹⁶ byla z celkového rozpočtu na uměleckou výzdobu vyčleněna částka ve výši okolo 14,6 milionu Kčs.⁹⁷ Konkrétní umělci a designéři byli oslovoováni autory interiérů již s předem požadovanými parametry díla, a i s přesně vymezeným místem, kde by dané dílo mělo být umístěno. Umělecké návrhy následně prošly výběrovým řízením. Díky tomuto postupu mohla vzniknout unikátní symbióza mezi architekturou, interiérovým

⁹¹ Rozkaz ministra vnitra Československé socialistické republiky ze dne 21. května 1974, Organizační řád Správy ochrany stranických a ústavních činitelů. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/orstb71-89/rmv_18_1974.pdf> [cit. 19. června 2023].

⁹² ZIKMIND-LENDER: *Soutěž, projekt výstavba*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*. s. 19.

⁹³ Tamtéž, s. 22.

⁹⁴ Tamtéž, s. 26.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Usnesení vlády Československé socialistické republiky ze dne 28. července 1965, č. 355.

⁹⁷ Dokumentace stavby, příloha III. Základní údaje o objektu, kapitola B) rozpočtové náklady, s. 4, archiv Arnošta Navrátila.

designem a užitným i volným uměním.⁹⁸ Z toho důvodu je třeba na Hotel Praha nahlížet jako na celostní umělecké dílo, a nelze jednotlivé komponenty posuzovat samostatně.

Jak bylo popsáno v předešlé podkapitole, za jeden z hlavních prvků brutalismu můžeme považovat pohledový beton, který byl v případě Hotelu Praha upozaděn. Naopak dominantním prvkem na hotelu se stalo kabřincové opláštění od dua Štěpán Kotrba st. a ml. Právě přítomnost opláštění některé architektky vede k názoru, že hotel nemůže být považován za brutalistní, nýbrž že se jedná o organickou architekturu. Nicméně, nejmýstižněji charakterizovala povahu hotelu historička architektury Sedláková, kdy poukazuje na jeho dvě tváře.⁹⁹ První tvář je jihovýchodní část hotelu, kterou by se dalo označit za organickou. Naopak severozápadní část hotelu lze považovat za postbrutalistní.¹⁰⁰

Hotel nabízel ve svých interiérech celou řadu místností, které stojí za zmínku. V přízemí se nacházel malý konferenční sál určený až pro 40 hostů či kinosál, do kterého se najednou mohlo usednout až 100 diváků. Na výzdobě těchto částí se, prostřednictvím skleněných stropních plastik, podílel i sklářský výtvarník Pavel Hlava. Další část hotelu, kterou je záhodno zmínit je zimní a japonská zahrada jejichž vysazení, stejně jako ostatní zeleň v hotelu a přilehlém parku, měl na starosti profesor Bohdan Wagner a uměleckou výzdobu sklářští výtvarníci Eliška Rožátová a Jan Fišer.¹⁰¹

⁹⁸ KAROUS, Pavel. *Umění v hotelu ČSSR. Systém osazování výtvarného umění v architektuře na Západě a v ČSSR.* In: KAROUS (ed.). *Hotel Praha.* s. 72.

⁹⁹ SEDLÁKOVÁ, Radomíra. *Hotel Praha.* In: ULRICH, Petr (ed.). *Slavné stavby Prahy 6.* Praha: FOIBOS a.s. a FOIBOS BOOKS s.r.o., 2009, s. 231–232.

¹⁰⁰ ZIKMUND LENDER Ladislav. *Jaký byl hotel Praha? Pokus o interpretaci.* In: KAROUS (ed.). *Hotel Praha.* s. 47.

¹⁰¹ KAROUS, Pavel. *Komentovaná prohlídka hotelu Praha.* In: KAROUS, (ed.). *Hotel Praha.* s. 116.

3 Prohlašování postbrutalistních nemovitostí kulturní památkou

V první řadě se bude tato kapitola věnovat důležitému principu, který se v rámci prohlašování kulturními památkami projevuje, a tím je tzv. prohlašovací princip. Bude porovnáván s předchozím pojetím ochrany kulturních památek, ale i ve světle návrhu zákona o ochraně památkového fondu. Dále považuji za nezbytné definovat pojem nemovitá kulturní památka a jeho aplikace na posuzované postbrutalistní nemovitosti. Nosnou částí této kapitoly bude následný rozbor postupu MK ČR, kde se budu věnovat všem fázím tohoto postupu, včetně samotného řízení a následného rozhodnutí. V těchto fázích budou rozebírány problémy aktuálně nastaveného postupu, a jakým způsobem mohou ovlivnit rozhodování MK ČR. V neposlední řadě se tato kapitola zaměří na hodnotová kritéria a jejich pomocné faktory, jenž musí být naplněna pro to, aby MK ČR zahájilo řízení a následně pozitivně či negativně rozhodlo o prohlášení nemovitostí kulturní památkou.

3.1 Prohlašovací princip

Před analýzou celého postupu prohlašování kulturní památkou a jeho případných mezer je potřeba uvést obecné informace k tzv. prohlašovacímu principu, podle kterého se prohlašování kulturních památek v aktuální právní úpravě řídí. Z důvodové zprávy k ZSPP vyplývá, že předchozí právní úprava, v podobě zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách,¹⁰² totiž vycházela z diametrálně odlišného pojetí ochrany kulturních památek. Podle tohoto zákona se přímo ze zákona za kulturní památku pokládaly věci vyznačující se stanovenými kulturními či jinými výjimečnými hodnotami.¹⁰³ Pouze v pochybnostech vydával výkonný orgán krajského národního výboru rozhodnutí.¹⁰⁴ Památkově hodnotné věci tak byly chráněny bez ohledu na jejich evidenci ve státním seznamu památek, respektive u nemovitostí ve státním seznamu nemovitých památek.¹⁰⁵

Oproti tomu aktuální úprava, v podobě ZSPP, je postavena na výše zmíněném principu prohlašování.¹⁰⁶ Jedná se o postup, který je pro všechny potenciální památky stejný bez rozdílu

¹⁰² Tento zákon platil pouze pro území českých krajů. Pro slovenskou část, v době vydání zákonů Československé republiky, byl přijat samostatný zákon 7/1958 Sb. SNR. Informace převzata z HORÁKOVÁ. In: SLÁDEČEK: *Správní právo. Zvláštní část (vybrané kapitoly)*, s. 383.

¹⁰³ Důvodová zpráva k zákonu č. 20/1987 Sb., zvláštní část – k § 2, str. 11.

¹⁰⁴ § 2 odst. 3 zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, ve znění zákona č. 146/1971 Sb.

¹⁰⁵ Tamtéž, § 7 odst. 1 a odst. 2.

¹⁰⁶ Na stejném principu je postavena i úprava prohlašování kulturními památkami na Slovensku (§ 15 zákona č. 49/2002 Z.z., o ochrane pamiatkového fondu, v znení neskorších predpisov), ve Španělsku (Título primero De la declaración de Bienes de Interés Cultural, ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español), stejně tak i v Rakousku (§ 2 odst. 2 Bundesgesetz Nr. 533/1923, betreffend den Schutz von Denkmalen wegen ihrer geschichtlichen, künstlerischen oder sonstigen kulturellen Bedeutung (Denkmalschutzgesetz – DMSG).

toho, zda jde o věc movitou či nemovitou. Příslušným správním orgánem pro tento typ řízení je pouze a jedině MK ČR.¹⁰⁷ Zahájení řízení je možné pouze z moci úřední, ve kterém lze ve fázi postupu před zahájením řízení podat podnět.¹⁰⁸ Bez prohlášení se dle ZSPP automaticky staly kulturními památkami pouze ty nemovitosti, které byly zapsány do českého seznamu nemovitých památek.¹⁰⁹

Od zavedení principu prohlašování si zákonodárce sliboval především regulaci počtu a zastoupení kulturních památek, taktéž stabilní kontrolu a organizovanou ochranu památek ze strany veřejné správy, ale i posílení principu právní jistoty v této oblasti.¹¹⁰ Nicméně tyto vize nebyly zcela naplněny. Problémy právní úpravy v jednotlivých principech budou následně rozebrány na příkladech postbrutalistních nemovitostí.

I návrh zákona o ochraně památkového fondu stále pracuje s principem prohlašování. Oproti aktuální právní úpravě došlo k menším obsahovým změnám. Jedním z kroků, ke kterému zákonodárce přistoupil, bylo rozdělení stávajícího ustanovení o prohlašování kulturních památek do čtyř samostatných paragrafů.¹¹¹ Dnes jsou všechny tyto okruhy upraveny v souhrnné úpravě v ustanovení § 3 ZSPP. Právě toto tematické rozdělení a doplnění některých ustanovení může, dle mého názoru, v navrhované právní úpravě vést k větší přehlednosti právního předpisu a tudíž i k posílení právní jistoty na poli památkové péče.

3.2 Pojem nemovitá kulturní památka

V první řadě, než přistoupíme k samotnému postupu prohlašování nemovitostí za kulturní památku, je potřeba věnovat pozornost pojmu nemovitá kulturní památka, pod který můžeme postbrutalistní nemovitosti podřadit. Jedná se o pojem, se kterým zákonodárce pracuje v ustanovení § 2 odst. 2 a dalších ustanoveních ZSPP.¹¹² Avšak, v historickém ani aktuálním znění tohoto zákona nenalezneme konkrétní definici tohoto pojmu.

Absenci definice pojmu nemovitá kulturní památka lze nicméně obhájit. Socialistické, ale i moderní zákonodárství, se v oblasti definic řídí pravidlem, které lze nazvat jako minimalistický koncept definic. Při vytváření nového legislativního termínu vychází

¹⁰⁷ Vyplyvá z § 2 odst. 1 ZSPP. Naopak, například na Slovensku o prohlašování nerozhoduje ministerstvo, ale § 9 zákonem č. 49/2002 Z.z., zřízený Pamiátkový úrad Slovenskej republiky. Dle § 9 odst. 3 zákona č. 49/2002 Z.z. se jedná o úřad s celostátní působností.

¹⁰⁸ VARHANÍK, Jiří a kol. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 8.

¹⁰⁹ § 42 odst. 1 ZSPP.

¹¹⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 20/1987 Sb., zvláštní část – k § 2, str. 11.

¹¹¹ § 16 – § 18 návrhu zákona o ochraně památkového fondu.

¹¹² Jedná se o vcelku hojně využívaný pojem v rámci ZSPP, kdy jej používá ihned 11 ustanovení, včetně § 2. Jedná se konkrétně o ustanovení § 5, § 7, § 12, § 14, § 15, § 17, § 29, § 35, § 39, § 44a ZSPP.

zákonodárce primárně z běžného chápání takového pojmu. Z toho důvodu zákonodárce nepovažoval za nutné takový termín v textu zákona samostatně definovat. K takovému kroku přistoupí pouze tehdy, pokud by obvyklý výklad pojmu mohl způsobit nejednoznačnou interpretaci nově vytvořeného právního termínu.¹¹³ Lze tedy dojít k závěru, že zákonodárce považoval a stále považuje pojem nemovitá kulturní památka za jednoznačný, a z toho důvodu přikročil pouze k definici obecného pojmu kulturní památka.

Dále, ale je nutné brát v potaz skutečnost, že ustanovení § 2 odst. 2 ZSPP, které s pojmem nemovitá kulturní památka pracuje, bylo přidáno až novelou z roku 2013.¹¹⁴ Vysvětlení absence definice pojmu může mít díky této skutečnosti i další rozměr. Tím by mohla být vidina brzké rekodifikace. Z toho důvodu se lze domnívat, že zákonodárce nechtěl do stávajícího textu zákona vkládat další definiční právní normu, a proto tento krok ponechává až na rekodifikaci právní úpravy.

Nicméně, dle nejaktuálnějších návrhů plánované rekodifikace, z roku 2019, se s pojmem nemovitá kulturní památka již v právní úpravě nepočítá. Respektive jej využívá pouze v úpravě přechodných ustanovení.¹¹⁵ Zákonodárce pojem nahradil pojmem architektonické dědictví, jenž v návrhu zákona o ochraně památkového fondu definuje v ustanovení § 3 písm. b).¹¹⁶ Změna terminologie je v tomto případě, dle mého názoru, správným krokem. Díky této změně by mělo dojít k unifikaci právní terminologie, a i k naplnění závazků vyplývajících z Granadské úmluvy, jenž s pojmem architektonické dědictví pracuje.¹¹⁷

¹¹³ Viz Příloha č. 1 k usnesení vlády ČSR ze dne 27. října 1971 č. 255, Legislativní pravidla vlády Československé socialistické republiky, schválena usnesením vlády ČSR ze dne 27. října 1971 č. 255, IV. Vypracování a projednávání právních předpisů, A. Obecné zásady, Terminologická a jazyková čistota, bod č. 29. ŠÍN, Zbyněk. *Legislativní pravidla III*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, s. 61. či KNAPP, Viktor a kol. *Tvorba práva a její současné problémy*. Praha: Linde a. s., 1998, s.102–103. Jediný rozdíl, který nabízí moderní zákonodárství při tvorbě definic je pak pouze to, že v aktuálních legislativních pravidlech vlády je určeno, kam mají být definiční právní normy v zákoně umístěny. Srovnání s aktuálními legislativními pravidly. *Legislativní pravidla vlády účinná od 1. července 2023*. [cit. 15. února 2024]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/jednani-vlady/legislativni-pravidla/Legislativni-pravidla-vlady-s-prilohami-platna-od-1--unora-2023.pdf>.

¹¹⁴ Čl. II. bod 1., část druhá zákona č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva.

¹¹⁵ § 100 odst. 4 a odst. 5 návrhu zákona o ochraně památkového fondu.

¹¹⁶ Zákonodárce v návrhu zákona vymezil na jednom místě základní pojmy a jejich definice, a to konkrétně v § 3. Dochází tak k naplnění požadavků moderní normotvorby, ale taktéž i mezinárodních závazků, kterými je Česká republika vázána. VAJČNER, Jiří, ZÍDEK, Martin. *Návrh zákona k ochraně památkového fondu*. *Stavební právo. Bulletin* [online databáze], 2014, roč. 2014, č. 4, s. 32-40. [cit. 15. února 2024]. Dostupné z: [databáze codexis.cz](https://www.codexis.cz).

¹¹⁷ Architektonické dědictví sice lépe vystihuje problematiku, které se věnuje tato diplomová práce, nicméně pro kontinuitu bude i nadále využíváno termínu nemovitá kulturní památka. Pouze v případech odkazu na Granadskou úmluvu bude využíváno termínu architektonické dědictví. Záměna těchto pojmů není dle mého názoru možná, poněvadž se nejedná o synonyma. K tomuto závěru lze dojít po komparaci definičních právních

Aby bylo v aktuální právní úpravě možné stanovit definici pojmu nemovitá kulturní památka, musí se vycházet z definice obecného pojmu kulturní památka, který zákonodárce nabízí v § 2 odst. 1 ZSPP. V návěti tohoto ustanovení je vymezeno, jaké věci v právním smyslu se mohou stát kulturní památkou. Zákonodárce zde pracuje se soukromoprávní terminologií, kdy za kulturní památku lze prohlásit věc movitou, nemovitou či jejich soubory. Pro účely této diplomové práce jsou klíčové pouze věci nemovité, jejich součásti či soubory. Důvodová zpráva k tomuto ustanovení odkazuje na znění tehdy účinného zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.¹¹⁸ Dnes pro interpretaci použijeme aktuálně platný a účinný občanský zákoník,¹¹⁹ konkrétně jeho ustanovení § 498 odst. 1.

Za nemovitou kulturní památku lze tudíž považovat samostatné pozemky, podzemní stavby se samostatným určením a všechny ostatní věci, které nelze přenést z místa na místo bez porušení jejich podstaty. Stavby, řídící se dle soukromého práva superficiální zásadou, jsou považovány za součást pozemku.¹²⁰ Právě jako součást pozemku se mohou stavby stát s pozemkem kulturní památkou. Je důležité ale na tomto místě zmínit, že díky přijetí přechodného ustanovení¹²¹ se přijetím NOZ nezměnil dosavadní rozsah památkové ochrany. Pokud byl před 1. 1. 2014 chráněna pouze stavba, která se po tomto datu stala součástí pozemku, je památkově chráněna stále jen předmětná stavba, nikoliv pozemek, jehož součástí se stavba stala.¹²² V obou případech rozebíraných postbrutalistních nemovitostí nebylo nutné řešit žádné výjimky ze superficiální zásady, a proto se obě stavby mohly stát společně s pozemky, na kterých byly či jsou umístěny, kandidáty na prohlášení za kulturní památku.

Zároveň pozemky, včetně staveb na nich umístěných, musí pro prohlášení za nemovitou kulturní památku, splnit jednu z podmínek dle § 2 odst. 1 písm. a) či písm. b) ZSPP, jimž budou blíže rozebrány v podkapitole č. 3. 4. této diplomové práce. Výjimku pak z naplnění podmínek dle § 2 odst. 1 tvoří soubory staveb, resp. soubory nemovitých věcí. U nich, podle § 2 odst. 3 ZSPP, postačí, pokud jako celek vykazují zákonem požadované

norem obsažených v zákoně o státní památkové péči, Granadské úmluvě, ale i v návrhu zákona o ochraně památkového fondu.

¹¹⁸ Jedná se o odkazy na ustanovení § 119 – § 121 odst. 1 a odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 428/2011 Sb.; Důvodová zpráva k zákonu č. 20/1987 Sb., zvláštní část – k § 2, str. 11.

¹¹⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁰ Tamtéž, § 506 a § 3054.

¹²¹ Čl. III, část druhá zákona č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva, ve znění pozdějších předpisů.

¹²² TUPÝ, Michal, ZÍDEK, Martin. Nový občanský zákoník a památková péče. *Zprávy památkové péče*, 2013, roč. 73, č. 6, s. 555.

vlastnosti.^{123,124} Není pak potřeba, aby každá z budov souboru vykazovala výše zmíněné podmínky.¹²⁵

Jak Hotel Praha, tak i NSND byly tvořeny komplexem nemovitostí, jež tvořily ucelený a účelově na sebe navazující soubor. Taktéž je zde vhodné zmínit, že do souborů byla zahrnuta v obou podaných podnětech na prohlášení za kulturní památku i přilehlá prostranství. Soubor tedy nezahrnoval pouze budovy. U NSND se konkrétně jednalo o piazzettu,¹²⁶ dnes pojmenovanou jako náměstí Václava Havla,¹²⁷ jenž tvoří prostor mezi NSND a historickou budovou Národního divadla.¹²⁸ V případě Hotelu Praha byla snaha v podnětu na prohlášení za kulturní památku zahrnout i přilehlou hotelovou zahradu se samostatně stojícím vilovým objektem.¹²⁹

Z výše uvedeného bude tato diplomová práce na obě rozebírané postbrutalistní nemovitosti nahlížet jako na soubor či komplex nemovitostí, a veškerý následující právní rozbor bude zaměřen na úpravu souboru nemovitostí, pokud nebude stanoveno jinak. Poněvadž bude v následující kapitole zahrnut i postup před zahájením řízení, nebudou rozebírané soubory nemovitostí nazývány jako nemovité kulturní památky, ale budou nazývány jako kandidáti na prohlášení za nemovitou kulturní památku.

¹²³ Nejen česká právní úprava zahrnuje do své ochrany i soubory nemovitostí. Například všech 16 spolkových zemí Německa má ve své legislativě upravenou ochranu souborů nemovitostí, i když se terminologie v jednotlivých spolkových zákonech rozchází. Stejně tak, i německé zákony zdůrazňují, že není potřeba, aby hodnoty naplňovala každá část takového souboru. KIESOW, Gottfried. *Památková péče v Německu*. Brno: Barrister & Principal, 2012, s. 82–83.

¹²⁴ Dle § 15 odst. 1 věta první zákona č. 49/2002 Z.z., je taktéž zakotveno, že mohou být chráněny i soubory. Stejně tak soubory chrání i španělský památkový zákon, a to dle § 14 odst. 2 Ley 16/1985. Online dostupné z: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1985-12534>. [cit. 12. února 2024]. Stejně tak uvádí i rakouský památkový zákon v § 1 odst. 3 Bundesgesetz Nr. 533/1923. Online dostupné z: <https://www.bmkoes.gv.at/en/Topics/arts-and-culture/culture/monument-protection.html>. [cit. 12. února 2024].

¹²⁵ např. viz Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. dubna 2016, sp. zn. 2 As 322/2015.

¹²⁶ Piazzetta je architektonický termín odvozený z italštiny označující malé náměstí, v moderní architektuře označení pro prostor prostranství mezi budovami stejného určení. DUDÁK, Vladislav a kol. *Encyklopedie světové architektury: od menhiru k dekonstruktivismu. Díl 2, L-Ž*. Praha: Baset, 2000, s. 694.

¹²⁷ Usnesení Rady hlavního města Prahy č. 2356 ze dne 27. 9. 2016, k pojmenování veřejného prostranství. Dostupné z: <https://zastupitelstvo.praha.eu/ina/tedusndetail.aspx?par=111149208216211172162149226216211172159149223216211172159149220216211172159&id=376411>. [cit. 12. února 2024].

¹²⁸ HUBRTOVÁ, Kateřina, SCHRÁNILOVÁ, Anna. *Dostavba Národního divadla, průzkum a prezentace architektury 19. a 20. století, průzkum architektury 60. – 80. let ve vybraných regionech* [online]. Metainformační systém Národního památkového ústavu, srpen 2012 [12. prosince 2023]. Dostupné z: https://iispp.npu.cz/mis_public/searchDocument.htm?search=id%3A%28253117+OR+253115+OR+675521+OR+1464620+OR+1538729%29.

¹²⁹ ZIKMUND LENDER, Ladislav. *Hotel Praha nepamátkou..* In: KAROUS (eds.): *Hotel Praha*. s. 53.

3.3 Postup před zahájením řízení o prohlášení kulturní památkou a zahájení řízení

3.3.1 Podání podnětu jako součást postupu před zahájením řízení o prohlašování kulturní památkou a jeho problematické aspekty

V první řadě, jak již bylo zmíněno výše v podkapitole č. 3. 1., proces prohlášení věci kulturní památkou je řízením zahajované z moci úřední. V souladu se subsidiárním užitím SŘ se aplikuje úprava obsažená v ustanovení § 46 SŘ. Stejně tak ve fázi postupu před zahájením řízení o prohlášení věci kulturní památkou lze využít i úpravu podání podnětu dle § 42 SŘ.

Jediným, kdo je oprávněn prohlašovat věci kulturními památkami je dle § 2 odst. 1 ZSPP MK ČR. Dále ustanovení § 1 odst. 1 vyhlášky č. 66/1988 Sb., stanovuje, že MK ČR prohlašuje věc kulturní památkou z vlastního podnětu či jiného podnětu.¹³⁰ ZSPP, ale ani vyhláška č. 66/1988 Sb., neposkytují bližší specifikaci takového okruhu možných dalších podatelů,¹³¹ a je zde nutné využití úpravy SŘ, konkrétně bližšího rozboru § 42. Protože, pokud není přímo ve znění zákona vymezen okruh osob, v tomto případě oprávněných k podání podnětu, může jej učinit kdokoliv. Dle teorie se nemusí jednat jen o podnět fyzické či právnické osoby, ale i o podněty jiných správních orgánů či orgánů veřejné moci.¹³² Tento výklad podporuje i oficiální postup publikovaný v brožuře Ministerstva kultury věnující se prohlašování věci a staveb kulturní památkou, kde se explicitně hovoří o tom, že podnět může podat každá fyzická či právnická osoba.¹³³

V návrhu zákona o ochraně památkového fondu se úprava postupu před zahájením řízení a zahájení řízení *ex offio*, co do obsahové stránky, prakticky nezměnila. Stále je nutné využití všech výše uvedených ustanovení SŘ. Nová právní úprava zatím nedosáhla takových ambic, aby přistoupila k vytvoření kompletní speciální úpravy řízení, které by vyloučilo subsidiární aplikaci SŘ. Celkově zákonodárce přistoupil ke změně v podobě uspořádání právní úpravy do systematiky tvořené dle tematických okruhů, která je typická pro tvoření moderních zákonů. Díky tomuto kroku mohl v návrhu zákona vzniknout samostatný díl s názvem kulturní

¹³⁰ Naopak v případě slovenské úpravy lze dle § 15 odst. 1 zákona č. 49/2002 Z.z., prohlásit pouze z moci úřední Památkového úřadu. Stejně jako v české právní úpravě lze podat podnět k Památkovému úřadu dle § 18 odst. 1 zákona č. 71/1967 Zb., o správním konání, znení neskorších predpisov. Taktéž se jedná o pouhý stimul pro správní úřad a rozhodnutí o zahájení či nezahájení je pouze na něm. Viz POTÁŠCH, Peter a kol. *Správny poriadok. Komentár*. 4. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 173.

¹³¹ JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správni právo – zvláštní část. 6. doplněné vydání*. Brno: Muni press, 2009, s. 198.

¹³² JEMELKA, Luboš a kol. *Správni řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 316.

¹³³ Ministerstvo kultury. *Prohlášení věci nebo stavby za kulturní památku* [online]. Praha: Digitální a informační agentura, 2020. Dostupné z: https://mk.gov.cz/doc/cms_library/3-kp-899.doc. s. 2. [14. 1. 2024].

památku¹³⁴ a v něm i § 15, jež má být věnován pouze úpravě řízení o prohlášení za kulturní památku.

Na první pohled by se mohlo zdát, že zavedením § 15 jsme se dočkali souhrnného ustanovení o prohlášení za kulturní památku, ale opak je pravdou. Dle mého názoru nám nová právní úprava v jiném hávu představuje stejnou situaci, ve které se aktuálně nacházíme. Při prohlášení kulturní památkou, dle § 3 ZSPP, je ale stále nutné brát v potaz zákonné podmínky obsažené v ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) či b) ZSPP, a to nejen ve fázi samotného řízení, ale již i ve fázi vyhodnocení podnětu. To, ale není v § 3 ZSPP nikterak akcentováno. U § 15 návrhu zákona o ochraně památkového fondu tomu není jinak. Zákonodárce zde znovu počítá se souběžnou aplikací § 2 odst. 2 návrhu zákona. Jediné, co návrh nové právní úpravy poskytuje navíc od současné úpravy je explicitní vyjádření, že řízením o prohlášení za kulturní památku vede MK ČR.¹³⁵

Další mezeru, kterou zákonodárce v aktuálním znění, a ani v návrhu zákona, nikterak neřeší jsou formální a obsahové náležitosti podnětu pro tyto případy. Podnět není podáním ve smyslu § 37 SŘ, a proto nemusí naplňovat podmínky v tomto ustanovení obsažené a je možné jej podat jak písemnou formou, ale i ústně do protokolu.¹³⁶ Z toho vyplývá, že dle teorie je pouze na uvážení podatele podnětu, kterou z forem podání podnětu využije, jaké informace do něj obsáhne, a jakým způsobem chce prokázat, že soubor postbrutalistních nemovitostí je vhodným kandidátem pro zahájení řízení *ex officio*.

Naopak praxe na tuto volnost při vytváření podnětu nahlíží zcela odlišně. MK ČR na svých oficiálních webových stránkách zveřejnilo náležitosti a formu podnětu. Na tento postup ze strany MK lze nahlížet jako na velmi dobrý krok, kdy se snaží o přístup, který je v souladu s principem dobré správy, a taktéž i s utvrzením principu legitimního očekávání. Opak je však pravdou.

Pomineme-li, že MK ČR dané informace zveřejnilo v uceleném dokumentu, a nikoliv přímo na webových stránkách, bez nutnosti stahování dokumentu,¹³⁷ jsou zde daleko větší problémy. První problém je již zvolení samotného názvu dokumentu. MK ČR uveřejnilo výše uvedené informace v dokumentu s názvem „*Příručka vlastníka kulturní památky*“.

¹³⁴ Díl kulturní památka se nachází v návrhu zákona v Hlavě III Vymezení prvků památkového fondu. Tento díl zahrnuje § 14 – § 21, přičemž jednotlivé paragrafy se každý věnuje jedné z problematik spojených s kulturními památkami. Například vymezení, co je kulturní památka, prohlášení, povinnosti vlastníka kulturní památky apod., ale i zahrnutí problematiky prohlášení za národní kulturní památku v ustanovení § 21.

¹³⁵ § 15 odst. 1 návrhu zákona o ochraně památkového fondu.

¹³⁶ JEMELKA: *Správní řád. Komentář*, s. 317.

¹³⁷ VAJČNER, Jiří. *Příručka vlastníka kulturní památky* [online]. mk.goc.cz, 1. června 2020 [20. ledna 2024]. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/prirucka-vlastnika-kulturni-pamatky-kulturni-pamatky-a-pece-o-ne-cs-290>.

Dle mého názoru, může být název zavádějící, poněvadž z něj lze usuzovat, že obsahem dokumentu budou informace a praktické rady pro vlastníky již existujících, respektive prohlášených kulturních památek. V takovém případě nebude laická veřejnost hledat tento typ informací v tomto dokumentu, a určitě se nestane jejich primárním zdrojem pro zjištění postupu podání podnětu.

Pokud se zaměříme na obsah příslušného dokumentu zjistíme, že zde MK ČR, zaprvé uvádí, že podnět pro naše případy se podává písemnou formou. Možnost podat podnět ústně, jak to dovoluje teorie, zde není vůbec zmíněn. Dále v příručce narazíme na předepsané náležitosti,¹³⁸ které podle MK ČR podnět musí obsahovat. Zde znovu nacházíme rozpor s volností při tvorbě podnětu, který byl popsán výše. Uvedené náležitosti jsou bezesporu dobrým inspiračním zdrojem pro sepsání podnětu, avšak zvolená textace, kdy autor dokumentu používá sousloví „*podání musí obsahovat*“ je pro adresáty zavádějící. Navíc, ani SŘ, či jiný právní předpis z oblasti památkové péče, o takových obligatorních náležitostech nehovoří.

Výše popsané kroky, které MK ČR učinilo jsou, dle mého názoru, v rozporu s principem legitimního očekávání, pojmáním veřejné správy jako služby veřejnosti,¹³⁹ a zároveň i v rozporu s principem dobré správy.¹⁴⁰ Formální pojetí principu legitimního očekávání lze v nejširším slova smyslu vnímat jako jednání orgánu veřejné správy v souladu se zákonem.¹⁴¹ Pod pojem jednání lze zařadit i komunikaci mezi správním orgánem a klientem veřejné správy, a to i tím potenciálním. Neurčitost postupu, respektive rozpor mezi zákonnou úpravou a zveřejněnými informacemi, zakládá pro klienta veřejné správy nejistotu o tom, který z postupů je v jeho případě správným. Stejně tak se lze v tomto případě domnívat, že se jedná i o porušení principu dobré správy. Pojetí principu dobré správy spočívající v tom, aby veřejná

¹³⁸ Jako povinné náležitosti MK ČR uvádí: a) uvedení názvu a označení věci nebo stavby, v případě souboru pak i označení každé jednotlivé věci nebo stavby v tomto souboru; b) specifikace umístění věci, včetně uvedení kraje, obce a katastrálního území, čtvrti nebo části obce, ulice, čísla popisného, nebo evidenčního či orientačního, a to včetně parcelního čísla pozemku či pozemků; c) přesné označení vlastníka (fyzické či právnické osoby) nebo spoluvlastníků, a to i včetně uživatelů věci nebo stavby, kdy se uvádí nejen osobní údaje, ale i například jiné místo doručování takovým osobám; d) popis věci nebo stavby (či souboru), jejich současný stav a využití; e) odůvodnění podání na prohlášení věci nebo stavby za kulturní památku včetně uvedení hodnot věci nebo stavby. Dále vymezuje i přílohy podnětu (v textu jako přílohy podání). Jedná se o dodání aktuální fotodokumentace, exteriéru i interiéru, u souborů každé věci či stavby zvlášť, kde lze vyvodit, že Ministerstvo kultury takovou přílohu považuje za obligatorní. Naopak jen ve formě doporučení uvádí, že u nemovitostí by mohl autor podnětu dodat i zakres do kopie katastrální mapy. Převzato z: Ministerstvo kultury. *Příručka vlastníka kulturní památky* [online]. Praha: Jiří Vajčner, 2020, s. 1. Dostupné z: https://mk.gov.cz/doc/cms_library/2022-04-28-brozura-vlastnika-kulturni-pamatky-898.pdf.

¹³⁹ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 255–256.

¹⁴⁰ Princip legitimního očekávání nalezneme upraven v ustanovení § 2 odst. 4 SŘ a princip dobré správy v ustanovení § 8 SŘ.

¹⁴¹ ZIKMUNDOVÁ, Simeona a kol. *Principy dobré správy – Otevřený úřad a principy dobré správy „Zavíráme?“*. In: HRABCOVÁ, Dana (ed.). *Principy dobré správy. Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci*. Brno: Vydavatelství MU pro Kancelář veřejného ochránce práv, 2006, s. 160–162.

správa navenek působila profesionálně a koordinovaně.¹⁴² Z toho důvodu pod tento princip spadá i to, aby jednotlivé orgány veřejné správy postupovaly stejně a bez rozdílu. Tento princip by měl platit bez rozdílu, a možná o to víc v případě, kdy jediným, kdo podněty přijímá a vyhodnocuje je MK ČR, jež stojí na pomyslném vrcholu veřejné správy na úseku památkové péče.

Je ovšem otázkou, jak by se v reálné situaci zachovalo MK ČR, kdyby podnět nebyl sepsán dle jím uvedených standardů. MK ČR má povinnost se podnětem zabývat vždy, pokud je z jeho obsahu alespoň zřejmé, jaké skutečnosti odůvodňují zahájení řízení z moci úřední.¹⁴³ Navíc, příručka zveřejněná na oficiálních stránkách MK ČR není právně závazná, a její nedodržení by určitě nemělo způsobit jakékoliv zhoršení pozice podnětu při jeho přijetí či vyhodnocování. Věřím, že MK ČR ve skutečnosti nebude pohlížet na podnět nesepsaný dle jejich zveřejněných standardů bez větších problémů. Nicméně zveřejněním výše uvedených informací nevysílá vůči klientům veřejné správy jednoznačné signály.

V případě souboru nemovitostí Hotelu Praha a NSND MK nezahájilo řízení z vlastní iniciativy. V obou případech byly podněty podány písemně, a to dvojicí významných osobností z řad historiků architektury, historiků umění či výtvarných umělců.

Podateli podnětu v případě Hotelu Praha byla profesorka historie umění Milena Bartlová společně se sochařem a sklářským výtvarníkem Pavlem Karousem. Na sepisování podnětu se z odborného hlediska podílel i historik Ladislav Zikmund-Lender, který byl v době vypracování podnětu zaměstnancem NPÚ. Nicméně pod podnětem není, právě z důvodu pracovního poměru k NPÚ, podepsán. Podnět byl podán osobně na MK ČR dne 25. 2. 2013.¹⁴⁴ Za podporovatele návrhu mimo výše uvedené byli označeni profesor historie architektury a člen Akademie věd ČR Petr Švácha, architekt Adam Gebrian či předsedkyně Klubu Za starou Prahu, historička a kurátorka Kateřina Bečková.¹⁴⁵ Dle dostupných informací se jednalo již o třetí podnět k prohlášení Hotelu Praha kulturní památkou.¹⁴⁶

V případě NSND byly dokonce podněty dva. První podnět podal NPÚ, územní odborné pracoviště hl. m. Prahy, a to již v roce 2014. Tento podnět byl sepsán pouze

¹⁴² ZIKMUNDOVÁ: Principy dobré správy – Otevřený úřad.... In: HRABCOVÁ (ed.): *Principy dobré správy. Sborník příspěvků...* s. 160–162.

¹⁴³ JEMELKA: *Správní řád. Komentář*, s. 317.

¹⁴⁴ ZIKMUND-LENDER: *Hotel Praha nepamátkou*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 53.

¹⁴⁵ Klub Za starou Prahu. *Hotel Praha navržen za kulturní památku. Aktuality – sekce památková péče* [online]. Praha: Klub Za starou Prahu, 5. března 2013 [cit. 16. ledna 2024]. Dostupné z: https://www.zastarouprahu.cz/webdata/uc/Hotel%20Praha%20navr%C5%BEn%20za%20kulturn%C3%AD%20pam%C3%A1tku_fin.pdf.

¹⁴⁶ KAROUS, Pavel. *Konec srpna v hotelu Ozon. Provozování hotelu Praha 2002–2014*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 209.

pro pozemek s hlavní budovu NSND a se dvěma pozemky před hlavní budovou NSND. Druhý podnět, jenž se připojil k podnětu NPÚ, zahrnoval ale již všechny pozemky na nichž se nachází komplex nemovitostí tvořící NSND, včetně Náměstí Václava Havla a prolukou mezi NSND a Národním divadlem.¹⁴⁷

Druhý zmíněný podnět byl podán dne 27. 9. 2018 dvojicí historiků architektury a akademiků z Fakulty architektury Českého vysokého učení technického, a to konkrétně inženýrkou Klárou Brůhovou a docentem Petrem Vorlíkem. Soubor budov NSND byl navržen v podnětu společně s dalšími dvěma brutalistními budovami, jež byly dokončeny v 70. letech 20. století.¹⁴⁸ Společný podnět pro trojici budov byl podán k Ministerstvu kultury v září 2018.¹⁴⁹ Autoři podnětu brali podnět mimo jiné i jako možnost k vyjádření výzvy pro MK ČR. Ve výzvě manifestují, aby MK ČR začalo podnikat systematictější a soustředěnější kroky v řešení problematiky týkající se moderní architektury, jakožto kandidátů na prohlášení za nemovité kulturní památky.¹⁵⁰ Následně podnět již jen pro samotný soubor postbrutalistních staveb podalo dne 1. 4. 2019 i NPÚ, konkrétně územní odborné pracoviště v hl. městě Praze, který rozšířil podnět o další části souboru budov.¹⁵¹

Při analýze podaných podnětů a veřejných vyjádření podatelů je zřejmé, že oba podněty nevykazují zjevné vady. Podatelé se zjevně řídili pokyny MK ČR pro vytvoření podnětu, poněvadž jsou zde zastoupeny náležitosti, jež jsou vymezeny v *Příručce vlastníka kulturní*

¹⁴⁷ Viz rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 18. června 2021, sp. zn. MK-S 12219/2020 OPP, s. 2.; taktéž vyplývá ze zákresu do katastrální mapy. Národní památkový ústav. *Zákres do katastrální mapy – kulturní památka: Nová scéna Národního divadla* [online]. iispp.npu.cz. [cit. 7. dubna 2024]. Dostupné z: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=1464624.

¹⁴⁸ Konkrétně se jednalo o budovu bývalého Mezinárodního svazu studentstva a budovu Urologické kliniky Všeobecné fakultní nemocnice v Praze. Ani jedna z těchto budov nebyla následně prohlášena za nemovité kulturní památky. Nicméně obě budovy spadají do plošné památkové ochrany, poněvadž se nacházejí v památkové rezervaci a nárazníkové zóně UNESCO historického centra Prahy. Výše uvedené informace převzaté z Národní památkový ústav. *Urologická klinika* [online]. pamatkovykatalog.cz. [cit. 7. dubna 2024]. Dostupné z: <https://www.pamatkovykatalog.cz/urologicka-klinika-13862669>. A dále z Národní památkový ústav. *Budova mezinárodního svazu studentstva* [online]. pamatkovykatalog.cz. [cit. 7. dubna 2024]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/budova-mezinarodniho-svazu-studentstva-13865201>.

¹⁴⁹ Oznámení o podání podnětu na Ministerstvo kultury ohlásili autoři podnětu v tiskové zprávě ze dne 27. září 2018. BRŮHOVÁ, Klára, VORLÍK, Petr. *Návrh na prohlášení budov za nemovité kulturní památky, apel na Ministerstvo kultury ČR* [online]. Praha: Fakulta architektury, Ústav teorie a dějin architektury, 2018. Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/n/domaci/navrh-na-prohlaseni-tri-budov-za-nemovite-kulturni-pamatky>.

¹⁵⁰ BRŮHOVÁ, Klára, VORLÍK, Petr. *Návrh na prohlášení budov za nemovité kulturní památky, apel na Ministerstvo kultury ČR* [online]. Praha: Fakulta architektury, Ústav teorie a dějin architektury, 2018 [cit. 7. dubna 2024]. Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/n/domaci/navrh-na-prohlaseni-tri-budov-za-nemovite-kulturni-pamatky>.

¹⁵¹ Vyrozměnění vlastníků o zahájení řízení o prohlášení souboru „Nová scéna Národního divadla“ v Praze za kulturní památku Ministerstvem kultury ze dne 11. listopadu 2020, sp. zn. MK 68878/2020 OPP.

památky.¹⁵² Oba podněty byly podány písemnou formou, bylo zde vyspecifikováno, na jaké části souboru budov a v nich osazených uměleckých děl se má případná památková ochrana týkat. Navíc odůvodnění podporující prohlášení souboru nemovitostí kulturní památkou s důrazem na význam pro vývoj české architektury a užitého umění bylo logicky členěno a argumentováno. Taktéž podatelé podnětů přiložili i fotodokumentaci exteriérů i interiérů souborů budov se zaměřením na unikátní prvky.^{153,154}

Závěrem lze konstatovat, že postup před zahájením řízení se řídí čistě úpravou dle SŘ, a ani návrh zákona o ochraně památkového fondu nepřináší změnu v jeho využití. Okruh podatelů podnětu není sice přímo v zákonech vymezen, lze však na základě teorie i praxe dojít k závěru, že podatelem může být kdokoliv. Dále pak můžeme dojít k závěru, že teorie i praxe se v nahlížení na náležitosti a formy podnětu rozcházejí. Dle mého názoru je jedinou správnou cestou zachování volnosti podatele podnětu, a to co do formy a náležitostí podnětu. Naopak zveřejněné informace na oficiálních webových stránkách MK ČR považuji přinejmenším za zavádějící, a taktéž v rozporu s principy dobré správy a obecnými zásadami činnosti správních orgánů.

Nicméně jak nasvědčují podněty podané v případech Hotelu Praha a Nové scény Národního divadla, podatelé buďto raději dobrovolně přistoupí k přísnější formě dle pokynů MK ČR, či si nejsou vůbec vědomi další zákonem přípustné alternativy podání podnětu. Udržování nesprávného právního výkladu ze strany MK ČR, je z mého pohledu nepřijatelným jednáním, které je *contra legem*. MK ČR má postupovat *intra legem* a mělo by přistoupit minimálně k opravě dané příručky. V ideálním případě by mělo vyjmout úpravu podání podnětu z příručky a vložit jej již opravený přímo na oficiální webové stránky, kde budou mít náležitosti podnětu pouze doporučující charakter.

¹⁵² Podobu podmínek a jejich vymezení nalezneme na: Ministerstvo kultury. *Příručka vlastníka kulturní památky* [online]. Praha: Jiří Vajčner, 2020. s. 1. Dostupné z: https://mk.gov.cz/doc/cms_library/2022-04-28-brozura-vlastnika-kulturni-pamatky-898.pdf.

¹⁵³ ZIKMIND-LENDER: *Hotel Praha nepamátkou*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 53.

¹⁵⁴ Národní památkový ústav. *Návrh na prohlášení objektu kulturní památkou* [online]. Praha: Kateřina Houšková, Matyáš Kracík 2019. Dostupné z: <https://bpapi.datlab.eu/document/61ed4277e27e65f9b19d01a7d705e7836b8f52d28f60a97679b7adc9743aa9dc>.

3.3.2 Sdělení o naložení s podnětem a šetření podnětu

Podání podnětu nesměřuje k přímému zahájení správního řízení a podavatel nemá na zahájení řízení ani právní nárok.¹⁵⁵ Podnět zde slouží pouze jako iniciace, aby v našem případě MK ČR vzalo v úvahu všechny okolnosti a podklady a následně dospělo k závěru, zda řízení zahájí či nikoliv.¹⁵⁶ Od okamžiku podání MK ČR dále nakládá s podnětem, a není povinno ani vyrozumět podatele o tom, jak bylo s podnětem dále naloženo. Nicméně podatel podnětu může využít svého práva dle § 42 odst. 2 SŘ, a požádat MK ČR, aby byl vyrozuměn, jak bylo s jeho podnětem naloženo. S tímto postupem jsou však spojeny tři problémy.

Prvním z nich je fakt, že poskytnutí této informace není automatické a podatel podnětu si o tuto informaci musí požádat. Pokud si nezažádá, MK ČR jej vyrozumí jen tehdy, pokud řízení zahájí, poněvadž podavatel bude v postavení účastníka. V případě, že řízení nezahájí, podatel se nedozví o této skutečnosti a nemůže případně využít opatření proti nečinnosti.¹⁵⁷

Druhým problémem je skutečnost, že pokud podavatel zažádá o sdělení, jak bylo naloženo s jeho podnětem, SŘ, ZSPP či vyhlášky č. 66/1988 Sb., neobsahuje vymezení minimálních požadavků na odůvodnění sdělení MK ČR. Z toho důvodu se MK ČR může omezit na strohé sdělení, že řízení bylo zahájeno, či že nebyly shledány důvody pro zahájení řízení. Tímto kusým sdělením správní orgán, zde MK ČR, a to i dle judikatury, splní svou zákonnou povinnost a na další podrobnější sdělení o průběhu řízení či bližších důvodech nezahájení řízení nemá podatel podnětu nárok.¹⁵⁸ Pokud ale budeme trvat na dodržování základních principů veřejné správy a dobré správy, v podobě vstřícnosti, otevřenosti a pojmání veřejné správy jako služby veřejnosti,¹⁵⁹ nemůžeme se spokojit ze strany správních orgánů se sdělením v podobě pouhého konstatování.¹⁶⁰ S tímto přístupem se ztotožňuje i část odborné veřejnosti. Například Veřejný ochránce práv k této problematice uvádí, že sdělení má obsahovat odůvodnění v takovém rozsahu, aby v podatel podnětu nevzbuzovalo důvodné podezření z nečinnosti Úřadu, příp. na svévolné uplatnění správního

¹⁵⁵ SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020, s. 161.

¹⁵⁶ FRUMAROVÁ, Kateřina. In: FRUMAROVÁ, Kateřina a kol. *Správní právo procesní*. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 174.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 177.

¹⁵⁸ Výše uvedené vyplývá z rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. února 2017, č.j. 22 A 91/2019-34, jehož závěry byly potvrzeny rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 19. dubna 2018, č.j. 3 As 83/2017-53 a usnesením Ústavního soudu ze dne 27. listopadu 2018, sp. zn. I. ÚS 2136/18. Převzato z: VEČEŘOVÁ, Soňa. Vyřizování podnětu k zahájení správního řízení z moci úřední. *Jurisprudence*, 2021, roč. 2021, č. 2, s. 30.

¹⁵⁹ Čl. 2 odst. 3 ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky a § 4 odst. 1 SŘ.

¹⁶⁰ VEČEŘOVÁ: Vyřizování podnětu ..., s. 30–31.

uvážení.¹⁶¹ Proto by mělo zařazení přiměřeného¹⁶² odůvodnění sdělení být vhodným a vstřícným krokem k adresátům veřejné správy,¹⁶³ jehož by měl správní orgán využívat.

Konečný verdikt o zahájení či nezahájení řízení, je pouze na Ministerstvu kultury, jež podněty přijímá a vyhodnocuje. Řízení má zahájit vždy, a to bez ohledu na způsob jakým se o potencionálně památkově hodnotné věci dozvěděl,¹⁶⁴ pokud dospěje k závěru, že jsou splněny zákonem stanovené podmínky pro zahájení řízení.¹⁶⁵ Pokud se MK ČR dozví o skutečnostech odůvodňující zahájení řízení *ex offio*, v našem případě naplnění jedné ze zákonných podmínek dle § 2 odst. 1 písm. a) či b) ZSPP, a i přesto řízení nezahájí, lze se dle Varhaníka domáhat ochrany před nečinností dle § 80 SŘ.¹⁶⁶ Tento postup bude dopadat pouze na případy, kdy byl podán podnět a MK ČR se jím buďto nebude vůbec zabývat či se nevyjádří ve lhůtě 30 dnů,¹⁶⁷ pokud si o jeho vydání podavatel podnětu zažádal. Avšak, jedná-li se o případ, kdy sdělení bylo vydáno, ale MK ČR došlo k závěru, že nejsou naplněny podmínky pro zahájení řízení z moci úřední, podavatel podnětu nemá obecně žádné možnosti obrany.¹⁶⁸

Zde nastává případný třetí problém. Klasické opravné prostředky v podobě odvolání či následném podání správní žaloby (a to jak proti rozhodnutí,¹⁶⁹ proti nečinnosti,¹⁷⁰ či proti nezákonnému zásahu¹⁷¹) nelze v praxi využít.¹⁷²

Samotné rozhodnutí o zahájení či nezahájení řízení o prohlášení kulturní památkou je do jisté míry taktéž problematické. Jsou zde přítomny aspekty, kterých by se mělo

¹⁶¹ Zpráva o šetření Veřejného ochránce práv ze dne 11. 9. 2013, sp. zn. 4913/2012/VOP.

¹⁶² SKULOVÁ: *Správní právo procesní*, s. 370.

¹⁶³ VEČEŘOVÁ: *Vyřizování podnětu...*, s. 30–31.

¹⁶⁴ VARHANÍK: *Zákon o státní památkové péči. Komentář*, s. 8.

¹⁶⁵ JEMELKA: *Správní řád. Komentář*, s. 316–317.

¹⁶⁶ VARHANÍK: *Zákon o státní památkové péči. Komentář*, s. 8.

¹⁶⁷ Lhůta má pouze pořádkový charakter. Viz FRUMAROVÁ. In FRUMAROVÁ: *Správní právo procesní*, 177 s.

¹⁶⁸ Obecně nemá podavatel podnětu žádnou možnost obrany. Nicméně judikatura v tomto případě není konstantní. Ve výjimečných případech bylo judikatorně dovozeno, že zde byla možnost podání správní žaloby pro ochranu veřejných subjektivních práv. KÜHN, Zdeněk. In: KÜHN, Zdeněk a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 6.

¹⁶⁹ Této žaloby nelze využít již ze své podstaty, poněvadž MK ČR nevydává o nezahájení řízení o prohlášení kulturní památkou rozhodnutí.

¹⁷⁰ Viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. července 2009, sp. zn. 3 Ans 1/2009-58. V tomto případě NSS konstatoval, že se lze domáhat žalobou proti nečinnosti v případech řízení zahajovaných z moci úřední, pouze toho, aby správní orgán konal ve lhůtě, nikoliv toho, jakým způsobem má být rozhodnuto.

¹⁷¹ Viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. srpna 2017, sp. zn. 4 As 117/2017. Závěry taktéž potvrzuje VEDRAL, Josef. *Správní řád. Komentář*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 464.

¹⁷² Výjimku tvoří pak případy, kdy je nezahájením řízení zasaženo do veřejných subjektivních práv podavatele, a zároveň není jiného prostředku obrany. V takovém případě se může jednat o nezákonný zásah a lze se bránit správní žalobou dle § 82 SŘS. Dovozeno například z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. března 2017, č. j. 2 As 285/2016-86 či rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. března 2017, č.j. 22 A 86/2015-68. Naopak proti výše uvedenému stojí například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. srpna 2017, č.j. 4 As 117/2017-46, kde je využití žaloby proti nezákonnému zásahu striktně zavrženo.

MK ČR vyvarovat, nicméně v praxi na ně lze narazit. Zprv by nemělo docházet k tzv. výběrovému prohlašování kulturní památkou. Takový postup ze strany Ministerstva kultury hodnotí Varhaník jako krok proti zásadě upravené v § 2 odst. 4 SŘ, zásadě legitimního očekávání. Při výběrovém prohlašování MK ČR vybere jednoho či jen několik symbolických reprezentantů, které považuje za nejvhodnější kandidáty z celé množiny případů se stejnými nebo obdobnými vlastnostmi, jenž za kulturní památku prohlásí.¹⁷³

Nepřímo se k tomuto problému v rámci moderní architektury vyjádřila i generální ředitelka NPÚ Naděžda Goryczková. Na konferenci s názvem Architektura 60. a 70. let 20. století, jenž proběhla v roce 2021, prezentovala konkrétní statistické údaje týkající se architektury 50. – 70. let. Do roku 2021 bylo památkově chráněno z období těchto tří dekád pouhých 62 staveb, přičemž tento údaj činí zhruba 0,5 % ze všech památkově chráněných objektů.¹⁷⁴ Z těchto 62 staveb je 15 staveb stavbami ze 60. a 70. let, a z 80. let se jedná pouze o 2 stavby.¹⁷⁵ Pro srovnání lze uvést, že k roku 2021 máme na území České republiky více než 3 000 památkově chráněných kostelů.¹⁷⁶ Snahy veřejnosti o prohlášení moderní architektury nemovitými kulturními památkami naopak nestagnují. K roku 2022 bylo dle slov památkáře Matyáše Kracíka na tzv. čekatelství se zaslánými podněty okolo 80 staveb moderní poválečné architektury, které čekaly na rozhodnutí o zahájení či nezahájení řízení.¹⁷⁷ V mezidobí roku 2021 a 2024 bylo prohlášeno za nemovitou kulturní památku, jakožto reprezentanti moderní architektury z období 50. let 20. století až po současnost, pouze 3 nemovitosti, z toho pouze 2 jsou budovami.¹⁷⁸ Z architektury 80. let 20. století nebyla prohlášena žádná nemovitost.

¹⁷³ VARHANÍK: *Zákon o státní památkové péči. Komentář*, s. 8.

¹⁷⁴ Národní památkový ústav. *Historik architektury Rastislav Švácha: Za demolicí může nerespektování veřejného zájmu* [online]. PodCastle NPÚ, 19. října 2021 [cit. 22. ledna 2024]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jh3hTpxiTLo&list=PLZgJmohI4Y6djIWdYOWcwaTTouUnWZ12U&index=29>.

¹⁷⁵ Jedná se o soubor budov Nové scény Národního divadla a o administrativní budovu ČKD, obě nacházející se v Praze.

¹⁷⁶ Národní památkový ústav. *Historik architektury Petr Vorlík: O stavby poválečné architektury se neumíme starat* [online]. PodCastle NPÚ, 2. listopadu 2021 [cit. 22. ledna 2024]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Lb3QM-L1UXE&list=PLZgJmohI4Y6djIWdYOWcwaTTouUnWZ12U&index=31>.

¹⁷⁷ Národní památkový ústav. *Architekt a památkář Matyáš Kracík: Stavby minulého režimu lidé házejí do jednoho pytle* [online]. PodCastle NPÚ, 5. dubna 2022 [cit. 22. ledna 2024]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=5kseHfGrEiA&list=PLZgJmohI4Y6djIWdYOWcwaTTouUnWZ12U&index=42>.

¹⁷⁸ Jedná se konkrétně o soubor Janáčkova divadla se sochami v Brně, jenž byl vystaven v 60. letech a galerie Benedikta Rejta, jehož moderní přestavba proběhla v 90. letech 20. století. Analýza období mezi vyjádřením generální ředitelky NPÚ a současností (11. února 2024) byla provedena autorkou diplomové práce z informací dostupných z katalogu NPÚ, konkrétně Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/uskp/podle-relevance/1/seznam?typOchrany=KP&prirustekOchranyOd=2021-09->

Z těchto údajů lze vyvozovat, že je zde určitá zdrženlivost ze strany MK ČR při prohlašování moderní poválečné architektury, a mohlo by se jednat i o projev výběrovosti prohlašování kulturní památkou. Naproti tomu stojí cíl, jenž si zákonodárce vytyčil při přijetí prolašovacího principu do památkové legislativy. Tímto cílem je regulace počtu kulturních památek. Regulace spočívá nejen v eliminaci zjevně nevhodných kandidátů,¹⁷⁹ ale je důležitá, dle mého názoru, především i proto, aby mělo MK ČR možnost kontroly nad zachováním památkové diverzity. Z toho důvodu je důležité, aby byly věci v památkovém fondu zastoupeny rovnoměrně. Buďto by takovým kritériem mohlo být územní hledisko, doba vzniku či dokončení, nebo členit zástupců dle uměleckých a architektonických slohů. Z výše uvedených dat pak vyplývá, že výběrovost přímo dopadá i na kategorii postbrutalistních nemovitostí, a MK ČR cíl v podobě zajištění rovnoměrného zastoupení památek ve vztahu k architektuře z období 80. let 20. století a následujících let nenaplnuje.

Dalším úskalím je pak problematika nadměrného dokazování a hodnocení důkazů ve fázi šetření podnětu ze strany Ministerstva kultury. Šetření podnětu je stále součástí fáze před zahájením řízení. To, zda bude řízení zahájeno či nikoliv, je pouze na správním uvážení MK ČR, které je v diskreci limitováno zákazem libovůle, principem legitimního očekávání, principem rovnosti, zákazem diskriminace a řádným zdůvodněním svých úvah.¹⁸⁰ V rámci šetření podnětu se má při svém uvážení a postupech MK ČR omezit pouze na to, zda existují okolnosti, které je následně potřeba prokázat v samotném správním řízení a zjišťovat pouze skutečnosti rozhodné pro posouzení důvodnosti zahájení řízení.¹⁸¹

Cílem šetření podnětu není definitivně rozhodnout o památkových kvalitách kandidáta v takové míře, aby vydalo konečné rozhodnutí o prohlášení či neprohlášení nemovitou kulturní památkou.¹⁸² Pokud MK ČR k takovému kroku přistoupí a supluje svým jednáním samotný proces správního řízení, včetně rozsáhlého dokazování, důsledkem takového jednání je znemožnění využití procesních práv podatelům podnětu, kterých by v řádně zahájeném řízení z moci úřední mohli využít.¹⁸³ Taktéž by se nemělo stávat pravidlem, že zahájení řízení je určitým signálem nasvědčující úspěch v podobě pozitivního výsledku ve věci. V případě prohlašování věci kulturní památkou by to znamenalo, že pokud MK ČR zahájí řízení, znamená

[01&upresneni=NEM&prirustekOchranyDo=2024-02-11&zankly=0&chranenoTed=1&torzalnı=0&archStopy=0&hlObj=1](#). [cit. 11. února 2024].

¹⁷⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 20/1987 Sb., zvláštní část – k § 2, str. 11.

¹⁸⁰ Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. května 2005, č.j. 6 A 25/2002-42.

¹⁸¹ VEČEŘOVÁ, Soňa. Šetření podnětu podle správního řádu. *Bulletin advokacie*, 2021, roč. 2021, č. 1–2, s. 48.

¹⁸² Tamtéž, s. 51.

¹⁸³ Tamtéž, s. 50.

to pro kandidáta na nemovitou kulturní památku, že bude přijat, a nemovitou kulturní památkou se určitě stane. K nezahájení řízení by mělo docházet pouze v takových případech, kdy i přes předložené podklady a aktivitu samotného MK ČR dospěje MK ČR k jednoznačnému závěru, že nemovitost nenaplnuje ani v základních rysech zákonem stanovené podmínky pro prohlášení kulturní památkou.

Bohužel v praxi se tento teoretický, a dle mého názoru i správný, postup nedodrжуje. Příkladem předčasného rozhodnutí o osudu kandidáta na nemovitou kulturní památku je případ Hotelu Praha. Jak již bylo zmíněno výše, podnět se všemi podklady byl podán na začátku roku 2013.¹⁸⁴ V rámci šetření podnětu se zabývaly a kladné vyjádření vyslovily ministerská odborová památková komise¹⁸⁵ a komise pražského odborového pracoviště NPÚ. Druhá jmenovaná komise dokonce navrhovala podnět rozšířit o zdobné oplocení okolo hotelového parku. Pouze jediné vyjádření by se dalo považovat za negativní, a tím bylo stanovisko památkové komise Magistrátu hlavního města Prahy.¹⁸⁶ Ta ve své argumentaci primárně poukazuje na nedostatky urbanistického řešení celého souboru staveb, především na nedodržení kompozice s vilovou čtvrtí Hanspaulka.¹⁸⁷ Negativní hodnocení mohlo být zapříčiněno taktéž skutečností, že tato komise měla možnost ohledat exteriéry a interiéry až po vyklizení mobiliáře, které v té době učinil nový majitel objektu.¹⁸⁸ I přes převládající kladná stanoviska, která byla zajištěna v rámci šetření dospělo MK ČR při svém správním uvážení k závěru, že správné řízení nezahájí. O nezahájení řízení vydalo dne 11. června 2013 MK ČR oznámení.¹⁸⁹

Vzhledem k výše uvedenému, MK ČR pouze potvrdilo nesprávný postup při šetření podnětu. Pokud v případě Hotelu Praha existovala dvě kladná vyjádření, není zde důvod pro nezahájení řízení, ale naopak pro jeho zahájení. Samotné řízení by pak mohlo při dalším dokazování buďto negativní postoj MK ČR obhájit či vyvrátit. MK ČR jednalo takovým

¹⁸⁴ ZIKMIND-LENDER: *Hotel Praha nepamátkou*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 53.

¹⁸⁵ Aktuální oficiální název komise zní Komise pro hodnocení návrhů na prohlášení věcí za kulturní památku a žádostí o zrušení prohlášení věcí za kulturní památku. Informace převzata z Ministerstvo kultury. *Odborné poradní orgány – komise odboru památkové péče Ministerstva kultury* [online]. mk.gov.cz. [cit. 12. února 2024]. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/odborne-poradni-organy-komise-odboru-pamatkove-pece-ministerstva-kultury-cs-246>.

¹⁸⁶ Tato komise měla možnost ohledat soubor budov až po vyklizení mobiliáře, které učinil nový majitel objektu, jimž v době šetření byla společnost Maraflex Limited s.r.o. Informace převzaty z: ZIKMIND-LENDER: *Hotel Praha nepamátkou*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 55. a BARTLOVÁ, Milena a kol. *Hotel Praha nebyl prohlášen za chráněnou památku a bude zbořen* [online]. Artalk, 18. června. 2013 [cit. 12. února 2024]. Dostupné z: <https://www.artalk.cz/news/hotel-praha-nebyl-prohlasen-za-chronenou-pamatku-a-bude-zboren>.

¹⁸⁷ Oznámení Ministerstva kultury o nezahájení řízení ze dne 11. června 2013, sp. zn. MK-S 1848/2013 OPP.

¹⁸⁸ ZIKMIND-LENDER: *Hotel Praha nepamátkou*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 53–55.

¹⁸⁹ Oznámení Ministerstva kultury o nezahájení řízení ze dne 11. června 2013, sp. zn. MK-S 1848/2013 OPP.

způsobem, že mezi zahájením řízení a prohlášením kulturní památkou nečiní rozdíly. I když bylo sdělení podatelů podnětu zasláno a obsahovalo i odůvodněno, svým rozhodnutím nezahájit řízení zamezil podatelům podnětu jakoukoliv obranu. Podatelé se i přesto pokusili namítat nečinnost MK ČR, a to z důvodu nepřiměřené doby šetření podnětu, kdy podnět byl podán v únoru 2013, ale rozhodnuto o nezahájení bylo až v červnu 2013. S touto argumentací však neuspěli, a Hotel Praha nedlouho poté byl zbourán.¹⁹⁰

3.4 Zkoumání naplnění znaků hodnotových kritérií u postbrutalistních souborů nemovitostí

3.4.1 Obecně ke znakům hodnotových kritérií

Naplnění alespoň jedné ze skupin hodnotových znaků, obsažených v § 2 odst. 1 ZSPP, je obligatorní, a zároveň i nejdůležitější podmínkou, kterou je nutno v rámci postupu prohlašování věci kulturní památkou zkoumat. Z toho důvodu je prakticky nezbytností, nikoliv však povinností, aby podavatelé podnětu uvedly níže rozebíraná kritéria. Pouhé uvedení kritérií či zařazení do předešlé epochy¹⁹¹ však není dostačující. Je potřeba, aby kritéria byla aplikována na konkrétního kandidáta na prohlášení kulturní památkou, s náležitým odůvodněním, proč právě tento soubor postbrutalistních nemovitostí naplňuje tato kritéria.

Zákonodárce v ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) a písm. b) ZSPP nabízí dvě alternativní skupiny hodnotových znaků. Není však výjimkou, že věc naplní obě skupiny znaků současně.¹⁹² Tímto způsobem vytyčený výčet znaků v zákoně můžeme považovat za projev společenského konsensu, jenž spočívá ve vymezení charakteristických vlastností věcí, které jako společnost považujeme za natolik výjimečné, aby byly hodny chráněny.

V § 2 odst. 1 písm. a) ZSPP můžeme nalézt skupinu znaků, kterou lze souhrnně označit jako kulturně historická hodnotová kritéria. Hlavním rysem této skupiny je především to, že nositelem hodnoty je přímo posuzovaná věc. Druhou skupinu znaků nalezneme v § 2 odst. 1 písm. b) ZSPP, kdy nositelem hodnoty není přímo věc, ale nemateriální kvalitu získala věc díky vztahu k historické osobnosti či historické události.¹⁹³

¹⁹⁰ ZIKMIND-LENDER: *Hotel Praha nepamátkou*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 55.

¹⁹¹ Ke stejnému závěru dospěla například i německá judikatura, vizte usnesení bavorského Nejvyššího soudu ze dne 28. října 1986 sp. Zn. 3 ObOWi 107/86.

¹⁹² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. října 2017, č.j. 6 As 299/2016-19, bod 47 či Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. dubna 2004, č.j. 6 A 106/2002–81.

¹⁹³ ZIDEK, Martin a kol. *Zákon o státní památkové péči. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 9.

Ke druhé skupině znaků se váže bohatá judikatura NSS. Soudní spory se převážně vedou o to, zda existuje spojitost s historickou osobou či událostí, a zda je ji možno prokázat, aby byla stavba prohlášena kulturní památkou.¹⁹⁴ Další skupinou případů jsou pak soudní spory o to, zda není spojení s historickou osobností a případné prohlášení stavby kulturní památkou účelovou obranou proti její demolici.¹⁹⁵ Vzhledem k povaze rozebíraných postbrutalistních budov a jejich uměleckému zpracování a hodnocení, se tato diplomová práce bude zaměřovat hlavně na skupinu znaků obsažených v § 2 odst. 1 písm. a) ZSPP.

Jediným zdrojem pro zjištění naplnění hodnot nemusí být pouze podaný podnět či vlastní šetření MK ČR. Dle § 3 odst. 1 ZSPP si MK ČR vyžádá vyjádření od krajské úřadu či úřadu obce s rozšířenou působností, na jehož území se komplex nemovitostí nachází. Může tak učinit jak ve fázi postupu před zahájením správního řízení, ale i v již zahájeném správním řízení. Takto vyžádané vyjádření většinou obsahuje hodnocení hodnotových kritérií pro konkrétního kandidáta na prohlášení ze nemovitou kulturní památkou. Vyjádření dle ZSPP není však závazným stanoviskem dle § 11 odst. 3 SŘ, ale ani vyjádření ve smyslu § 154 SŘ. Jedná se o pouhý podklad určený ke správnímu řízení dle § 49 odst. 1 SŘ. Jeho účelem je zprostředkování doplňující informace od jiného správního orgánu o předmětu věci, v našem případě o vhodnosti kandidátské postbrutalistní nemovitosti na prohlášení za nemovitou kulturní památkou. Lhůty se v takovém případě nestaví, nejedná se o předběžnou otázku, a řízení nadále běží.¹⁹⁶ Největší nedostatek těchto vyjádření spatřuji v tom, že nejsou pro MK ČR závazné. V případě prohlašování kulturní památkou je MK ČR pánem celého řízení, a může rozhodnout v rozporu s odbornými postoji příslušného orgánu krajského či obecního úřadu s rozšířenou působností.

Avšak, jak bylo zmíněno v předešlé podkapitole, prokazování znaků hodnotových kritérií má být v rámci fáze před zahájením řízení zastoupeno pouze toliko, aby mohlo MK ČR konstatovat, že existují důvodné okolnosti pro zahájení řízení. Z toho důvodu nelze

¹⁹⁴ Například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. prosince 2010, č.j. 5 As 84/2009-100, kde je řešena problematika prokazování přímé souvislosti prohlašovaného činžovního domu s historickou památkou na ruské a ukrajinské demokratické vysokoškolské pedagogy a vědecké pracovníky, jenž do Prahy emigrovali po bolševické revoluci v roce 1917. MK ČR, které chtělo prohlásit z tohoto důvodu činžovní dům kulturní památkou nicméně velmi vágně odůvodnilo své rozhodnutí a neuvedlo konkrétní osobnosti, které měli mít s činžovním domem spojitost (a to z jakéhokoliv důvodu).

¹⁹⁵ Například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. dubna 2004, č.j. 6 A 106/2002-81, kdy zde byla snaha ze strany vlastníka domu o demolici rodného domu Jaroslava Haška. V bodě č. 8 tohoto rozsudku se objevuje argumentace, že prohlášení nemovitosti kulturní památkou bylo účelové pro zabránění demolice. S touto námitkou se následně vypořádal NSS, kdy v bodě č. 46 tuto námitku bere jako irelevantní, poněvadž napadá vnitřní motivy iniciátorů podnětu a nenapadá jí průběh ani výsledek procesu prohlašování, jimž se soudní přezkum má zabývat.

¹⁹⁶ VARHANÍK: *Zákon o státní památkové péči. Komentář*, s. 15–16.

požadovat, aby byly znaky hodnotových kritérií plně naplněny již při šetření podnětu. V praxi však nastávají situace, kdy jsou vydána kladná vyjádření, nicméně MK ČR se rozhodne pro nezahájení řízení.

Aby soubor postbrutalistických staveb mohl být považován za nemovitou kulturní památku, je potřeba aby naplňoval nejen podmínku, že se jedná o soubor nemovitostí, jež je pro svůj význam dokladem historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti, ale především, aby naplnil časové hledisko a alespoň jednu ze stanovených hodnot.

3.4.2 Časové hledisko

V aktuální právní úpravě je vymezeno velmi široce, a to textací v podobě „od nejstarších dob po současnost“.¹⁹⁷ K časovému vymezení se uchýlil i návrh zákona o ochraně památkového fondu. V něm ale zákonodárce přistoupil k ještě abstraktnějšímu vymezení tohoto hlediska, a to pomocí formulace „vzniklých v dějinném procesu kultivace světa“.¹⁹⁸ Z důvodové zprávy k návrhu zákona však vyplývá, že stáří věci je podstatným kritériem při zkoumání památkové hodnoty dané věci.¹⁹⁹ Tento závěr však přímo nevyplývá z důvodové zprávy k ZSPP. Zde je vzhledem k době vzniku zákona časové hledisko sice zmíněno, ale pouze v kontextu spojitosti s pokrokovými a revolučními tradicemi národa a tvůrčí prací člověka,²⁰⁰ kdy široké časové rozpětí pouze podtrhuje budovatelské vyznění důvodové zprávy.

Při komparaci s jinými evropskými úpravami můžeme dojít k závěru, že i když časové hledisko v úpravě absentuje (jako je tomu například ve Španělsku²⁰¹ či na Slovensku²⁰²) nebo je upraveno stejně jako v české právní úpravě, dojdeme

¹⁹⁷ § 2 odst. 1 písm. a) ZSPP.

¹⁹⁸ § 2 odst. 2 návrhu zákona o ochraně památkového fondu.

¹⁹⁹ Důvodová zpráva k návrhu zákona o ochraně památkového fondu, k § 2, str. 34. Ministerstvo kultury ČR. Příprava nového památkového zákona. MKCR.cz [online]. [cit. 12. dubna 2023]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/priprava-noveho-pamatkoveho-zakona-cs-255>.

²⁰⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 20/1987 Sb., obecná část, str. 1.

²⁰¹ Prohlašování nemovitých věcí kulturními památkami je v případě španělského památkového zákona upraveno v Hlavě II Nemovité kulturní památky (čl. 14 – čl. 25). Nicméně stejně jako v případě české právní úpravy v ZSPP, je nutné využívat i Obecnou část, a to konkrétně čl. 1 odst. 2, v němž jsou upravena obecná hodnotová kritéria, pro které může být věc prohlášena kulturní památkou. Mezi těmito kritérii však nenalezneme časovou hodnotu a ani v jiných ustanoveních tohoto zákona se stáří kandidátů na kulturní památku nikterak neřeší. - Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español. Online dostupné z: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1985-12534>. [cit. 31. ledna 2024].

²⁰² Úprava prohlašování nemovitých kulturních památek ve slovenském zákoně č. 49/2002 Z.z., o ochrane pamiatkového fondu, vo znení zákona č. 92/2022 Z.z., je prakticky totožná s úpravou v návrhu zákona o ochraně památkového fondu, jen s tím rozdílem, že slovenský zákon neobsahuje časové hledisko. V obou úpravách se shodně jedná o ustanovení § 2 (definice pojmu kulturní památka) a § 15 (prohlašování kulturní památkou). Slovenský památkový zákon online dostupný z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-49#cast3>. [cit. 31. ledna 2024].

ke stejnému závěru. Tím je, že kandidáty na prohlášení kulturní památkou jsou všechny věci bez rozdílu jejich stáří, a nemělo by tedy docházet k automatickému znevýhodňování z důvodu novosti (např. v případě postbrutalismu jakožto modernímu architektonickému stylu). Lze tudíž konstatovat, že časové hledisko bude naplněno téměř vždy.²⁰³ V evropském právním prostoru ale existují i právní řády (například Rakousko²⁰⁴), kde je časové hledisko do právní úpravy zařazeno, a našlo svůj aplikační prostor. Zákonodárce, i když například v případě rakouské právní úpravy v omezené míře, využívá potenciál tohoto hlediska, a díky tomu se následně časové hledisko nejeví v zákonné úpravě jako obsoletní či jako pouhá proklamace. Nicméně nelze říci, který z výše uvedených přístupů evropské úpravy časového hlediska je správný.

Aktuální i navrhovaná právní úprava české památkové legislativy s časovým hlediskem s proklamačním charakterem není z pohledu teoretické aplikace na obtíž. Avšak, praxe může být v tomto případě odlišná. Otázkou zvýhodnění či znevýhodnění moderní architektury z důvodu novosti moderní architektury se zabýval i článek z roku 2005 publikovaný v časopise NPÚ *Zprávy památkové péče*. Pro vytvoření ankety a článku bylo osloveno 30 respondentů z řad památkových teoretiků (památkáři či historici umění), architektů a projektantů. K otázce, zda moderní architektura musí tzv. dospět k tomu, aby byla památkou, nepanuje mezi respondenty shoda. Někteří by o prohlášení moderní architektury začali uvažovat nejdříve 50 let po její výstavbě. Naopak další by se nebránili prohlásit stavbu ihned po dokončení její výstavby, pokud by naplňovala i další kritéria.²⁰⁵

Z toho lze vyvozovat, že i když by dle teorie stačilo k prohlášení za kulturní památku, aby byly naplněny ostatní znaky, praxe se s touto teorií neztotožňuje. Dle názorů některých praktiků nemůže dojít v případě nemovitosti k prohlášení za nemovitou kulturní památku ihned

²⁰³ Jediným limitem, které aktuální i navrhovaná právní úprava nabízí, je skutečnost že kulturní památkou se nemohou stát věci budoucí, a to nejen ze své podstaty, ale právě taktéž z důvodu nenaplnění časového hlediska.

²⁰⁴ Časové kritérium je zastoupeno například v úpravě předběžné památkové ochrany na základě právní domněnky, upravené v § 2 rakouského památkového zákona. Domněnka spočívá v presumpci existence veřejného zájmu na ochraně věcí vyznačující předpoklady z § 1 odst. 1 a odst. 3 rakouského památkového zákona, jak movitých i nemovitých, které jsou ve vlastnictví státu, spolkové země nebo jiných veřejnoprávních subjektů, úřadů, fondů nebo zákonem uznaných církví nebo náboženských společností včetně jejich institucí. Taková předběžná památková ochrana trvá do doby, než Spolkový památkový úřad vydá rozhodnutí, ve kterém potvrdí nebo vyvrátí existenci veřejného zájmu daného domněnkou. Nicméně, zákonodárce v § 2 odst. 1 bodu 2 vymezuje, že výše popsaná domněnka se nevztahuje na užité věci vyráběné sériovou výrobou (průmyslovou i ruční), které jsou mladší než 100 let. Stanovením časové hodnoty jako podstatného kritéria v takových případech znamená vyloučení věcí spadající do daného časového období z tohoto typu předběžné památkové ochrany, avšak nezamezuje jim, aby se po naplnění ostatních kritérií staly kulturní památkou. – § 2 Bundesgesetz Nr. 533/1923, betreffend den Schutz von Denkmalen wegen ihrer geschichtlichen, künstlerischen oder sonstigen kulturellen Bedeutung (Denkmalschutzgesetz - DMSG). Online dostupné z: <https://www.bmkoes.gv.at/en/Topics/arts-and-culture/culture/monument-protection.html>. [cit. 2. února 2024].

²⁰⁵ BEČKOVÁ, Kateřina. Musí dosáhnout stavba „plnoletosti“, aby se stala památkou? Anketa. *Zprávy památkové péče*, 2005, roč. 65, č. 5, s. 383.

po dokončení výstavby, ani při samotné výstavbě.²⁰⁶ Navíc, jak bylo zmíněno výše, časové hledisko není samostatně posuzovaným hlediskem, a vždy je jej potřeba brát v kontextu s ostatními hodnotami a kritérii, které jsou obsaženy v § 2 odst. 1 písm. a) ZSPP, ale i dalšími, které si stanovili památkáři v metodikách. Lze tedy pouze konstatovat, že časové kritérium lze ze znění zákona vypustit, mít je ve variantě proklamačního kritéria či mu přidělit určitý účel při posuzování. Nicméně momentální nastavení časového kritéria v aktuální i navrhované právní úpravě, má přispívat k zamezení výběrovosti ze strany MK ČR, a zajistit tak diversitu, alespoň co do zastoupení památek dle časových období.

3.4.3 Hodnota urbanistická

Hodnoty, které zákonodárce vymezil pro skupinu znaků v § 2 odst. 1 písm. a) ZSPP jsou hodnota revoluční, historická, umělecká, vědecká a technická. Tento výčet však nelze považovat za taxativní.²⁰⁷ K tomuto závěru vede i argumentace použitá například v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2017, č. j. 10 As 209/2017-41. Nejvyšší správní soud zde zastal názor, že přímo zákonem vymezené hodnoty nejsou jedinými hodnotami, které mohou být projevem tvůrčí schopnosti a práce člověka, jenž zároveň mohou být významným dokladem historického vývoje či způsobu života. V tomto případě Nejvyšší správní soud dovodil důležitost hodnoty urbanistické, která v rozebíraném ustanovení absentuje.²⁰⁸

Při komparaci s dalšími evropskými právními úpravami zjistíme, že například v Německu, ve spolkových památkových zákonech,²⁰⁹ a ve slovenské památkové legislativě,²¹⁰ nalezneme urbanistickou hodnotu přímo zákonem upravenou mezi dalšími památkovými hodnotami. Španělská památková legislativa s touto konkrétní hodnotou výslovně nepočítá,²¹¹

²⁰⁶ V československých dějinách dokonce nalezneme jeden případ, kdy byla nemovitost prohlášena nedlouho po své výstavbě za kulturní památku. Byl jím Palác kultury v Praze, dnes Kongresové centrum. Jeho výstavba byla dokončena v roce 1981, a již na konci roku 1982 byl prohlášen kulturní památkou. Nicméně v roce 1991 byla památková ochrana této nemovitosti odebrána, z důvodu nedostatečně cennosti budovy jakožto doklad historického vývoje Prahy a jeho uměleckých a architektonických hodnot. Národní památkový ústav. *Palác kultury* [online]. pamatkovykatalog.cz. [cit. 7. dubna 2024]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/palac-kultury-2280770>. A z Rozhodnutí Ministerstva kultury o zrušení prohlášení za kulturní památku ze dne 6. května 1991, č. j. 10901/90. Dostupné z: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=734978.

²⁰⁷ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči*, s. 9.

²⁰⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. ledna 2019, č. j. 10 As 299/2017-41, bod 14.

²⁰⁹ KIESOW: *Památková péče v Německu*, s. 82.

²¹⁰ § 2 odst. 2. zákona č. 49/2002 Z.z., o ochrane pamiatkového fondu, v znení neskorších predpisů. Vedle urbanistické hodnoty jsou v § 2 odst. 2, oproti české právní úpravě, navíc vymezena i hodnota společenská. Pod u nás nazvanou hodnotu jako uměleckou, můžeme ve slovenském zákoně řadit hodnoty vymezené jako architektonickou, výtvarnou a umělecky-řemeslnou.

²¹¹ V čl. 1 odst. 2 Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español, jsou vymezeny hodnoty umělecká, historická, paleontologická, archeologická, etnografická, vědecká a technická.

ale následně v řízeních týkajících se nemovitostí s jejím posouzení počítá.²¹² Naopak rakouská památková úprava o urbanistické hodnotě zcela mlčí.

Taktéž metodiky NPÚ,²¹³ podle nichž následně dochází ke kvalifikaci a posuzování jednotlivých staveb z hlediska památkových hodnot, zařazují urbanistický kontext do zkoumaných hledisek. Například metodika, zaměřující se pouze na stavby 2. poloviny 20. století, řadí tuto hodnotu mezi základní kritéria hodnocení staveb, a to společně s dalšími 10 kritérii.²¹⁴ Tato kritéria jsou sice pouze pomocnými kritérii, a tudíž nejsou právně závazná, nicméně jsou hojně využívána při postupu vyhodnocování vhodnosti kandidátů na kulturní památku, ale i při samotném řízení o prohlášení věci kulturní památkou.

Posouzení urbanistického kontextu dle metodik může významně ovlivnit, do jaké kategorie je následně stavba zařazena. V rámci zařazení do kategorií je potřeba porovnávat, zda převažuje architektonický význam nad urbanistickým kontextem. Na základě převažujícího významu je následně určena kategorie nemovitosti a dle ní i prioritita na památkovou ochranu takové nemovitosti.²¹⁵

U postbrutalistních nemovitostí a dalších zástupců moderní architektury, to platí snad o to více. Jedním z problémů nejen moderní architektury je společenský požadavek, aby nenarušovala své okolí, a aby ideálně zapadla do již vystavěného sídla. To již u vystavěných postbrutalistních nemovitostí nelze nikterak změnit. Architekti již při výstavbě museli pracovat s omezeným prostorem ve výstavbě a museli reagovat na potřeby daného místa.²¹⁶

Díky nenaplnění výše uvedeného požadavku, spadají postbrutalistní nemovitosti v rámci klasifikace nemovitostí většinou do tzv. kategorie D, neboli objekty rušivé / stavby hmotově narušující charakter území. Do této kategorie památkáři řadí všechny nemovitosti, jež jsou svou hmotou předimenzované.²¹⁷

²¹² Například čl. 25 odst. 3 Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español. Online dostupné z: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1985-12534>. [cit. 12. února 2024]. Zde se konkrétně jedná o možnost příslušného správního úřadu, aby byly pozastaveny demoliční či jiné práce, které by okolí památky, mohlo změnit či poškodit.

²¹³ Prvotní metodikou, jenž se zabývala urbanistickým památkovým kontextem byla publikace s názvem *Principy památkového urbanismu*. Ta vyšla jako příloha k časopisu *Zprávy památkové péče, roč. 60*. Tato metodika je však pojímána více teoreticky se zaměřením na zachování historických sídelních půdorysů. Z hlediska posuzování jsou zde důležité ustanovení kategorií objektů dle památkové hodnoty, která je následně využívána i v modernějších metodikách. KUČA, Karel, KUČOVÁ, Věra. *Principy památkového urbanismu*. Praha: Jalna, 2000, s. 63–88.

²¹⁴ VRABELOVÁ, Renata a kol. *Metodika hodnocení a ochrana staveb 2. poloviny 20. století (se zaměřením na architektonické dědictví 60. a 70. let) vzhledem k jejich (možné) památkové ochraně*. Brno: Národní památkový ústav, 2020, s. 15.

²¹⁵ KUČA, KUČOVÁ: *Metodika klasifikace staveb podle památkové hodnoty*, s. 148–149.

²¹⁶ HAAS: *Architektura 20. století*, s. 388.

²¹⁷ Metodika sem řadí i stavby poddimenzované, jejichž příkladem mohou být rekreační chatky či jiné drobné stavby v blízkosti velkých objektů či jež jsou vystavěny namísto velkých objektů. Viz KUČA, KUČOVÁ: *Metodika klasifikace staveb podle památkové hodnoty*, s. 93.

Příkladem takové budovy může být, dle oznámení o nezahájení řízení, Hotel Praha, a to z důvodu nekonceptuálního umístění do blízkosti vilové čtvrti Hanspaulka. Nicméně právě u Hotelu Praha je otázkou, zda MK ČR při rozhodování o zahájení či nezahájení řízení bralo v úvahu i dobové okolnosti a skutečnosti vztahující se k výstavbě tohoto hotelu. Právě vítězný Sedláčkův návrh byl jako jediný terasovitým hotelem, jenž byl zabudován do svahu, aby co nejméně rušil svou hmotou přilehlou vilovou čtvrť a hlavně aby z vilové čtvrti nebyl nikdy vidět celý.²¹⁸ Ostatní návrhy hotelu pracovali s podobou výškové budovy. Dalo by se říci, že Hotel Praha ve své zbudované podobě byl vytvořen na míru konkrétnímu místu,²¹⁹ což naplňuje jednu z hlavních podmínek správného urbanistického umístění.²²⁰ Nicméně s výše uvedenými informacemi se MK ČR v odůvodnění o nezahájení řízení o prohlášení nemovitou kulturní památkou nezabývá a na přednesené následným námitkám nereaguje.²²¹

Výjimkou z výše uvedené kategorizace se stala NSND. U tohoto komplexu vyhodnotilo MK ČR, že v tomto případě architektonický přínos převyšuje nad urbanistickým kontextem. Je až překvapivé, že komplex NSND, který svým umístěním suverénně vstupuje do novorenesančního ústní Národní třídy, a je zasazen do blízkosti Národního divadla,²²² je shledáván jako velmi zdařilý urbanistický počín. V hodnocení MK ČR hrálo ve prospěch tohoto komplexu především snaha architektů již v návrhu komplexu nemovitostí nezastínit novorenesanční budovu Národního divadla a dodržení linie sídelní zástavby²²³ Národní třídy.²²⁴

Z výše uvedeného vyplývá, že při posuzování urbanistického hlediska u Hotelu Praha a NSND došlo MK ČR k rozdílným výsledkům, i když určité podobnosti lze u těchto dvou komplexů shledat. Obecně dle zkoumaných metodik, pokud je shledáno, že stavba, v tomto případě Hotel Praha, působí vůči svému okolí rušivě, mimo kategorii D ji nedostane

²¹⁸ BARTLOVÁ, Milena a kol. *Hotel Praha nebyl prohlášen za chráněnou památku a bude zbořen*. [online]. Artalk.info, 18. června 2013. [cit. 31. března 2024]. Dostupné z: <https://artalk.info/news/hotel-praha-nebyl-prohlasen-za-chranen> Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č.j. 6 A 106/2002-81ou-pamatku-a-bude-zboren.

²¹⁹ MACEK, Jiří. *Hotel Praha. Blok 1*, 2001, č. 1, s. 50.

²²⁰ ZIKMUND-LENDER: *Hotely ve svahu*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 40.

²²¹ BARTLOVÁ, Milena a kol. *Hotel Praha nebyl prohlášen za chráněnou památku a bude zbořen*. [online]. Artalk.info, 18. června 2013. [cit. 31. 3. 2024]. Dostupné z: <https://artalk.info/news/hotel-praha-nebyl-prohlasen-za-chranen> Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č.j. 6 A 106/2002-81ou-pamatku-a-bude-zboren.

²²² Národní divadlo. *Nová scéna Národního divadla, historie – geneze projektu* [online]. narodni-divadlo.cz, [cit. 1. dubna 2024]. Dostupné z: <https://files.upol.cz/sites%2Fpub%2FPubNormy%2FFPF-B-21-06> Kvalifikační práce UZ01 ke zveřejnění.pdf.

²²³ Nedodržení sídelní zástavby konkrétního místa, do kterého je stavba či jejich komplex umístěn, jsou dalšímu negativními faktory, které mohou způsobit rušivý dojem celé stavby vůči svému okolí. Pokud je shledáno takové nedodržení u posuzovaného kandidáta na nemovitou kulturní památku může to vést znovu k zařazení do tzv. kategorie D, a následného nezahájení řízení či neprohlášení nemovitosti kulturní památkou. Viz KUČA, Karel, KUČOVÁ, Věra. *Principy památkového urbanismu*. Praha: Jalna, 2000, s. 14.

²²⁴ Rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 18. června 2021, sp. zn. MK-S 12219/2020 OPP, s. 19.

ani následující výborné umělecké (architektonické) hodnocení kvality stavby. V tomto bodě však dochází ke kontrastu mezi tvrzeným a posuzovaným. Jak vyplynulo výše, v rámci posuzování má dojít k poměřování architektonické hodnoty a urbanistického kontextu. Pokud je architektura hodnocena pozitivně, mělo by dojít k zahájení řízení o prohlášení, a výsledné rozhodnutí nechat na dokazování v samotném řízení. Nicméně rušivý dojem pro okolí se stává významným argumentem, proč ani řízení nezahájit, poněvadž nemovitost je v takovém případě považována za nevhodnou k památkové ochraně, a pro rušivý dojem vůči okolí by mělo dojít dle metodiky k přestavbě či demolici.²²⁵ Z toho důvodu se stává urbanistická hodnota velmi důležitou, ba dokonce rozhodující hodnotou.

3.4.4 Hodnota historická

Další významnou hodnotou, kterou je potřeba v těchto případech zkoumat, je hodnota historická. Jedná se o tradiční hodnotu, kterou nalezneme v památkových legislativách napříč Evropou.²²⁶ Stejně jako u hodnoty urbanistické, jsou v metodikách stanoveny podpůrné faktory, které je potřeba u jednotlivých případů zkoumat a brát je při správním uvážení v potaz. Avšak, stejně jako u urbanistické hodnoty jsou pouze pomocnými ukazateli, nevyplývá zde žádná povinnost či následek pro jejich neaplikování či nevypořádání se s nimi. Na druhou stranu i tato podpůrná kritéria jsou hojně využívána ze strany posuzovatelů, zde MK ČR, kdy jsou využívána jako kostra pro následné odůvodnění.

Historickou hodnotou nemovitostí lze posuzovat skrze 4 faktory. Těmi jsou, kulturní a společensko-historické souvislosti, význam budovy v domácím i mezinárodním kontextu, význam autorů v domácím a mezinárodním kontextu, a dobová a současná akceptace.²²⁷ MK ČR se snažilo výše uvedené faktory aplikovat v obou případech posuzovaných kandidátů na nemovitou kulturní památku.

V případě NSND tak učinilo až v rozhodnutí o prohlášení kulturní památkou. Byla zde snaha reflektovat všechny výše zmíněné faktory, avšak nedomnívám se, že by se všemi vypořádalo dostatečně. Příkladem může být zahrnutí pouze českých ohlasů na soubor staveb a na tým architektů, a to ještě v minimální míře, a naopak absence mezinárodních ohlasů. V ostatních faktorech byla NSND hodnocena velmi kladně a MK ČR se s nimi vypořádalo.²²⁸

²²⁵ KUČA, KUČOVÁ: *Metodika klasifikace staveb podle památkové hodnoty*, s. 93–94.

²²⁶ Viz například § 2 odst. 2 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochraně památkového fondu, v znění neskorších předpisov.; čl. 1 odst. 2 ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español, en su versión modificada.

²²⁷ VRABELOVÁ: *Metodika hodnocení a ochrana staveb 2. poloviny 20. století ...*, s. 15.

²²⁸ Rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 18. června 2021, sp. zn. MK-S 12219/2020 OPP, s. 21.

U Hotelu Praha tak bylo učiněno v oznámení o nezahájení řízení o prohlášení kulturní památkou. Zde byla hlavním problémem z pohledu historické hodnoty absence pozitivních soudobých ohlasů na české i mezinárodní scéně. Podavatelé však již v podnětu tuto absenci zdůvodňují tím, že se jednalo o politicky motivovaný utajovaný projekt, a z toho důvodu nemohly být odborné reference a ohlasy z doby výstavby publikovány.²²⁹ Navíc Hotel Praha si našel, převážně v porevolučních letech, svůj odraz v mediálním prostoru, i když určitě nedosahoval takové popularity jako jiné nemovitosti.²³⁰ S touto skutečností se však MK ČR nikterak nevypořádalo.

3.4.5 Umělecká hodnota

Poslední významnou hodnotou, jenž se hodnotí u postbrutalistických staveb je hodnota umělecká. I pro tuto hodnotu platí výše uvedené, co do využití metodik, pro hodnoty urbanistickou a historickou. V současné době neexistuje objektivně platný umělecký kánon. Obecně se ale ukazuje, že společnost inklinuje při posuzování této hodnoty k názoru, že čím starší věc je, tím má větší uměleckou hodnotu, a s dříve odsuzovanými díly či směry začne společnost sympatizovat až později. To však může vést ke zvýhodňování „starších“ kandidátů na prohlášení kulturní památkou, právě před modernějšími, a tím pádem mladšími kandidáty,²³¹ právě z důvodu neidentifikování uměleckého hodnoty či jejího potenciálu. Zde se projevuje souvislost s časovým hlediskem a závěrech, které jsme zde učinila.

Pro zjištění umělecké hodnoty jsou v metodice stanoveny další faktory, ke kterým se řadí i již výše rozebíraný urbanistický kontext. Dalšími faktory jsou například samotná architektura souboru nemovitostí, typologie architektury, estetika a formální směřování, dále pak ale i využití materiálů, kompozice jednotlivých prvků, inovativnost a originalita konstrukční a technická, a v neposlední řadě i hodnota integrity a autenticity.²³² Ve všech těchto zmíněných faktorech byly oba soubory staveb zkoumány, přičemž u některých z faktorů mělo MK ČR jisté výhrady.

V případě Hotelu Praha byla vyzvednuta jedinečnost řešení stavby, včetně krajinářské práce. Na druhou stranu byla k tíži přičtena neintaktnost vnitřních interiérů, čím nenaplňoval hotel hodnotu autenticity a již dle MK ČR ztratil svou celkovou uměleckou hodnotu. Problém

²²⁹ BARTLOVÁ, Milena a kol. *Hotel Praha nebyl prohlášen za chráněnou památku a bude zbořen*. [online]. Artalk.info, 18. června 2013. [cit. 25. února 2024]. Dostupné z: <https://artalk.info/news/hotel-praha-nebyl-prohlasen-za-chranen-Rozsudek-Nejvyššihou-spravnihou-soudu-ze-dne-28-4-2004-č.j.-6-A-106/2002-81ou-pamatku-a-bude-zbořen>.

²³⁰ Viz ZIKMUND-LENDER: *Obráz hotelu*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 56–59.

²³¹ RIEGL, Alois. *Moderní památková péče*. Praha: NPÚ, 2003, s. 67.

²³² VRABELOVÁ: *Metodika hodnocení a ochrana staveb 2. poloviny 20. století...*, s. 29–74.

v tomto bodě spočíval ve vyklizení původního mobiliáře novým majitelem, avšak vyklizené věci byly stále k dispozici pro posouzení a případnou záchranu Hotelu Praha.²³³ Dle metodiky je zachování co největší autenticity důležitým prvkem pro zachování dědictví pro další generace.²³⁴ Co naopak zůstalo, byla vnitřní umělecká výzdoba, která podporovala konceptuální myšlenku celé nemovitosti, která měla být primárně posuzována. Navíc dle Zídka, nemusí být stavba při posuzování v ideálním či intaktním stavu.²³⁵ Je pravdou, že intaktní či ideální stav je brán primárně pro konstrukci celé budovy, nikoliv čistě jen pro mobiliář či vnitřní výzdobu. Ale na druhou stranu, pokud je považován faktor autenticity a intaktnosti za jeden z důležitých ukazatelů pro posuzování moderní architektury, mělo by výše uvedené platit i pro mobiliář a vnitřní výzdobu.

Dále k této problematice je dobré zmínit rozsudek Nejvyšší správní soud, kde obecně judikoval, že pokud je věc ohrožena, je iniciace skrze podnět k zahájení řízení o to více žádoucí.²³⁶ V tomto případě, bylo ohrožení v podobě plánované demolice a postupného vyklizení interiérů a poškození v podobě chybějícího mobiliáře, šlo napravit jeho navrácením na původní místo. Stejně tak zde nemohla nastat ani preventivní funkce případného zahájeného řízení o prohlášení nemovitosti kulturní památkou. Vlastník komplexu nemovitostí by měl povinnost chránit kandidáta na kulturní památku před poškozením, zničením či odcizením,²³⁷ tedy chránit věc tak, aby nebyly poškozeny hodnoty, pro které by se kandidát mohl stát kulturní památkou.²³⁸ V tomto případě by tedy nemohl začít nemovitost vyklízet, kdyby MK ČR zahájilo správní řízení. V porovnání s tím, například horský hotel s vysílačem Ještěd by měl v době prohlášení kulturní památkou (rok 1998)²³⁹ problém naplnit dnes metodikou stanovené kritériu autenticitu interiérového vybavení.²⁴⁰ I přes tyto vady se nakonec stal v roce 2005 dokonce národní kulturní památkou.²⁴¹

²³³ BARTLOVÁ, Milena a kol. *Hotel Praha nebyl prohlášen za chráněnou památku a bude zbořen*. [online]. Artalk.info, 18. června 2013. [cit. 25. 2. 2024]. Dostupné z: <https://artalk.info/news/hotel-praha-nebyl-prohlasen-za-chronen> **Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č.j. 6 A 106/2002-81ou-pamatku-a-bude-zboren.**

²³⁴ VRABELOVÁ: *Metodika hodnocení a ochrana staveb 2. poloviny 20. století ...*, s. 24.

²³⁵ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči. Praktický komentář*, s. 10.

²³⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. dubna 2004, č.j. 6 A 106/2002-81.

²³⁷ § 3 odst. 3 ZSPP.

²³⁸ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči. Praktický komentář*, s. 16.

²³⁹ Rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 26. března 1998, sp. zn. 4230/98.

²⁴⁰ Vzhledem k aktuálně probíhajícím opravám hotelu Ještěd a umístování replik původního vybavení bylo zjištěno, že v 90. letech 20. století došlo ke změnám vzhledu a barevnosti interiéru. Viz ČTK. *Interiéry hotelu Ještěd se vracejí do původní podoby ze 70. let* [online]. ceskenoviny.cz, 26. března 2024 [cit. 3. dubna 2024]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2497640>.

²⁴¹ Nařízení vlády č. 422/2005 Sb., o prohlášení Horského hotelu a televizního vysílače Ještěd u Liberce a některých movitých kulturních památek za národní kulturní památky a o změně některých dalších předpisů.

NSND byla hodnocena po umělecké stránce velmi kladně. Jediný problém, který zde nastal, bylo vyjmutí části, převážně interiérů, z prohlášení kulturní památkou. MK ČR k tomuto kroku přistoupilo s vidinou lepší možnosti realizace obnovy celého souboru budov. Z toho důvodu nejsou památkově chráněny interiéry provozní budovy a restaurační budovy, hlediště, jeviště, zázemí a podzemní prostory hlavní budovy či sedadla v hledišti,²⁴² i když své umělecké kvality dozajista měly.

I když se zdá, že výše popsané hodnoty jsou posuzovány skrze interně stanovené faktory, nemůžeme přesto dospět k závěru, že zde nedochází k ovlivnění subjektivním názorem posuzovatele kandidáta kulturní památkou. I Nejvyšší správní soud judikoval, že posuzování hodnot obsažených v § 2 odst. 1 ZSPP jsou do jisté míry projevem subjektivního vnímání hodnotitele,²⁴³ a z toho důvodu jsou tyto hodnoty obtížně kvantifikovatelné.²⁴⁴ Dále nelze s určitostí říci, zda dochází díky nastaveným faktorům ke znevýhodnění postbrutalistních staveb oproti starším kandidátům na prohlášení kulturní památkou, a to i vzhledem k malému vzorku zkoumaných postbrutalistních budov. Avšak, jak nasvědčují data prezentovaná NPÚ, ale i ukázky případů posuzovaných budov, lze konstatovat, že je MK ČR ve svém rozhodování v případech postbrutalistních staveb nekonzistentní.

3.5 Řízení o prohlášení kulturní památkou a rozhodnutí

V předešlé kapitole popsané hodnoty musí být zkoumány ještě ve fázi před zahájením správního řízení a to pouze do té míry, aby bylo možné rozhodnout o případném zahájení či nezahájení daného řízení. Pokud se MK rozhodne pro zahájení řízení o prohlášení nemovitosti kulturní památkou nastává již fáze řízení o prohlášení nemovitosti kulturní památkou, kde blíže zkoumá naplnění výše popsaných hodnot.

Vzhledem k subsidiárnímu využití SŘ se pro zahájení řízení uplatní § 46 odst. 1 ve spojení s § 27 odst. 1 písm. b) SŘ. Řízení je zahájeno dnem, kdy správní orgán oznámil zahájení řízení hlavním účastníkům řízení,²⁴⁵ kterými jsou v tomto případě vlastníci

²⁴² Rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 18. června 2021, sp. zn. MK-S 12219/2020 OPP, s. 21. Nicméně u provozní budovy a sedadel MK přistoupilo alespoň k udělení povinnosti zachování reprezentativního vzorku.

²⁴³ Otázkou osobní zájmu hodnotitelů se zabýval i již výše zmiňovaný článek *Musí dosáhnout stavba „plnoletosti“, aby se stala památkou? Anketa*, uvedený v periodiku NPÚ *Zprávy památkové péče*. Vizte BEČKOVÁ, Kateřina. Musí dosáhnout stavba „plnoletosti“, aby se stala památkou? Anketa. *Zprávy památkové péče*, 2005, roč. 65, č. 5, s. 381–464.

²⁴⁴ Vizte Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. ledna 2019, č. j. 10 As 299/2017-41.

²⁴⁵ POTĚŠIL: In: POTĚŠIL: *Správní řád. Komentář*, s. 163 (§ 27).

či vlastníci nemovité věci či jejich souboru,²⁴⁶ jenž je předmětem řízení.²⁴⁷ Povinnost vyrozumět vlastníka nemovité věci vyplývá duplicitně i z ustanovení § 3 odst. 2 ZSPP, kde je stanovena písemná forma pro takové vyrozumění. Od okamžiku vyrozumění vlastníka mu plynou povinnosti, jenž byly nastíněny v předešlé podkapitole, a to chránit věc před poškozením, zničením nebo odcizením,²⁴⁸ aby byla po dobu řízení zachována hodnota,²⁴⁹ pro kterou je daná nemovitá věc posuzována jakožto kandidát na prohlášení kulturní památkou.

Kvůli výše popsanému, je zřejmé, že v případě Hotelu Praha řízení zahájeno nebylo, a z toho důvodu nelze na jeho případě již nadále proces prohlašování demonstrovat. Je zde ale vhodné podotknout, že i když nebyl Hotel Praha prohlášen kulturní památkou, stále je veden v elektronickém památkovém katalogu, jakožto neúspěšný kandidát.²⁵⁰ Na druhou stranu v případě NSND řízení o prohlašování kulturní památkou proběhlo. Vzhledem k tomu, že NSND je souborem nemovitostí, jehož jednotlivé části nevlastní pouze jeden vlastník, bylo vyrozumění zasláno třem vlastníkům / hlavním účastníkům řízení.²⁵¹ Těmi byli v tomto případě, Národní divadlo, jenž má právo hospodařit s majetkem státu,²⁵² a dále pak Českomoravská provincie Římské unie řádu sv. Vorskily²⁵³ a Hlavní město Praha²⁵⁴. Ti pak měli v průběhu řízení možnost vyjádřit se k podanému podnětu a dále hájit své zájmy v probíhajícím řízení.

V rámci dokazování, je MK povinno si vyžádat vyjádření orgánů památkové péče, tedy krajského úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností, pokud tato vyjádření již neobdrželo. Jedná se o obligatorní podklady pro rozhodnutí ve věci samé.²⁵⁵ Taková vyjádření však nemají povahu závazného stanoviska, jak judikoval i Nejvyšší správní soud,²⁵⁶ ale lze je klasifikovat jako vyjádření dle části čtvrté SŘ. Stejně jako podnět nemá takové vyjádření předepsané náležitosti formy ani obsahu v ZSPP.²⁵⁷ V případě, že jsou vyjádření

²⁴⁶ Například ze slovenského památkového zákona vyplývá, že vedle vlastníka nemovité věci je účastníkem řízení i obec, a to dle § 15 odst. 3 zákona č. 49/2002 Z.z., o ochrane pamiatkového fondu, v znení neskorších predpisov.

²⁴⁷ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči. Praktický komentář*, s. 13.

²⁴⁸ § 3 odst. 3 ZSPP.

²⁴⁹ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči. Praktický komentář*, s. 13.

²⁵⁰ Národní památkový ústav. *Hotel Praha* [online]. pamatkovykatalog.cz, [cit. 7. dubna 2024]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/hotel-praha-22353101>.

²⁵¹ Vyrozumění vlastníků o zahájení řízení Ministerstvem kultury ze dne 11. 11. 2020, sp. zn. MK 68878/2020–OPP.

²⁵² Pozemek parc. č. 943/1, k. ú. Nové Město, obec Praha, číslo LV 341, se stavbou na pozemku č. p. 1393. [cit. 4. dubna 2024].

²⁵³ Pozemek parc. č. 944/2, k. ú. Nové Město, obec Praga, číslo LV 591, se stavbou na pozemku č. p. 1435. [cit. 4. dubna 2024].

²⁵⁴ Pozemek parc. č. 2399/12, k. ú. Nové Město, obec Praha, číslo LV 1143. [cit. 4. dubna 2024].

²⁵⁵ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči. Praktický komentář*, s. 17.

²⁵⁶ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. října 2013, č. j. 2 As 120/2011–173.

²⁵⁷ Viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. listopadu 2016, č. j. 3 A 138/2014-51.

těchto orgánů památkové péče ve vzájemném rozporu, je pouze na MK ČR, ke kterému z vyjádření se přikloní a nelze tudíž aplikovat postup dle § 136 odst. 6 SŘ.²⁵⁸

Vyhláška č. 66/1988 Sb. určuje ještě fakultativní podklady pro rozhodnutí, a těmi jsou posudky odborných, uměleckých a vědeckých organizací.²⁵⁹ Všechny tyto podklady mají sloužit k prokázání či neprokázání přítomnosti některé z hodnot obsažených v § 2 odst. 1 ZSP, a tím i o vhodnosti dané nemovitosti na prohlášení kulturní památkou. Zákon MK ČR nikterak, co do rozsahu a počtu, důkazních prostředků neomezuje, a z toho důvodu je možné využít prakticky jakékoliv formy důkazního prostředku.²⁶⁰ MK ČR provádí dokazování do té míry, dokud není na základě svého volného uvážení přesvědčeno, že může kvalifikovaně rozhodnout, zda prohlásí či neprohlásí soubor nemovitostí kulturní památkou.

V případě NSND si MK vyžádalo obligatorní vyjádření orgánů památkové péče. Vzhledem k lokaci NSND jím byl pouze Magistrát hl. m. Praha, který vydal kladné vyjádření, s doporučením prohlásit NSND nemovitou kulturní památkou. Dále pak NPÚ, jakožto podavatel podnětu, ale i jako odborná organizace na úseku památkové péče, několikrát doplňoval podklady ke svému podnětu, v nichž se snažil prokázat jedinečnost komplexu. V neposlední řadě MK ČR přistoupilo ke svolání ohledání předmětného areálu za účelem seznámení s aktuálním stavem. Pro dotvoření uceleného obrazu komplexu budov si MK ČR vyžádalo od NPÚ i fotodokumentaci aktuálního stavu v době probíhajícího řízení.²⁶¹ Nedošlo zde k využití neobvyklého důkazního prostředku či jiného způsobu dokazování, nežli se vede u jiných nemovitých kandidátů na kulturní památku patřících do starších architektonických či jiných uměleckých směrů.

Posledním krokem je vydání rozhodnutí o prohlášení či neprohlášení nemovitosti kulturní památkou. Právní úpravu formy meritorního rozhodnutí nenalezneme v ZSP, avšak znovu se zde využije subsidiární využití SŘ, konkrétně § 67 an.²⁶² MK ČR vydalo své rozhodnutí o prohlášení NSND kulturní památkou dne 18. 6. 2021, v jehož odůvodnění shrnuje provedené dokazování a z něho vyvozené závěry, jenž podporují kladné rozhodnutí. Od nabytí právní moci 8. 7. 2021²⁶³ se NSND stala kulturní památkou a je zavedena

²⁵⁸ Viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. června 2009, č. j. 11 Ca 159/2008–60.

²⁵⁹ § 1 odst. 2 vyhlášky č. 66/1988 Sb.

²⁶⁰ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči. Praktický komentář*, s. 17.

²⁶¹ Rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 18. června 2021, sp. zn. MK-S 12219/2020 OPP.

²⁶² HORÁKOVÁ. In: SLÁDEČEK: *Správní právo. Zvláštní část (vybrané kapitoly)*, s. 386–387.

²⁶³ Rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 18. června 2021, sp. zn. MK-S 12219/2020 OPP.

v elektronickém katalogu nemovitých kulturních památek, který je dostupný na webových stránkách NPÚ.²⁶⁴

Vzhledem k tomu, že se pouze jedna z posuzovaných postbrutalistních nemovitostí dostala do řízení o prohlášení věci za kulturní památku, lze pouze konstatovat, že v tomto případě nebyly shledány žádné nedostatky z hlediska posouzení daného kandidáta. Nebyl využit žádný nestandardní postup či neobvyklý důkazní prostředek a nedocházelo ani ke zbytečným průtahům. Nicméně, jak již bylo zmíněno v podkapitole č. 3. 3. této diplomové práce, zahájení řízení je v momentální praxi MK ČR pozitivním signálem pro kladné vyhodnocení a následné rozhodnutí o prohlášení kulturní památkou v samotném řízení.

²⁶⁴ Národní památkový ústav. *Nová scéna národního divadla. Dostavba Národního divadla* [online]. pamatkovykatalog.cz, [cit. 7. dubna 2024]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/nova-scena-narodniho-divadla-13049358>.

4 Aktuální stav

V neposlední řadě je vhodné zmínit následný vývoj, který nastal po skončení řízení, respektive nezahájení řízení o prohlášení za kulturní památkou u výše rozebíraných nemovitostí. Vzhledem k rozdílným závěrům, ke kterým dospělo při posuzování MK ČR, je důležité vymezit právní i neprávní vlivy, které určily další osud těchto nemovitostí, a je tedy nutné zaměřit se i na jejich aktuální stav.

4.1 Hotel Praha – obrana, demolice, a co bylo dál

Následný vývoj v kauze Hotelu Praha měl rychlý spád. Od 11. června 2013, kdy bylo rozhodnuto o nezahájení řízení, mohl tehdejší majitel svévolně nakládat s komplexem hotelu.²⁶⁵ Této šance využil, a komplex hotelu prodal skupině PPF. Ta pokračovala s vyklizením mobiliáře a demontáží vnitřních prostor budov. Všechny tyto přípravy byly podniknuty se záměrem v co nejbližší době Hotel Praha zbourat a na jeho místě zbudovat další školu Open Gate.²⁶⁶

Záměr demolice hotelu přesvědčil tehdejší podatele podnětu, společně s dalšími osobnostmi české i zahraniční architektury, aby se pokusily o poslední možnou obranu, kterou je v tomto případě podání ochrany před nečinností dle § 80 odst. 2 SŘ. Učinili tak v rámci jedné z demonstrací před budovou MK, dne 30. července 2013.²⁶⁷ Ve své argumentaci se snažili upozornit samotného ministra kultury, jakožto nadřízený správní orgán MK,²⁶⁸ že MK mělo v tomto případě podklady pro zahájit řízení a tudíž postup v podobě nezahájení a pouhého vyrozumění podatelů o této skutečnosti nepovažují podatelé za dostatečný.²⁶⁹

Vzhledem k turbulentní politické situaci té doby, bylo podání adresováno již novému ministru kultury.²⁷⁰ Ten ve svém stanovisku potvrdil rozhodnutí MK ČR

²⁶⁵ ZIKMUND-LENDER: *Hotel Praha nepamátkou*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 55.

²⁶⁶ ČT24. *Kellnerova PPF koupila Hotel Praha, chce jej zbourat* [online]. ct24.ceskatelevize.cz, 13. června 2013 [cit. 9. dubna 2024]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/kellnerova-ppf-koupila-hotel-praha-chce-jej-zbourat-307761>.

²⁶⁷ KAROUS: *Konec srpna v hotelu Ozon. Provozování hotelu Praha 2002-2014*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 211–212.

²⁶⁸ § 178 odst. 2 SŘ.

²⁶⁹ ZIKMUND-LENDER: *Hotel Praha nepamátkou*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 55.

²⁷⁰ V době řešení celé kauzy byla ministryní kultury Mgr. Alena Hanáková. Nicméně ta podala v řádu několika dní po rozhodnutí o nezahájení řízení demisi, a od 17. června 2013 do 10. července 2013 byla ministryní v demisi. Vizte Vláda České republiky. *Mgr. Alena Hanáková* [online]. vlada.gov.cz. [cit. 8. dubna 2024]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2013-cr/petr-necas/mgr--alena-hanakova-90683/>.

Novým ministrem kultury se tak stal Mgr. Jiří Balvín, který na svém postupu vydržel pouhý měsíc a od 13. srpna 2013 byl taktéž v demisi, a který v již demisi rozhodl svým stanoviskem o dalším osudu Hotelu Praha. Vláda České republiky. *Mgr. Jiří Balvín* [online]. vlada.gov.cz. [cit. 8. 4. 2024]. Dostupné z:

o nezhájení řízení s odkazem na nenaplnění všech kritérií kvality, které v takových případech má MK sledovat a jež jsou stanoveny pro stavby 2. poloviny 20. století. Tudiž ve zkratce řečeno, zopakoval všechna kritéria, která jsou obsažena v *Metodice hodnocení a ochrany staveb 2. poloviny 20. století*, s obecným konstatováním o jejich nenaplnění, jak již ve svém předešlém vyjádření učinilo MK ČR. Především akcent byl dodán na chybějící ohlas v české a zahraniční literatuře, který nebyl zaplněn ani v následujících dvaceti letech po vybudování.²⁷¹ S tímto závěrem se však nemohou podatelé podnětu i následné ochrany před nečinností ztotožnit, a poukazují na řadu zmínek a publikací v českých i zahraničních zdrojích, ve kterých se Hotel Praha objevuje.²⁷² Nicméně, zde jejich právní snažení o záchranu Hotelu Praha končí.

Jak již bylo zmíněno výše, v průběhu právních snah o záchranu Hotelu Praha, probíhaly demonstrace, a to jak před samotným hotelem, tak před sídlem PPF, ale i před sídlem MK ČR. Součástí demonstrací byly nejen diskuzní panely, ale taktéž kolovala mezi zúčastněnými petice na záchranu Hotelu Praha. Z demonstrací přímo před bourajícím Hotelem Praha byly pořízeny i fotky s transparentem „Vekslák bourá Prahu“, který měl upozornit na skutečnost, že demontáž a částečná demolice interiérů proběhla ještě před právní mocí stanoviska MK i stavebního úřadu.²⁷³

Demolice Hotelu Praha oficiálně započala 1. dubna 2014 a trvala pouhé dva měsíce. Média i široká veřejnost vedly hojné debaty na téma důvodu demolice hotelu. Oficiálně zveřejněným důvodem, který poskytla médiím skupina PPF byl argument nelukrativnosti provozu hotelu. Toto tvrzení ale vyvracely podklady, které potvrzovaly, že když byl hotel pod správou města byl v zisku, a to i po odečtení nájmu.²⁷⁴ S tímto oficiálním prohlášením nekoresponduje ani fakt, že se dodnes²⁷⁵ na pozemku po Hotelu Praha žádná nová nemovitost nevystavěla a pozemek zůstává pouze parkem. Avšak nelze v tomto případě přehlížet ani fakt, že tehdejší vlastník skupiny PPF Petr Kellner vlastnil jednu z přilehlých vil. Projekt pro výstavbu soukromého gymnázia Open Gate byl, dle vyjádření mluvčího skupiny PPF, plánován tak, aby nově vzniklá budova nevyrostla přímo namísto Hotelu Praha, ale ve spodní

<https://vlada.gov.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2013-cr/jiri-rusnok/mgr--jiri-balvin-108646/>.

²⁷¹ Část stanoviska ministra kultury ze dne 16. srpna 2013 citována v ZIKMUND-LENDER: *Hotel Praha nepamátkou*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 55.

²⁷² Viz ZIKMUND-LENDER: *Obraz hotelu*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 56–59.

²⁷³ KAROUS: *Konec srpna v hotelu Ozon. Provozování hotelu Praha 2002-2014*. In: KAROUS (ed.): *Hotel Praha*, s. 211.

²⁷⁴ Tamtéž, s. 212.

²⁷⁵ Poznámka autorky: Diplomová práce byla dokončena v roce 2024.

části pozemku. Horní část pozemku, se kterou sousedí i vila a pozemky rodiny Kellnerových,²⁷⁶ by byla využívána a upravena na školní park.²⁷⁷

Nicméně Hotel Praha a jeho design je i po demolici stále ve středu kulturního dění. Již v roce 2019 byla v Chebu uspořádána výstava zachráněného nábytku, dokumentů a výzdoby právě z Hotelu Praha.²⁷⁸ Dále pak taktéž v roce 2019 byla vydána publikace s názvem *Hotel Praha* na jejímž zpracování se podíleli podatelé podnětu na prohlášení kulturní památkou.²⁷⁹ V neposlední řadě v roce 2022 umělec Kryštof Kinter vytvořil sérii soch představující betonové miniatury zaniklých brutalistních staveb, jenž byla umístěna v parku na Klárově, v blízkosti výstavní sítě Kunsthalle.²⁸⁰ Na závěr lze tedy zkonstatovat, že požadované pozornosti a ohlasu se minimálně v českém mediálním a kulturním prostoru Hotel Praha následně dočkal.

4.2 Nová scéna Národního divadla – obnova kulturní památky

Po prohlášení NSND kulturní památkou dne 18. června 2021, představilo o několik dní později Národní divadlo záměr na rekonstrukci části areálu NSND, konkrétně restaurační a hlavní budovy. V době vyhlášení tohoto záměru již probíhala rekonstrukce podzemních garáží, jakožto součást rekonstrukce Národního divadla.²⁸¹

Hlavním cílem plánované rekonstrukce je v hlavní budově přestavba sálu, výměna části skleněného opláštění a zajištění bezbariérového přístupu obecně do NSND. Sál se má po vzoru původních návrhu Karla Pragera stát multifunkčním divadelním sálem s variabilním uspořádáním prostoru. Díky celkové rekonstrukci dojde ke zvýšení kapacity sálu

²⁷⁶ Předmětná vila zůstává stále ve vlastnictví rodiny Kellnerových. Informace odstupně z veřejného nahlížení do katastru nemovitostí k pozemku parc. č. 3177/1, k. ú. Dejvice, obec Praha, číslo LV 2015, se stavbou na pozemku č. p. 1164. [cit. 10. dubna 2024].

²⁷⁷ ČT24. *Místo Hotelu Praha soukromý park? Lidé proti demolici protestují* [online]. ct24.ceskatelevize.cz, 9. července 2013 [cit. 10. dubna 2024]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/misto-hotelu-praha-soukromy-park-lide-proti-demolici-protestuji-309779>.

²⁷⁸ KRYNEK, Ondřej. *Cheb vystavuje zachráněný nábytek a umělecké předměty z Hotelu Praha* [online]. designmag.cz, 10. května 2019 [cit. 10. dubna 2024]. Dostupné z: <https://www.designmag.cz/udalosti/81814-cheb-vystavuje-zachraneny-nabytek-a-umelecke-predmety-z-hotelu-praha.html>.

²⁷⁹ KAROUS, Pavel (ed.). *Hotel Praha*. Praha: BiggBoss, 2019, 250 s.

²⁸⁰ GLISNÍKOVÁ, Lenka. *Obrazem: Pomníček brutalismu. Kintera vysochal nenáviděné budovy Prahy* [online]. seznamzpravy.cz, 6. listopadu 2022 [cit. 10. dubna 2024]. Dostupné z: https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-obrazem-pomnicek-brutalismu-kintera-vysochal-nenavidene-budovy-prahy-217888#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=zpravy.szhnp.box&source=hp&seq_no=4&utm_campaign=abtest203_personalizovany_layout_varAA&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz.

²⁸¹ Národní divadlo. *Prezentace záměru rekonstrukce Nové scény a Provozní budovy B Národního divadla* [online]. Praha: Tiskové oddělení Národního divadla, 2021. Dostupné z: <https://media.narodni-divadlo.cz/11302/1624521043-tzrekonstrukcens.pdf>.

z aktuálních 400 míst²⁸² až na 500 míst, s tím, že od této přestavby si Národní divadlo slibuje především zlepšení akustiky sálu. V plánu je pro dosažení tohoto cíle instalace moderních divadelních technologií,²⁸³ ale i zlepšení technického a personálního zázemí.²⁸⁴ Jedním z dalších kroků rekonstrukce má být výměna průhledného skleněného opláštění budovy, a to pro dosažení větších energetických úspor.²⁸⁵

Radikálnější proměna interiéru čeká bývalou restaurační budovu. Její interiéry nejsou památkově chráněny,²⁸⁶ chráněn je pouze vnější vzhled budovy. V rámci přestavby interiéru má vzniknout nový sál s variabilním hledištěm a kapacitou asi 120 míst, nad ním baletní zkušebna, a v neposlední řadě i multifunkční ateliér určený pro edukaci a doprovodné programy Národního divadla.²⁸⁷ Soutěž o realizaci projektu vyhrál ateliér architekta Ing. Pavla Rady.²⁸⁸

Výše uvedené zamýšlené úpravy musely být předem konzultovány s památkovým odborem, Magistrátu hl. města Prahy. Ten se musel ve svém závazném stanovisku vyjádřit, zda plánované změny jsou z památkového hlediska přípustné, a případně stanovit podmínky, za kterých lze takové práce připravovat či provést. Pro závazné stanovisko si museli předem nechat vypracovat vyjádření ze strany NPÚ, jakožto odborné památkové organizace.²⁸⁹ Navíc z vyjádření NPÚ vyplývá, že se aktivně zapojoval již do samotné projektové činnosti, a to pomocí konzultace a uzavření vzájemné dohody mezi všemi zúčastněnými stranami.²⁹⁰

Původní, vcelku ambiciózní plán byl, že projektová část bude dokončena ve čtvrtém čtvrtletí roku 2021 a stavební práce by mohly skončit v roce 2024.²⁹¹ Avšak, stavební povolení

²⁸² Viz Národní divadlo. *Nová scéna – pláněk hlediště* [online]. narodni-divadlo.cz. [cit. 10. dubna 2024]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/sceny/nova-scena/planek-hlediste>.

²⁸³ Národní divadlo. *Prezentace záměru rekonstrukce Nové scény a Provozní budovy B Národního divadla* [online]. Praha: Tiskové oddělení Národního divadla, 2021. Dostupné z: <https://media.narodni-divadlo.cz/11302/1624521043-tzrekonstrukcens.pdf>.

²⁸⁴ HOLASOVÁ, Andrea. *Vyjádření k plánované obnově Nové scény Národního divadla* [online]. npu.cz, 25. června 2021 [cit. 10. dubna 2024]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/uop-praha/pro-media/73537-vyjadreni-k-planovane-obnove-nove-sceny-narodniho-divadla>.

²⁸⁵ Národní divadlo. *Prezentace záměru rekonstrukce Nové scény a Provozní budovy B Národního divadla* [online]. Praha: Tiskové oddělení Národního divadla, 2021. Dostupné z: <https://media.narodni-divadlo.cz/11302/1624521043-tzrekonstrukcens.pdf>.

²⁸⁶ Rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 18. června 2021, sp. zn. MK-S 12219/2020 OPP, s. 21.

²⁸⁷ Národní divadlo. *Prezentace záměru rekonstrukce Nové scény a Provozní budovy B Národního divadla* [online]. Praha: Tiskové oddělení Národního divadla, 2021. Dostupné z: <https://media.narodni-divadlo.cz/11302/1624521043-tzrekonstrukcens.pdf>.

²⁸⁸ Radaarchitekti. *Rekonstrukce Nové scény a Provozní budovy Národního divadla. Projekt* [online]. radaarchitekti.cz. [cit. 10. dubna 2024]. Dostupné z: <https://www.radaarchitekti.cz/projekty/rekonstrukce-nove-sceny-a-provozni-budovy-narodniho-divadla>.

²⁸⁹ § 14 odst. 1, 3, 4 a 8 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹⁰ HOLASOVÁ, Andrea. *Vyjádření k plánované obnově Nové scény Národního divadla* [online]. npu.cz, 25. června 2021 [cit. 10. dubna 2024]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/uop-praha/pro-media/73537-vyjadreni-k-planovane-obnove-nove-sceny-narodniho-divadla>.

²⁹¹ Národní divadlo. *Nová scéna!* [online]. narodni-divadlo.cz, srpen 2021 [10. dubna 2024]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/emagazin/nova-nova-scena-54378675>.

pro rekonstrukci získalo Národní divadlo až v roce 2023. Největší problém se kterým se momentálně projekt potýká je snaha o získání potřebných financí. Projekt má být financován z programu *Péče o národní kulturní poklad*, kdy o poskytnutí financí z tohoto programu musí znovu, kvůli navýšení nákladů, rozhodnout vláda.²⁹² Divadelní sezóna 2024/2025 proběhne ještě ve standardním režimu, poněvadž stavební práce mají započít až v polovině roku 2025. Celý projekt je prozatím vyčíslen na hodnotu okolo 2 miliard korun. Plné znovuotevření je prozatím plánováno na rok 2028.²⁹³

NSND je důkazem nemovité kulturní památky, která se i po prohlášení dynamicky rozvíjí a mění. Tyto změny se prozatím negativně neprojevují ani z pohledu NPÚ, který tyto změny podporuje. Právě obnova této kulturní památky jí má přinést větší návštěvnost a přiblížení se původním návrhům a ideálům, kterých chtělo Národní divadlo výstavbou NSND dosáhnout.

²⁹² ČTK. *Rekonstrukce Nové scény Národního divadla se vyšplhá na dvě miliardy korun* [online]. operaplus.cz, 22. února 2023 [cit. 10. dubna 2024]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/rekonstrukce-nove-sceny-narodniho-divadla-se-vysplha-na-dve-miliardy-korun/>.

²⁹³ ČTK. *Oprava Nové scény Národního divadla by měla začít v polovině roku 2025* [online]. operaplus.cz, 14. února 2024 [cit. 10. dubna 2024]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/oprava-nove-sceny-narodniho-divadla-by-mela-zacit-v-polovine-roku-2025/>.

Závěr

V této diplomové práci jsem se zabývala postupem prohlašování postbrutalistických nemovitostí kulturními památkami. Obecný postup prohlašování věci kulturní památkou byl zpracován na dvou vybraných postbrutalistických nemovitostech, konkrétně Hotelu Praha a Nové scény Národního divadla, jimiž se zabývalo Ministerstvo kultury.

Práce byla rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola byla věnována vymezení právního rámce na úseku památkové péče, a to na všech úrovních české, ale taktéž i mezinárodní právní úpravy. Vzhledem k úzkému zaměření diplomové práce zde byla snaha o charakteristiku právní úpravy, která se věnuje problematice prohlašování nemovitostí kulturní památkou a architektonickému dědictví. Nicméně vzhledem k charakteru ústavněprávní a mezinárodní úpravy byla potřeba vymezit i obecnější charakteristiku památkové péče, poněvadž na této úrovni nenalezneme konkrétní úpravu věnující se prohlašování nemovitostí kulturní památkou. Na mezinárodní úrovni byla vyzdvihnuta především tzv. Granadská úmluva, která je zjevným inspiračním zdrojem pro návrhu zákona o ochraně památkového fondu, ale taktéž Česká republika tuto úmluvu ratifikovala. Na zákonné úrovni byla zahrnuta úprava obsažená v zákoně č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, dále pak i nejaktuálnější návrh zákona o ochraně památkového fondu z roku 2019. Taktéž se tato kapitola dotkla úpravy obsažené v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád, jenž rozšířil rámec památkové legislativy, a to po vydání nálezu Ústavního soudu v roce 2005. V neposlední řadě, pro komplexnost legislativního rámce byla zmíněna i podzákoná právní úprava, konkrétně § 1 odst. 1 a odst. 2 vyhlášky Ministerstva kultury č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

Již v této části diplomové práce jsme poukázala na nedostatky aktuální i navrhované právní úpravy, a to hlavně co do problému zapojení (zájmové) veřejnosti do postupu prohlašování nemovitostí kulturními památkami. Zapojení veřejnosti do postupů, které mají chránit architektonické dědictví, vyplývá již z Granadské úmluvy, kterou je Česká republika vázána. Návrh zákona o ochraně památkového fondu se zapojením veřejnosti sice ve svém § 11 počítá, nicméně zvolený model zapojení veřejnosti není dle mého názoru dostačující. Práva, která by zájmová veřejnost mohla v takovém modelu získat jsou dosti zúžená a velmi se podobají úpravě obsažené v aktuálním znění § 70 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Dochází tedy sice k přizvání zájmové veřejnosti, avšak s velmi omezenými právy a možnostmi obrany. Na druhou stranu je nutné zmínit, že aktuální právní úprava možnost zapojení zájmové veřejnosti vůbec neupravuje. Jedinou možností je pak jen to, že zájmová

veřejnost, například v podobě spolku, může být podatelem podnětu, avšak i zde budou mít omezená práva, vizte níže.

Druhá kapitola byla věnována vysvětlení pojmu brutalismu, respektive postbrutalismus, následně i představení konkrétních postbrutalistických nemovitostí, a to nejen z pohledu projektování a výstavby, ale taktéž i z pohledu architektonického a uměleckého. Tato kapitola byla do diplomové práce zařazena především pro ucelení celkového obrazu rozebíraného tématu diplomové práce. Taktéž, jak již bylo předestřeno v úvodu, byla zde snaha o vytvoření multioborového výstupu, poněvadž právo není izolovaným oborem, a musí čerpat poznatky i z ostatní oborů. Prezentace Hotelu Praha a Nové scény Národního divadla má pak čtenáři diplomové práce posloužit jako mimoprávní základ pro následující právní kapitoly, kde byly tyto nemovitosti rozebírány z perspektivy hodnotových znaků dle § 2 odst. 1 písm. a) ZSPP, u kterých se nemovitosti posuzují i například z hlediska urbanistického, architektonického či umělecko-historického.

Ve třetí kapitole jsem se zaměřila na průběh samotného procesu prohlašování nemovitosti kulturní památkou. Přičemž nejdříve bylo důležité vymezit prohlašovací princip, kterým se aktuální, ale i navrhovaná právní úprava prohlašování za kulturní památku řídí. Stávající model prohlašovacího principu je dozajisté principem, který odráží moderní legislativu, a to především v tom smyslu, že přináší mnoho benefitů, jak pro Ministerstvo kultury, ale i pro samotné vlastníky kulturních památek. Tento princip přišel do oblasti ochrany památkově cenných věcí až se stávající právní úpravou a dle veškerých indikací u něj i v budoucnu památková legislativa zůstane. Dále bylo nutné vymezit pojem nemovitá kulturní památka, který se objevuje v ZSPP hojně objevuje, nicméně není v zákoně definován. V rámci této podkapitoly byl vysvětlen důvod, proč pojem není v zákoně definován, ale taktéž zde byla představena definice nemovité kulturní památky a pojmu soubor nemovitých kulturní památek, který byl pro následující kapitoly týkající se postupu prohlašování klíčový. Obě posuzované nemovitosti jsou totiž souborem nemovitostí, a bylo potřeba se právně vypořádat i s touto skutečností.

Po definování pojmu nemovitá kulturní památka jsem se dále v rámci třetí kapitoly věnovala postupu prohlašování nemovitostí kulturními památkami, a to ve fázi postupu před zahájením řízení, ale i v samotném řízení. Fáze správního řízení je v diplomové práci zařazena, nicméně nebyly ve vybraných postupech shledány žádné problematické aspekty.

Nicméně z analýzy postupu před zahájením řízení lze vyvodit odpověď na jednu z výzkumných otázek, a to, zda Ministerstvo kultury postupuje v souladu se základními zásadami činnosti správních orgánů. Právě v této fázi postupu jsem především na případu

Hotelu Praha demonstrovala nedostatky aktuální, ale i navrhované právní úpravy. Nedostatky shledávám zejména v problematice podávání podnětu na prohlášení nemovité věci kulturní památkou, omezenou možností obrany v této fázi postupu proti nezahájení řízení z moci úřední. Jedná se o nedostatky, které jsou vlastní obecně fázi postupu před zahájením řízení upravené v SŘ, tudíž nelze učinit závěr, že tyto problémy se jsou vlastní jen pro případy prohlašování postbrutalistních památek. Avšak i u nich se tyto nedostatky nacházejí.

Na druhou stranu lze ale konstatovat, že zde existují nedostatky, které jsou vlastní problematice prohlašování kulturní památkou a u postbrutalistních nemovitostí, jakožto kandidátů na kulturní památky byly znatelné. K tomuto závěru jsem dospěla po analýze právních předpisů, dále též dokumentů zveřejněných na oficiálních stránkách Ministerstva kultury, ale taktéž při komparaci postupů Ministerstva kultury v případech Nové scény Národního divadla a Hotelu Praha.

Prvním problematickým aspektem jsou neúplné informace, které Ministerstvo kultury prezentuje na svých oficiálních stránkách v tzv. *Příručce vlastníka kulturní památky*. V tomto dokumentu se Ministerstvo kultury dopouští pochybení v podobě povinnosti písemné formy pro podání podnětu, i když dle legislativního rámce dané problematiky lze využít i formy ústní. I když se jedná o dokument, který není právně závazný, tak lze ale konstatovat, že umístěním na oficiální stránky Ministerstva kultury vyvolává v klientech veřejné správy dojem, že uvedené informace jsou správné, a měl by se jimi řídit. Z toho důvodu se domnívám, že uveřejněné a poskytované informace ze strany Ministerstva kultury lze shledat jako postup *contra legem*. Na základě analýzy této problematiky mohu dojít k závěru, že Ministerstvo kultury nepostupuje v souladu se základními zásadami činnosti správních orgánů, a to konkrétně nenaplnuje zásadu legitimního očekávání a princip dobré správy.

Dále mám za to, že druhým problémem, který lze shledat zejména u kandidátů z řad moderní architektury, postbrutalistních nemovitostí nevyjímaje, je tzv. výběrovost památek. Ta spočívá v předběžném výběru konkrétních kandidátů na kulturní památku, které Ministerstvo kultury v rámci dikrece označí za reprezentanta široké skupiny potenciálních památek, a tu následně prohlásí kulturní památkou. Může se jednat o výběr jednoho či několika zástupců z dané skupiny památkově hodnotných objektů, a další zástupce již neprohlásí. Tento jev je spojen a vyplývá i z obecného problému, kterým je nadměrné dokazování, jenž je prováděno ve fázi postupu před zahájením řízení. Dokazování v této fázi postupu má být pouhým nástrojem pro vyhodnocení, zda má či nemá být samotné řízení o prohlášení kulturní památkou zahájeno. Nicméně v souvislosti s výběrovostí památek dojde k eliminaci nepreferovaných kandidátů, již ve fázi před zahájením řízení, a tím i k omezení

využití možností obrany na ochranu neúspěšných kandidátů. Nicméně jak vyplývá z analýzy uvedené v této diplomové práci, je možné konstatovat, že k nadměrnému dokazování a eliminaci „nevhodných“ kandidátů na prohlášení kulturní památkou mimo správní řízení, v české rozhodovací praxi dochází. A právě skupina postbrutalistních nemovitostí je velmi dobrým příkladem výběrového postupu a nezahajování řízení ze strany Ministerstva kultury (vizte případ Hotelu Praha).

Můžeme se pouze domnívat, zda Ministerstvo kultury ke kroku v podobě nezahájí řízení přistupuje z důvodů procesní ekonomie, nebo zda se nesnaží o zneužití výhod a obcházení zásad činnosti, jenž mu fáze před zahájením řízení poskytuje. Přesto aktuální praxe nasvědčuje tomu, že Ministerstvo kultury úmyslně či nevědomky těmito kroky překračuje svou dikreční pravomoc. Dále pak porušuje například i zásady zákonnosti, legitimního očekávání, právní jistoty či principy dobré správy, jenž jsou stanoveny v úvodních ustanoveních správního řádu. V neposlední řadě nedodržuje ani stanovené cíle v podobě rozmanitosti památkového fondu, se kterými byla aktuální i navrhovaná právní úprava přijímána.

Podstatnou část diplomové práce jsem věnovala zkoumání znaků hodnotových kritérií obsažených v § 2 odst. 1 ZSPP, která jsou při prohlašování nemovitosti kulturní památkou esenciální. Pro zpracování diplomové práce jsem využila analýzu právních předpisů a odborné literatury, komparaci s evropskými právními řády a následně jsem tato kritéria aplikovala na vybrané postbrutalistní nemovitosti. Za důležité hodnoty zkoumané v procesu prohlašování kulturní památkou jsou v případech postbrutalistních nemovitostí považovány časové hledisko a hodnoty urbanistická, historická a umělecká.

Velký důraz při posuzování těchto hledisek je ze strany Ministerstva kultury kladen na využití metodik, které pro posuzování hodnotových kritérií vytvořil Národní památkový ústav. Ten je sice odbornou organizací na poli památkové péče, nicméně v postupu prohlašování kulturních památek hraje pouze druhotnou roli, v podobě vypracování vyjádření a právě výše zmíněných metodik pro Ministerstvo kultury. Jsem si vědoma skutečnosti, že metodika NPÚ není pramenem práva, a není pro adresáty veřejné správy závazná. Avšak vzhledem k četnosti využití a až dogmatickému přejímání a dodržování postupů a kritérií v nich upravených v rozhodovací praxi Ministerstva kultury byla potřeba s těmito metodikami pracovat. Právě díky jejich hojnému využití a úzkému zaměření jedné z metodik na stavby 2. poloviny 20. století, mohou mít kritéria v nich stanovená a následně převzatá, nezanedbatelný dopad na prohlášení či neprohlášení dané nemovitosti kulturní památkou.

Navíc je zde problém i ze strany Ministerstva kultury, kdy sice kritéria obsažená v metodikách přebírají, ale jejich výklad není u jednotlivých kandidátů na kulturní památku

konzistentním. Za problematické v tomto ohledu považuji u postbrutalistních nemovitostí naplňování časového hlediska, kdy i vzhledem k indikátorům výběrovosti památkové ochrany, která byla zmíněna výše, dochází k nenaplnění jednoho z cílů památkové ochrany, kterým je památková diversita. Dokonce i průzkum provedený NPÚ dokazuje, že na mladší kandidáty na kulturní památku je pohlíženo se skepsí a někteří odborníci se prozatím přiklánějí ke zdrženlivosti v jejich památkové ochraně. Konzistentnost v rozhodování je následně narušena právě rozdílným nahlížením na tradiční a moderní kandidáty na kulturní památku. Dalším příkladem nekonzistentnosti, který byl zjištěn v této diplomové práci je i posuzování urbanistické a historické hodnoty v případech postbrutalistních nemovitostí, kdy obdobné nemovitosti byly v rámci této hodnoty vyhodnoceny rozdílně. Právě na případech Hotelu Praha a Nové scény Národního divadla byl tento kontrast nejzřetelnější. Znovu je otázkou, do jaké míry se i v této hodnotě projevuje výběrovost památek a jejich předběžné vyhodnocení, zda nedochází k cílenému a vykonstruovanému posouzení konkrétního kandidáta. Stejně tak mám za to, že některá kritéria obsažená v metodikách NPÚ nejsou dostatečně transparentní a v některých případech památkově hodnotných kandidátů i fakticky nenaplnitelná. Z toho důvodu znovu může docházet k podpoře výběrovosti památkové péče ze strany Ministerstva kultury.

Čtvrtá kapitola byla věnována aktuálnímu stavu vybraných postbrutalistních nemovitostí. V případě Hotelu Praha zde byla shrnuta veškerá zbylá právní obrana, kterou se podatelé podnětu snažili využít pro záchranu hotelu před demolicí. Stejně tak je zde rozebraný aktuální stav pozemku, který po demolici objektu zůstal. U Nové scény Národního divadla byla blíže přiblížena plánovaná rekonstrukce tohoto objektu a její právní podklad.

Na základě provedeného rozboru problematiky postupu prohlašování postbrutalistních nemovitostí kulturními památkami, lze konstatovat, že Ministerstvo kultury ve svém postupu nenaplnuje vědomě či nevědomě některé základní zásady činnosti správních orgánů, především pak zásadu zákonnosti, legitimního očekávání, princip právní jistoty, zákazu zneužití pravomoci či porušení principů dobré správy. Ke stejnému závěru mohu dojít i v případě naplňování cílů památkové ochrany, kdy prostřednictvím tzv. výběrovosti památek nenaplnuje cíl zachování a rozšiřování památkové diversity.

Následně lze zodpovědět i druhou výzkumnou otázku, a to taktéž negativně, i když pouze z části. Za nastavení podmínek v metodikách není zodpovědné Ministerstvo kultury, nýbrž NPÚ. Na zkoumaných postbrutalistních nemovitostech bylo prokázáno, že některá z kritérií nastavených v těchto nejsou nastavena transparentně a v některých případech diskvalifikují i památkově hodnotné nemovitosti. Avšak, i takto nastavená kritéria by mohla fungovat, kdyby

Ministerstvo kultury tuto interní pomůcku, nevyužívalo s úzkostlivou dogmatikou a bralo v potaz veškeré skutečnosti, které by mohly kritérium u dané nemovitosti naplnit. Z toho vyplývá, že posuzovaná kritéria obsažená v metodikách NPÚ jsou nastavena z obecného hlediska dobře, nicméně by měla sloužit jakožto pomocná kritéria, nikoliv jako je tomu dnes jako kritéria nepřekonatelná. Po zodpovězení těchto dvou otázek lze tudíž konstatovat, že aktuální, ale i navrhovaný systém sice ve své podstatě poskytuje adaptabilní postup pro prohlašování kulturní památkou, nicméně tento systém je momentálně zkosnatělý a plně ovládaný záměry Ministerstva kultury. Z toho lze vyvrátit i druhou část hypotézy, kdy můžeme dojít k závěru, že Ministerstvo kultury činí rozdíly mezi jednotlivými kandidáty, a tento postoj není dle mého názoru přípustný a ani do budoucna unesitelný.

Zdroje

České právní předpisy

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů.
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, ve znění zákona č. 146/1971 Sb.
- Zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 428/2011 Sb.
- Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva.
- Zákon č. 81/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška Ministerstva kultury Československé socialistické republiky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 73/2000 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy.
- Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 159/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví.

Zahraniční právní předpisy

- Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español en su versión modificada.
- Bundesgesetz Nr. 533/1923, betreffend den Schutz von Denkmalen wegen ihrer geschichtlichen, künstlerischen oder sonstigen kulturellen Bedeutung (Denkmalschutzgesetz - DMSG).
- Zákon č. 71/1967 Zb., o správnom konaní, znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 49/2002 Z.z., o ochrane pamiatkového fondu, v znení neskorších predpisov.

Důvodové zprávy a návrhy zákona

- Důvodová zpráva k Úmluvě o ochraně architektonického dědictví Evropy.
- Důvodová zpráva k návrhu zákona o ochraně památkového fondu.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.
- Návrh zákona o ochraně památkového fondu, a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění k 3. červenci 2019.

Komentářová literatura

- HUSSEINI, Faisal a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář.* Praha: C. H. Beck, 2021, 1451 s.
- JEMELKA, Luboš a kol. *Správní řád. Komentář.* 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, 1224 s.
- KÜHN, Zdeněk a kol. *Soudní řád správní. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2019, 1104 s.
- POTÁŠCH, Peter a kol. *Správny poriadok. Komentár.* 4. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2022, 682 s.
- POTĚŠIL, Lukáš a kol. *Správní řád. Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 916 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Ústava České republiky. Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 1264 s.
- VARHANÍK, Jiří a kol. *Zákon o státní památkové péči. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2011, 1196 s.
- VEDRAL, Josef. *Správní řád. Komentář.* 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Bova Polygon, 2012, 1446 s.
- WAGNEROVÁ, Eliška a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2012, 931 s.
- ZÍDEK, Martin a kol. *Zákon o státní památkové péči. Praktický komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2019, 628 s.

Judikatura a jiná rozhodnutí a úkony orgánů

- Nález Ústavního soudu ze dne 26. dubna 2005, sp. zn. Pl. ÚS 21/04.
- Nález Ústavního soudu ze dne 2. února 2021, sp. zn. Pl. ÚS 22/17.
- Usnesením Ústavního soudu ze dne 27. listopadu 2018, sp. zn. I. ÚS 2136/18.

- Usnesení bavorského Nejvyššího zemského soudu ze dne 28. října 1986, sp. zn. 3 ObOWi 107/86.
- Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. května 2005, č.j. 6 A 25/2002-42.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. dubna 2004, č.j. 6 A 106/2002-81.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. července 2009, sp. zn. 3 Ans 1/2009.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. prosince 2010, č.j. 5 As 84/2009-100.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. října 2013, č. j. 2 As 120/2011–173.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. dubna 2016, sp. zn. 2 As 322/2015.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. března 2017, č.j. 2 As 285/2016-86.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. srpna 2017, sp. zn. 4 As 117/2017.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. října 2017, č.j. 6 As 299/2016-19.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. dubna 2018, č.j. 3 As 83/2017-53.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. ledna 2019, č. j. 10 As 299/2017-41.

- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. června 2009, č. j. 11 Ca 159/2008–60.
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. listopadu 2016, č. j. 3 A 138/2014-51.
- Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. února 2017, č.j. 22 A 91/2019-34.
- Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. března 2017, č.j. 22 A 86/2015-68.

- ČKA. *Stanovisko ČKA k návrhu zákona o ochraně památkového fondu* [online]. cka.cz. Dostupné z: <https://www.cka.cz/komora/o-komore/pro-media/tiskove-zpravy-cka/stanovisko-cka-k-navrhu-zakona-o-ochrane-pamatkoveho-fondu>.
- Legislativní pravidla vlády účinná od 1. července 2023. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/jednani-vlady/legislativni-pravidla/Legislativni-pravidla-vlady-s-prilohami-platna-od-1--unora-2023.pdf>.

- Nařízení vlády č. 422/2005 Sb., o prohlášení Horského hotelu a televizního vysílače Ještěd u Liberce a některých movitých kulturních památek za národní kulturní památky a o změně některých dalších předpisů.
- Oznámení Ministerstva kultury o nezahájení řízení ze dne 11. června 2013, sp. zn. MK-S 1848/2013 OPP.
- Připomínky veřejné ochránkyně práv ze dne 30. července 2019, č. j. KVOP-34320/2019/S.
- Rozkaz ministra vnitra Československé socialistické republiky ze dne 21. května 1974, Organizační řád Správy ochrany stranických a ústavních činitelů. Dostupné z: https://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozказы/orstb71-89/rmv_18_1974.pdf.
- Rozhodnutí Ministerstva kultury o zrušení prohlášení za kulturní památku ze dne 6. května 1991, č. j. 10901/90.
- Rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 26. března 1998, sp. zn. 4230/98.
- Rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 18. června 2021, sp. zn. MK-S 12219/2020 OPP.
- Vyrozumění vlastníků o zahájení řízení Ministerstvem kultury ze dne 11. listopadu 2020, sp. zn. MK 68878/2020–OPP.
- Usnesení vlády Československé socialistické republiky ze dne 28. července 1965, č. 355.
- Usnesení Rady hlavního města Prahy č. 2356 ze dne 27. září 2016, k pojmenování veřejného prostranství. Dostupné z: <https://zastupitelstvo.praha.eu/ina/tedusndetail.aspx?par=111149208216211172162149226216211172159149223216211172159149220216211172159&id=376411>.
- Zpráva o šetření Veřejného ochránce práv ze dne 11. září 2013, sp. zn. 4913/2012/VOP.

Monografie a sborníky

- BIEGEL, Richard, SEDLÁKOVÁ, Radomíra. *Nová scéna Národního divadla*. Praha: Národní divadlo, 2010, 102 s.
- DVOŘÁK, Max. *Katechismus památkové péče*. 2. vydání. Praha: Národní památkový ústav, 2004, 195 s.
- HAAS, Felix. *Architektura 20. století*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978, 645 s.
- HORÁČEK, Martin. *Úvod do památkové péče*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, 110 s.

- HRŮZA, Jiří. *Charty moderního urbanismu*. Praha: Agora, 2002, 94 s.
- HŮRKOVÁ, Ludmila, PRIX, Dalibor (eds.). *Teoretické základy památkové péče na prahu 21. století*. Praha: Ústav dějin umění AV ČR, 2019, 187 s.
- KAROUS, Pavel (ed.). *Hotel Praha*. Praha: BiggBoss, 2019, 250 s.
- KIESOW, Gottfried. *Památková péče v Německu*. Brno: Barrister & Principal, 2012, 217 s.
- KNAPP, Viktor a kol. *Tvorba práva a její současné problémy*. Praha: Linde a. s., 1998, 462 s.
- KUČA, Karel, KUČOVÁ, Věra. *Metodika klasifikace staveb podle památkové hodnoty*. Praha: Národní památkový ústav, 2015, 177 s.
- KUČA, Karel, KUČOVÁ, Věra. *Principy památkového urbanismu*. Praha: Jalna, 2000, 104 s.
- PETRLÍKOVÁ, Olga a kol. *Legislativní analýza právních předpisů v oblasti památkové péče*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013, 180 s.
- POPELOVÁ, Lenka a kol. *Stavby století Čech, Moravy a Slezska 1918–2018*. Praha: Foibos books s.r.o.: Národní památkový ústav, 2018, 601 s.
- RIEGL, Alois. *Moderní památková péče*. Praha: NPÚ, 2003, 172 s.
- ŠÍN, Zbyněk. *Legislativní pravidla III*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, 261 s.
- ULRICH, Petr (ed.). *Slavné stavby Prahy 6*. Praha: FOIBOS a.s. a FOIBOS BOOKS s.r.o., 2009, 299 s.
- VRABELOVÁ, Renata a kol. *Metodika hodnocení a ochrana staveb 2. poloviny 20. století (se zaměřením na architektonické dědictví 60. a 70. let) vzhledem k jejich (možné) památkové ochraně*. Brno: Národní památkový ústav, 2020, 117 s.

Učebnice

- BARTOŇ, Michal a kol. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016, 608 s.
- FRUMAROVÁ, Kateřina a kol. *Správní právo procesní*. Praha: C. H. Beck, 2021, 538 s.
- HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 599 s.
- JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo – zvláštní část*. 6. doplněné vydání. Brno: Muni press, 2009, 397 s.

- SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020, 484 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo. Zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 3. vydání. Praha: Leges, 2022, 576 s.

Články

- BEČKOVÁ, Kateřina. Musí dosáhnout stavba „plnoletosti“, aby se stala památkou? *Anketa. Zprávy památkové péče*, 2005, roč. 65, č. 5, s. 381–464.
- MACEK, Jiří. Hotel Praha. *Blok 1*, 2001, č. 1, s. 48–54.
- MATES, Pavel. Analogie ve správním právu, kdy ano a kdy ne. *Správní právo*, 2014, roč. XLVII, č. 1-2, s. 28–49.
- TUPÝ, Michal, ZÍDEK, Martin. Nový občanský zákoník a památková péče. *Zprávy památkové péče*, 2013, roč. 73, č. 6, s. 555 – 557.
- VEČEŘOVÁ, Soňa. Šetření podnětu podle správního řádu. *Bulletin advokacie*, 2021, roč. 2021, č. 1-2, s. 48–51.
- VEČEŘOVÁ, Soňa. Vyřizování podnětu k zahájení správního řízení z moci úřední. *Jurisprudence*, 2021, roč. 2021, č. 2, s. 28–36.
- ZIKMUNDOVÁ, Simeona a kol. Principy dobré správy – Otevřený úřad a principy dobré správy „Zavíráme?“. In: HRABCOVÁ, Dana (ed.). *Principy dobré správy. Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci*. Brno: Vydavatelství MU pro Kancelář veřejného ochránce práv, 2006, s. 157–177.

Články dostupné z internetu

- BARTLOVÁ, Milena a kol. *Hotel Praha nebyl prohlášen za chráněnou památku a bude zbořen* [online]. Artalk, 18. června 2013. Dostupné z: <https://www.artalk.cz/news/hotel-praha-nebyl-prohlasen-za-chranenou-pamatku-a-bude-zboren>.
- BRŮHOVÁ, Klára, VORLÍK, Petr. *Návrh na prohlášení budov za nemovité kulturní památky, apel na Ministerstvo kultury ČR* [online]. Praha: Fakulta architektury, Ústav teorie a dějin architektury, 2018. Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/n/domaci/navrh-na-prohlaseni-tri-budov-za-nemovite-kulturni-pamatky>.
- ČT24. *Kellnerova PPF koupila Hotel Praha, chce jej zbourat* [online]. ct24.ceskatelevize.cz, 13. června 2013. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/kellnerova-ppf-koupila-hotel-praha-chce-jej-zbourat-307761>.

- ČT24. *Místo Hotelu Praha soukromý park? Lidé proti demolici protestují* [online]. ct24.ceskatelevize.cz, 9. července 2013. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/misto-hotelu-praha-soukromy-park-lide-proti-demolici-protestuji-309779>.
- ČTK. *Interiéry hotelu Ještěd se vrací do původní podoby ze 70. let* [online]. ceskenoviny.cz, 26. března 2024. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2497640>.
- ČTK. *Oprava Nové scény Národního divadla by měla začít v polovině roku 2025* [online]. operaplus.cz, 14. února 2024. Dostupné z: <https://operaplus.cz/oprava-nove-sceny-narodniho-divadla-by-mela-zacit-v-polovine-roku-2025/>.
- ČTK. *Rekonstrukce Nové scény Národního divadla se vyšplhá na dvě miliardy korun* [online]. operaplus.cz, 22. února 2023. Dostupné z: <https://operaplus.cz/rekonstrukce-nove-sceny-narodniho-divadla-se-vysplha-na-dve-miliardy-korun/>.
- GLISNÍKOVÁ, Lenka. *Obrazem: Pomníček brutalismu. Kintera vysochal nenáviděné budovy Prahy* [online]. seznamzpravy.cz, 6. listopadu 2022. Dostupné z: https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-obrazem-pomnicek-brutalismu-kintera-vysochal-nenavidene-budovy-prahy-217888#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=zpravy.sznhp.box&source=hp&seq_no=4&utm_campaign=abtest203_personalizovany_layout_varAA&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz.
- HOLASOVÁ, Andrea. *Vyjádření k plánované obnově Nové scény Národního divadla* [online]. npu.cz, 25. června 2021. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/uop-praha/pro-media/73537-vyjadreni-k-planovane-obnove-nove-sceny-narodniho-divadla>.
- KRYNEK, Ondřej. *Cheb vystavuje zachráněný nábytek a umělecké předměty z Hotelu Praha* [online]. designmag.cz, 10. května 2019. Dostupné z: <https://www.designmag.cz/udalosti/81814-cheb-vystavuje-zachraneny-nabytek-a-umelecke-predmety-z-hotelu-praha.html>.
- MARGOLDOVÁ, Jana. *Z historie užití betonu. In: Beton v architektuře* [online]. erch.cz, 15. července 2005. Dostupné z: <https://www.earch.cz/architektura/clanek/z-historie-uziti-betonu>.
- Národní divadlo. *Nová Nová scéna!* [online]. narodni-divadlo.cz, srpen 2021. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/emagazin/nova-nova-scena-54378675>.
- Národní divadlo. *Prezentace záměru rekonstrukce Nové scény a Provozní budovy B Národního divadla* [online]. Praha: Tiskové oddělení Národního divadla, 2021.

- Dostupné z: <https://media.narodni-divadlo.cz/11302/1624521043-tzrekonstrukcens.pdf>.
- OKAFOR, Jenifer. *What is Eco Brutalism, and is it Eco-Friendly?* [online]. trvst.world, 10. června 2022. Dostupné z: <https://www.trvst.world/responsible-business/eco-brutalism/>.
 - VAJČNER, Jiří, ZÍDEK, Martin. Návrh zákona k ochraně památkového fondu. *Stavební právo. Bulletin* [online databáze]. 2014, roč. 2014, č. 4, s. 32–40. Dostupné z: databáze codexis.cz.

Slovníky a encyklopedie

- DUDÁK, Vladislav a kol. *Encyklopedie světové architektury: od menhiru k dekonstruktivismu. Díl 1, A–K*. Praha: Baset, 2000, 534 s.
- DUDÁK, Vladislav a kol. *Encyklopedie světové architektury: od menhiru k dekonstruktivismu. Díl 2, L–Ž*. Praha: Baset, 2000, 535–1029 s.
- DVOŘÁČEK, Petr. *Obrazový průvodce stavebními styly: poklady architektury českých zemí*. Praha: Vyšehrad, 2022, 399 s.
- HONOUR, Hugh a kol. *The Penguin dictionary of architecture*. 3. vydání. Londýn: Penguin Books, 1980, 356 s.
- TURNER, Jane (ed.). *Dictionary of Art. 5. Brughen, ter to Casson*. Londýn: Macmillan, 1996, 928 s.

Jiné

- GEBRIAN, Adam. *Prohlédněte si překvapivý interiér Nové scény národního divadla*. [online]. @agebrian, 3. listopadu 2022. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=QEx5vB0paq4>.
- HUBRTOVÁ, Kateřina, SCHRÁNILOVÁ, Anna. *Dostavba Národního divadla, průzkum a prezentace architektury 19. a 20. století, průzkum architektury 60. – 80. let ve vybraných regionech* [online]. Metainformační systém Národního památkového ústavu, srpen 2012. Dostupné z: https://iispp.npu.cz/mis_public/searchDocument.htm?search=id%3A%28253117+OR+253115+OR+675521+OR+1464620+OR+1538729%29.
- Klub Za starou Prahu. *Hotel Praha navržen za kulturní památku. Aktuality – sekce památková péče* [online]. Praha: Klub Za starou Prahu, 5. března 2013. Dostupné z: https://www.zastarouprahu.cz/webdata/uc/Hotel%20Praha%20navr%C5%BEen%20za%20kulturn%C3%AD%20pam%C3%A1tku_fin.pdf.

- Ministerstvo kultury. *Odborné poradní orgány – komise odboru památkové péče Ministerstva kultury* [online]. mk.gov.cz. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/odborne-poradni-organy-komise-odboru-pamatkove-pece-ministerstva-kultury-cs-246>.
- Ministerstvo kultury. *Právní předpisy z oblasti památkové péče*. mkcr.cz [online]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/pravni-predpisy-z-oblasti-pamatkove-pece-cs-253>.
- Ministerstvo kultury. *Prohlášení věci nebo stavby za kulturní památku* [online]. Praha: Digitální a informační agentura, 2020. Dostupné z: https://mk.gov.cz/doc/cms_library/3-kp-899.doc.
- Ministerstvo kultury. *Příprava nového památkového zákona* [online]. mk.gov.cz. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/priprava-noveho-pamatkoveho-zakona-cs-255>.
- Ministerstvo kultury. *Příručka vlastníka kulturní památky* [online]. Praha: Jiří Vajčner, 2020, s. 1. Dostupné z: https://mk.gov.cz/doc/cms_library/2022-04-28-brozura-vlastnika-kulturni-pamatky-898.pdf.
- Národní divadlo. *Nové scéna – historie* [online]. Narodni-divadlo.cz. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/sceny/nova-scena/historie>.
- Národní divadlo. *Nová scéna Národního divadla, historie – geneze projektu* [online]. narodni-divadlo.cz. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/sceny/nova-scena/historie>.
- Národní divadlo. *Nová scéna – pláněk hlediště* [online]. narodni-divadlo.cz. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/sceny/nova-scena/planek-hlediste>.
- Národní památkový ústav. *Architekt a památkář Matyáš Kracík: Stavby minulého režimu lidé házejí do jednoho pytle* [online]. PodCastle NPÚ, 5. dubna 2022. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=5kseHfGrEiA&list=PLZgJmohI4Y6dJIWdYOwcwaTTouUnWZ12U&index=42>.
- Národní památkový ústav. *Budova mezinárodního svazu studentstva* [online]. pamatkovykatalog.cz. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/budova-mezinarodniho-svazu-studentstva-13865201>.
- Národní památkový ústav. *Historik architektury Petr Vorlík: O stavby poválečné architektury se neumíme starat* [online]. PodCastle NPÚ, 2. listopadu 2021. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Lb3QM-L1UXE&list=PLZgJmohI4Y6dJIWdYOwcwaTTouUnWZ12U&index=31>

- Národní památkový ústav. *Historik architektury Rastislav Švácha: Za demolicе může nerespektování veřejného zájmu* [online]. PodCastle NPÚ, 19. října 2021. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jh3hTpxiTLo&list=PLZgJmohI4Y6djIWdYOwcwaTTouUnWZ12U&index=29>.
- Národní památkový ústav. *Hotel Praha* [online]. pamatkovykatalog.cz. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/hotel-praha-22353101>.
- Národní památkový ústav. *Návrh na prohlášení objektu kulturní památkou* [online]. Praha: Kateřina Houšková, Matyáš Kracík 2019. Dostupné z: <https://bpapi.datlab.eu/document/61ed4277e27e65f9b19d01a7d705e7836b8f52d28f60a97679b7adc9743aa9dc>.
- Národní památkový ústav. *Nová scéna národního divadla. Dostavba Národního divadla* [online]. pamatkovykatalog.cz. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/nova-scena-narodniho-divadla-13049358>.
- Národní památkový ústav. *Palác kultury* [online]. pamatkovykatalog.cz. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/palac-kultury-2280770>.
- Národní památkový ústav. *Urologická klinika* [online]. pamatkovykatalog.cz. Dostupné z: <https://www.pamatkovykatalog.cz/urologicka-klinika-13862669>.
- Národní památkový ústav. *Zákres do katastrální mapy – kulturní památka: Nová scéna Národního divadla* [online]. iispp.npu.cz. Dostupné z: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=1464624.
- Pozemek parc. č. 943/1, k. ú. Nové Město, obec Praha, číslo LV 341, se stavbou na pozemku č. p. 1393.
- Pozemek parc. č. 944/2, k. ú. Nové Město, obec Praga, číslo LV 591, se stavbou na pozemku č. p. 1435.
- Pozemek parc. č. 2399/12, k. ú. Nové Město, obec Praha, číslo LV 1143.
- Pozemku parc. č. 3177/1, k. ú. Dejvice, obec Praha, číslo LV 2015, se stavbou na pozemku č. p. 1164.
- Radaarchitekti. *Rekonstrukce Nové scény a Provozní budovy Národního divadla. Projekt* [online]. radaarchitekti.cz. Dostupné z: <https://www.radaarchitekti.cz/projekty/rekonstrukce-nove-sceny-a-provozni-budovy-narodniho-divadla>.
- RUPERT, Veronika. *Eva Jiříčná: Každý architekt dělá chyby. To, co se povede, je příští projekt, který ještě nezačal.* [online]. Radio Wave, Český rozhlas, 22. března 2018.

- Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/eva-jiricna-kazdy-architekt-dela-chyby-co-se-povede-je-pristi-projekt-ktery-6945686>.
- UNESCO. *World Heritage List* [online]. whc.unesco.org. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/?&type=cultural>.
 - VAJČNER, Jiří. *Příručka vlastníka kulturní památky* [online]. mk.goc.cz, 1. června 2020. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/prirucka-vlastnika-kulturni-pamatky-kulturni-pamatky-a-pece-o-ne-cs-290>.
 - Vláda České republiky. *Mgr. Alena Hanáková* [online]. vlada.gov.cz. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2013-cr/petr-necas/mgr--alena-hanakova-90683/>.
 - Vláda České republiky. *Mgr. Jiří Balvín* [online]. vlada.gov.cz. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2013-cr/jiri-rusnok/mgr--jiri-balvin-108646/>.
 - Vyhledávání pomocí památkového katalogu na oficiálních stránkách Národního památkového úřadu, k 11. únoru 2024. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/uskp/podle-relevance/1/seznam?typOchrany=KP&prirustekOchranyOd=2021-09-01&upresneni=NEM&prirustekOchranyDo=2024-02-11&zanikly=0&chranenoTed=1&torzalni=0&archStopy=0&hlObj=1>.

Shrnutí

Tato diplomová práce se zaměřuje na prohlašování postbrutalistických nemovitostí 80. let 20. století za nemovité kulturní památky, konkrétně pak na Novou scénu Národního divadla a Hotel Praha. Zaměření práce bylo zvoleno z důvodu rostoucího zájmu odborné i laické veřejnosti na potenciální památkovou ochranu nemovitostí spadajících do 2. poloviny 20. století. Práce se soustředí postup Ministerstva kultury a na podmínky, které musí být naplněny, aby taková nemovitost mohla být prohlášena nemovitou kulturní památkou. Hlavním cílem práce bylo zjistit, zda postup stanovený v aktuální i navrhované právní úpravě je dostatečně adaptabilní pro posuzování moderní architektury jakožto kandidátů na památkovou ochranu. Dále bylo cílem práce zjistit, zda Ministerstvo kultury v případě postupu prohlašování za kulturní památku nepřekračuje základní zásady činnosti správních orgánů. Tento cíl byl zkoumán na výše zmíněných nemovitostech, a to primárně z důvodu, že obě nemovitosti byly v minulosti navrženy na prohlášení za nemovitou kulturní památku.

Diplomová práce se dále věnuje i obecnému pojednání o aktuální i navrhované památkové legislativě, která je podrobena kritické analýze. V neposlední řadě je do diplomové práce zařazena i kapitola pojednávající o postbrutalismu, jakožto architektonickém stylu, a taktéž i představení vybraných budov v umělecko-historickém kontextu. Tato část byla zařazena v návaznosti na projev těchto skutečností a okolností do kritérií posuzovaných v postupu Ministerstva kultury.

Abstract

This thesis is focused on the declaration of post-Brutalist properties of the 1980s of the 20th century as immovable cultural monuments, specifically the New Stage of the National Theatre and Hotel Praha. The topic of the thesis was chosen due to the growing interest of the professional and general public in the potential heritage protection of those type of estate. The thesis focuses on the procedure of the Ministry of Culture and the conditions that must be fulfilled in order for such immovable property to be declared an immovable cultural monument. The main objective of the thesis was to determine whether the procedure set out in the current and the suggested legislation is sufficiently adaptable for the assessment of modern architecture as candidates for monument protection. Furthermore, the aim of the thesis was to find out whether the Ministry of Culture does not exceed the basic principles of the activity of administrative bodies in the case of the procedure for declaring a cultural monument. This aim was investigated on the above mentioned immovable properties, primarily because of both estates have been proposed for declaration as immovable cultural monuments in the past.

The thesis also includes a general description of the current and suggested heritage legislation, which is critically analysed. Last but not least, the thesis includes a chapter on post-Brutalism as an architectural style, and also a presentation of the chosen buildings in an art-historical context. This chapter has been included in the criteria assessed in the procedure of the Ministry of Culture, following the reflection of these facts and circumstances in the procedure.

Klíčová slova

Nemovitá kulturní památka, postbrutalismus, prohlašování kulturní památkou, správní řízení, hodnotová kritéria, Nová scéna Národního divadla, Hotel Praha, zásady činnosti správních orgánů

Key words

Immovable cultural monument, post-protulism, declaring a cultural monument, administrative proceedings, value criteria, New Stage of the National Theater, Hotel Praha, principles of administrative authorities